

Επιμέλεια:

Μιχ.-Θεόδ. Μαρίνος, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Γεώργιος Τριανταφυλλιάκης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

ΔΙΚΑΙΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Ερμηνεία κατ' άρθρον (άρθρ. 249-294 Ν 4072/2012)

| ΟΕ | ΕΕ | ΕΕ κατά μετοχές | Αφάνης | Κοινοπραξία |

Συνεργάτες έργου:

- | Χ. Αποστολόπουλος, Δικηγόρος, ΔΝ
- | Δ. Αυγητίδης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Ι. Βενιέρης, Επικ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ
- | Γ. Θεοδόσης, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Α. Καραγκουνίδης, Αναπλ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Ε. Καραμανάκου, Δικηγόρος, ΔΝ
- | Ε. Καστρήσιος, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Θ. Κατσάς, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Θ. Κουλουριάνος, Δικηγόρος, ΔΝ
- | Μ.-Θ. Μαρίνος, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Χ. Μαστροκώστας, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Γ. Μπαμπέτας, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Ι. Παπαδημόπουλος, Δικηγόρος, ΔΝ
- | Ν. Σγουρινάκης, Λογιστής Φοροτεχνικός
- | Π. Σειλέκος, Επικ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ
- | Σ. Σταυρίδου, Επικ. Καθηγήτρια ΔΠΘ
- | Γ. Τριανταφυλλιάκης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Υπόδειξη παραπομπής

Παραπομπή στο παρόν έργο μπορεί να γίνει ως εξής:

(Συγγραφέας), εις ΔικΠροσΕτ (2017), (αριθμός άρθρου ή εισαγωγή σε περισσότερα άρθρα),
(αριθμός στο περιθώριο).

Π.χ. Καραγκουνίδης ΔικΠροσΕτ (2017), άρ. 249, αρ. 1.

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Ερμηνεία κατ' άρθρον (άρθρ. 249-294 Ν 4072/2012)

| ΟΕ | ΕΕ | ΕΕ κατά μετοχές | Αφανής | Κοινοπραξία |

Δίκαιο Προσωπικών Εταιριών

Μιχ.-Θεόδ. Μαρίνος
Γεώργιος Τριανταφυλλάκης

ISBN 978-960-622-309-9

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βεβαιώθηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Θεόδωρος Μαστρογιάννης
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούκος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Αγγελική Ορφανουδάκη
Παραγωγή:	NB Production AM041017M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομυχάλη 23, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819

<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

Αθήνα: Μαυρομυχάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521

Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ.: 210 4184 212

Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600

Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

50th Anniversary of the Republic of Greece

© 2017, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

Επιμέλεια:

Μιχ.-Θεόδ. Μαρίνος, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Γεώργιος Τριανταφυλλιάκης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Ερμηνεία κατ' άρθρον (άρθρ. 249-294 Ν 4072/2012)

| ΟΕ | ΕΕ | ΕΕ κατά μετοχές | Αφανής | Κοινοπραξία |

Συνεργάτες έργου:

Χ. Αποστολόπουλος, Δικηγόρος, ΔΝ

Δ. Αυγυτίδης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Ι. Βενιέρης, Επίκ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Γ. Θεοδόσης, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Α. Καραγκουνίδης, Αναπλ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Ε. Καραμανάκου, Δικηγόρος, ΔΝ

Ε. Καστήσιος, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Θ. Κατσάς, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Θ. Κουλουριάνος, Δικηγόρος, ΔΝ

Μ.-Θ. Μαρίνος, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Χ. Μαστροκώστας, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Γ. Μπαμπέτας, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Ι. Παπαδημόπουλος, Δικηγόρος, ΔΝ, Καθηγητής ΤΕΙ Λάρισας

Ν. Σγουρινάκης, Λογιστής, Φοροτεχνικός

Π. Σελέκος, Επίκ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Σ. Σταυρίδου, Επίκ. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Γ. Τριανταφυλλιάκης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Law of Business Partnership

Prof. Dr. Michail-Theodoros Marinos, Demokritus University, Law Faculty

Prof. Dr. Georgios Triantafyllakis, Demokritus University, Law Faculty

Abstract: The work is a detailed in depth commentary on the new law 4072/2012, which establishes rules regarding general partnership, partnership limited by shares, silent partnership and joint ventures. The commentary covers substantial law and procedural law issues. It deals among other aspects with the rules which regulate the establishment of a partnership, the internal and external partners' liability, the organization, administration and dissolution of partnerships as well as the fundamental partner rights, transfer of shares, resolutions of the partnerships and contractual freedom limitations in establishing those.

ISBN 978-960-622-309-9

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKH BIBΛIOΘHKH

23 Mavromichali str., 106 80 Athens, Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

member of Europe's 500
dynamic enterprises

© 2017, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

Επιμέλεια ύλης:

Μιχ.-Θεόδ. Μαρίνος, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ
Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Συνεργάτες έργου (καθ' ύλην):

Εισαγωγικές παρατηρήσεις στις προσωπικές εταιρίες (Μ.-Θ. Μαρίνος)

I. ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Άρθρο 249:	Α. Καραγκουνίδης
Παράρτημα στο άρθρ. 249:	Γ. Τριανταφυλλάκης
Άρθρο 250:	Π. Σελέκος
Άρθρο 251:	Α. Καραγκουνίδης
Άρθρο 252:	Α. Καραγκουνίδης
Άρθρο 253:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 254:	Α. Καραγκουνίδης
Άρθρο 255:	Ι. Παπαδημόπουλος
Άρθρο 256:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 257:	Α. Καραγκουνίδης
Άρθρο 258:	Μ.-Θ. Μαρίνος / Θ. Κατσάς
Άρθρο 259:	Γ. Μπαμπέτας
Άρθρο 260:	Γ. Μπαμπέτας
Άρθρο 261:	Χ. Μαστροκώστας
Άρθρο 262:	Χ. Μαστροκώστας
Άρθρο 263:	Χ. Μαστροκώστας
Άρθρο 264:	Χ. Μαστροκώστας
Άρθρο 265:	Ε. Καστρήσιος
Άρθρο 266:	Ε. Καραμανάκου
Άρθρο 267:	Γ. Μπαμπέτας
Άρθρο 268:	Ε. Καραμανάκου
Άρθρο 269:	Ε. Καραμανάκου
Άρθρο 270:	Ε. Καραμανάκου

II. ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Άρθρο 271:	Δ. Αυγητίδης
Άρθρο 272:	Π. Σελέκος
Άρθρο 273:	Δ. Αυγητίδης

Άρθρο 274:	Δ. Αυγητίδης
Άρθρο 275:	Δ. Αυγητίδης
Άρθρο 276:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 277:	Ι. Παπαδημόπουλος
Άρθρο 278:	Ι. Παπαδημόπουλος
Άρθρο 279:	Ι. Παπαδημόπουλος
Άρθρο 280:	Ι. Παπαδημόπουλος
Άρθρο 281:	Χ. Αποστολόπουλος
Άρθρο 282:	Ι. Βενιέρης
Άρθρο 282α:	Ι. Βενιέρης
Άρθρο 283:	Ι. Βενιέρης
Άρθρο 284:	Χ. Αποστολόπουλος

III. ΑΦΑΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Εισαγωγικό σημείωμα Μ.-Θ. Μαρίνος

Άρθρο 285:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 286:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 287:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 288:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 289:	Σ. Σταυρίδου
Άρθρο 290:	Μ.-Θ. Μαρίνος
Άρθρο 291:	Σ. Σταυρίδου
Άρθρο 292:	Σ. Σταυρίδου

IV. ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ

Άρθρο 293:	Γ. Τριανταφυλλάκης
------------	--------------------

V. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 294:	Γ. Μπαμπέτας
------------	--------------

VI . ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

I. Ο εταίρος ως εργαζόμενος

II. Αστική εταιρία

III. Ειδικές προσωπικές εταιρίες (δικηγορική εταιρία)

IV. ΕΟΟΣ

V. Η Μονοπρόσωπη Εταιρία (Societas Unius Personae - SUP)

VI. Φορολογικά θέματα

Γ. Θεοδόσης

Ε. Καραμανάκου

Θ. Κουλουριάνος

Θ. Κουλουριάνος

Ι. Παπαδημόπουλος

Ν. Σγουρινάκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το δίκαιο των προσωπικών εμπορικών εταιριών μπορεί να θεωρηθεί ως το δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης στην Ελλάδα. Είναι ένας κλάδος δικαίου με πολλές εκφάνσεις στην οικονομική πραγματικότητα. Αρκεί να σκεφθεί κανείς, ενδεικτικά και χαρακτηριστικά, την κοινοπραξία με τις ποικίλες μορφές της και την αφανή εταιρία.

Οι διάφοροι τύποι προσωπικών εταιριών, παρότι δεν έχουν την καθοριστική κοινωνικοοικονομική σημασία της ανώνυμης εταιρίας, αποτελούν εν τούτοις σημαντικό νομικό μέσο επαγγελματικής και επιχειρηματικής οργάνωσης κατ' αρχήν παροδικών, αλλά μπορεί και μόνιμων σκοπών, χωρίς να απαιτείται η συγκέντρωση υψηλών κεφαλαίων. Μπορεί μάλιστα να υποστηριχθεί ότι οι προσωπικές εταιρίες αποτελούν συχνά τον «προθάλαμο» των μεγάλων επιχειρηματικών συσσωματώσεων. Μέσα από τη δράση των ολιγομελών αυτών σχημάτων, που ενεργοποιούνται με ελάχιστα μέσα, δοκιμάζονται και αξιοποιούνται οι νέες επιχειρηματικές ιδέες, οι οποίες, αν εύρουν ανταπόκριση στην αγορά, οδηγούν αναποφεύκτως στην αναζήτηση πιο διευρυμένων επιχειρηματικών σχημάτων που παρέχουν την ευχέρεια άντλησης σημαντικών κεφαλαίων.

Είναι λοιπόν προφανής η αξία των ρυθμίσεων για τις προσωπικές εταιρίες στη λειτουργία της οικονομικής ζωής. Ολόκληροι τομείς της οικονομίας, με επιχειρηματική συγκρότηση σχετικώς χαμηλής εντάσεως κεφαλαίου, αναζητούν στις διάφορες νομοτυπικές μορφές των εταιριών αυτών, το κατάλληλο νομικό σχήμα που θα οργανώσει και θα στηρίξει τη δραστηριότητά τους. Η επεξεργασία του δικαίου των προσωπικών εταιριών σε σύγκριση προς το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας είναι ωστόσο ακόμα περιορισμένη. Το συστηματικό συλλογικό έργο υπό την επιμέλεια του *N. Ρόκα* (Το δίκαιο των προσωπικών εταιριών, τ. 1 και 2, 2001) αποτέλεσε μια τομή και κατέδειξε αυτό που από πολλά έτη ήταν κοινή διαπίστωση, δηλ. την αδήριτη ανάγκη να θεσμοθετηθεί ένα σύγχρονο δίκαιο των προσωπικών εμπορικών εταιριών. Ο Ν 4072/2012 (άρθρα 249 επ.) καλύπτει σε μεγάλο βαθμό αυτό το αισθητό κενό. Εκσυγχρονίζει προσεκτικά χωρίς επαναστατικές αλλαγές το ελληνικό δίκαιο των προσωπικών εταιριών υπό το θετικό πρόσημο της ελευθερίας των συμβάσεων και της συνέχισης της επιχείρησης. Η ρυθμιστική πληρότητα, πυκνότητα και δογματική ενότητα των εταιρικών μορφών του νόμου επιτυγχάνεται και με τη συμπληρωματική εφαρμογή των διατάξεων της αστικής εταιρίας, μητρικό πρότυπο των εμπορικών προσωπικών εταιριών.

Η ερμηνεία των άρθρων 249-294 Ν 4072/2012 είναι το αντικείμενο του ανά χείρας έργου. Η σχέση και οι αποκλίσεις από την εταιρία του ΑΚ αποτέλεσε έναν από τους στόχους του έργου, όπως και η κριτική ανάδειξη εκείνων των στοιχείων ή θεσμών που αποτελούν τις καινοτομίες του νέου νόμου μαζί με τη δικονομική τους διάσταση. Η ερμηνεία των διατάξεων συμπληρώνεται από έξι παραρτήματα σε σημαντικά παράπλευρα ζητήματα με προφανή πρακτική σημασία, όπως είναι η δικηγορική εταιρία, η αστική εταιρία του άρθρου 784 ΑΚ με νομική προσωπικότητα και η φορολογική αντιμετώπιση των προσωπικών εταιριών.

Τούτη η κατ' άρθρο ερμηνεία επιβεβαιώνει ότι το δίκαιο των προσωπικών εταιριών, ακριβώς επειδή κυριαρχεί η συμβατική ελευθερία, είναι και το δυσκολότερο κομμάτι του δικαίου των εταιριών.

Η αρχική φιλόδοξη σύλληψη ήταν να εκπονηθεί ένα συλλογικό έργο πυκνό μικρής έκτασης. Τούτο δεν κατέστη δυνατόν, δεδομένου ότι η πληθώρα των προβλημάτων, σε συνδυασμό με περιορισμένη ανάπτυξη τους υπό το προγενέστερο δίκαιο, οδήγησε στην αύξηση του όγκου και την εμβάθυνση σε πολλά συχνά απροσδόκτα νομικά ζητήματα που απασχολούν ή αναμένεται να απασχολήσουν τις συναλλαγές και τα οποία γίνονται αντιληπτά όταν καταπιασθεί κανείς με «λεπτομέρειες». Ούτε έχει προχωρήσει σε τέτοιο βάθος και έκταση η επεξεργασία του δικαίου των προσωπικών εταιριών, ώστε να επιτρέψει μια σύντομη ερμηνεία κατ' άρθρο, η οποία φιλοδοξεί να μην μείνει στη δογματική επιφάνεια. Όπως κάθε συλλογικό έργο, και το παρόν παρουσιάζει ανισότητες στην έκταση και το βάθος της ανάλυσης, αναπόφευκτες επικαλύψεις και επαναλήψεις, για τις οποίες ευελπιστούμε στην κατανόηση του αναγνώστη. Ελπίζουμε ότι τέτοιες ελλείψεις και ατέλειες θα συμπληρωθούν στη δεύτερη έκδοση του έργου μετά από διάλογο με τη θεωρία και την πράξη.

Στο έργο συνέπραξαν πολλοί αξιόλογοι επιστήμονες, με εμπειρία και θεωρητική κατάρτιση στο δίκαιο των εταιριών. Και από τη θέση αυτή τους ευχαριστούμε θερμά για τη συμβολή τους σε ένα δύσκολο εγχείρημα. Τέλος, ευχαριστίες αξίζουν στον εκδότη κ. *Αντώνη Καρατζά* και τους συνεργάτες του, ιδίως τον κ. *Θεόδωρο Στίγκα*.

Αθήνα, Οκτώβριος 2017

Μιχ.- Θεόδ. Δ. Μαρίνος

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	IX
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	XLV
Εισαγωγικές παρατηρήσεις στις προσωπικές εταιρίες.....	1
I. Βασικές αρχές σε όλες τις προσωπικές εταιρίες	
A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	3
B. Βασικές αρχές προσωπικών εταιριών.....	8
Γ. Ο ατελής χαρακτήρας της εταιρικής σύμβασης.....	12
Δ. Ειδικά η έννοια της εταιρικής συμμετοχής.....	13
E. Η διάκριση μεταξύ εξωτερικής και εσωτερικής εταιρίας.....	16
ΣΤ. Η διάκριση μεταξύ προσωπικών εταιριών χωρίς και με νομική προσωπικότητα.....	16
Ζ. Εμπορικότητα των προσωπικών εταιριών.....	16
Η. Ενδοτικό και αναγκαστικό δίκαιο	
1. Ενδοτικό δίκαιο.....	17
2. Αναγκαστικό δίκαιο.....	18
II. Βασικές αρχές του νέου δικαίου των προσωπικών εταιριών	
A. Ο Ν 4072/2012.....	19
B. Βασική προσέγγιση.....	19
Γ. Στόχοι της νέας ρύθμισης (Ν 4072/2012)	
1. Προστασία και διατήρηση της εταιρικής επιχείρησης.....	20
2. Βελτιωμένη δυνατότητα σύμπλευσης ενοχικού με το οργανωτικό στοιχείο.....	21
3. Μεγαλύτερη ασφάλεια των συναλλαγών.....	22
4. Διευκόλυνση μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής.....	22
5. Η ΟΕ ως νομικό πρόσωπο - νομική προσωπικότητα άλλων προσωπικών εταιριών.....	22
6. Η συμβατική ελευθερία των εταιρών στις εσωτερικές σχέσεις τους.....	23
Δ. Οι καινοτομίες του Ν 4072/2012 ως προς την ομόρρυθμη εταιρία	
1. Απαρίθμηση.....	23
2. Σημεία κριτικής.....	25
3. Η ομόρρυθμη εταιρία ως βασικός εταιρικός τύπος.....	26
E. Οι καινοτομίες στην ετερόρρυθμη εταιρία	
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	27

2. Καινοτομίες και κριτική του νόμου.....	27
ΣΤ. Οι καινοτομίες στην αφανή εταιρία	28
III. Όρια της συμβατικής (καταστατικής) ελευθερίας στις προσωπικές εταιρίες	
Α. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	29
Β. Γενικά όρια από τον ΑΚ	29
Γ. Ο πυρήνας της εταιρικής συμμετοχής.....	30
Δ. Όρια από το εταιρικό δίκαιο	30
Ε. Μηχανισμοί προστασίας της μειοψηφίας/μεμονωμένου εταίρου	33
IV. Ερμηνεία σύμβασης και εταιρικών αποφάσεων των εταίρων	
Α. Βασική προσέγγιση.....	33
Β. Προβάδισμα της αληθούς βούλησης των συμβαλλομένων	34
Γ. Επικουρική εφαρμογή της συμπληρωτικής ερμηνείας	36
Δ. Εναλλαγή εταιρικών μελών και ερμηνεία της εταιρικής σύμβασης.....	36
Ε. Η υποχρέωση πίστης και ισότιμης μεταχείρισης των εταίρων ως ερμηνευτικά μέσα	37
V. Εξωεταιρικές συμφωνίες, ιδιαίτερα δεσμεύσεις ψήφου	38
VI. Εφαρμοζόμενες διατάξεις ΑΚ στις προσωπικές εταιρίες	
Α. Εφαρμογή των άρθρων 741 επ. ΑΚ στις προσωπικές εταιρίες του Ν 4072/2012	39
Β. Οι επιδράσεις του Ν 4072/2012 στην αστική εταιρία του ΑΚ και στη θεωρία του νομικού προσώπου.....	41
VII. Προσωπικές εταιρίες και δίκαιο κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού	
Α. Γενικές παρατηρήσεις	41
Β. Σημεία δυνητικής σύγκρουσης.....	43
VIII. Προσωπικές εταιρίες ως όχημα σύνδεσης επιχειρήσεων	44
I. ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (Άρθρα 249-270 Ν 4072/2012).....	49
Άρθρο 249: Έννοια, εφαρμοζόμενες διατάξεις	51
I. Έννοια της ΟΕ (παρ. 1)	
Α. Έννοια και τυπολογικά χαρακτηριστικά	57
Β. Νομοθετική ιστορία	64
Γ. Οικονομική σημασία και ένταξη στο σύστημα του δικαίου	65
II. Σύσταση	
Α. Προϋποθέσεις συστάσεως	67
Β. Σύσταση μέσω Υπηρεσιών Μίας Στάσης (Ν 4441/2016).....	90
Γ. Προέλευση από μετατροπή.....	94

Δ. Ελαττωματική ίδρυση.....	95
III. Εταιρική συμμετοχή - Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων	
Α. Γενικά.....	108
Β. Δομή και λειτουργία.....	111
Γ. Τα κατ' ιδίαν δικαιώματα και οι κατ' ιδίαν υποχρεώσεις των εταίρων.....	121
IV. Εφαρμοζόμενες διατάξεις (παρ. 2)	
Α. Πηγές του δικαίου της ΟΕ.....	123
Β. Εφαρμογή του δικαίου της ΟΕ σε άλλους εταιρικούς τύπους.....	126
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (στο άρθρο 249)	
Η actio pro socio	127
I. Εισαγωγή.....	128
II. Η έννοια της actio pro socio και η σχέση της με τις εταιρικές αξιώσεις γενικά.....	129
Άρθρο 250: Εταιρική επωνυμία	134
I. Γενικό μέρος του δικαίου της επωνυμίας των εμπορικών προσωπικών εταιριών, ομόρρυθμης και ετερόρρυθμης	
Α. Έννοια, σημασία και νομική φύση της εταιρικής επωνυμίας.....	135
Β. Το νομοθετικό πλαίσιο του γενικού δικαίου της εμπορικής επωνυμίας	136
Γ. Η γέννηση και η εξάλειψη της εταιρικής επωνυμίας	137
Δ. Οι γενικές αρχές (σχηματισμού και χρήσης) της εταιρικής επωνυμίας	
1. Η αρχή της αλήθειας	138
2. Η αρχή της διάρκειας.....	139
3. Η αρχή της ενότητας	139
4. Η αρχή της δημοσιότητας	139
5. Η αρχή της αποκλειστικότητας (της ευκρίνειας ή του ευδιακρίτου)	139
II. Η επωνυμία της ομόρρυθμης εταιρίας	
Α. Ο σχηματισμός της επωνυμίας	140
1. Ο πυρήνας της ένδειξης	
<i>i. Η υποκειμενική επωνυμία</i>	<i>141</i>
<i>ii. Η αντικειμενική επωνυμία</i>	<i>141</i>
<i>iii. Η μικτή επωνυμία</i>	<i>142</i>
<i>iv. Η φανταστική επωνυμία</i>	<i>142</i>
2. Οι προσθήκες στην ένδειξη	
<i>i. Η υποχρεωτική προσθήκη του εταιρικού τύπου</i>	<i>142</i>
<i>ii. Η προσθήκη άλλων ενδείξεων</i>	<i>143</i>
Β. Η διατήρηση της επωνυμίας.....	143

Άρθρο 251: Δημοσιότητα	145
I. Αντικείμενο της ρύθμισης και σχέση με τη νομοθεσία περί ΓΕΜΗ.....	149
II. Δημοσιότητα της σύστασης και των τροποποιήσεων της ΟΕ (παρ. 1)	
A. Νομική φύση της υποχρέωσης.....	150
B. Θεμελίωση της υποχρέωσης.....	151
Γ. Τρόπος ασκήσεως.....	152
Δ. Υπόχρεοι - Λοιποί νομιμοποιούμενοι.....	153
E. Καταχωριστέα στοιχεία - Μεταβολές.....	154
ΣΤ. Προληπτικός έλεγχος των καταχωριστέων στοιχείων.....	157
III. Διενέργεια των διατυπώσεων δημοσιότητας - Απόκτηση νομικής προσωπικότητας (παρ. 2) - Λοιπές συνέπειες	
A. Γενικά.....	160
B. Η ιδρυτική καταχώριση στο ΓΕΜΗ.....	161
Γ. Η δημοσιότητα των μεταβολών της ΟΕ.....	163
IV. Η αδημοσίευτη ομόρρυθμη εταιρία (παρ. 3)	
A. Εισαγωγικά.....	166
B. Δίκαιο του ΕμπΝ.....	167
Γ. Ισχύον δίκαιο.....	170
Άρθρο 252: Η εταιρική σύμβαση	181
I. Η αρχή της συμβατικής ελευθερίας στις σχέσεις προς τα έξω (εδ. α')	
A. Σκοπός και αντικείμενο της ρύθμισης.....	183
B. Η έννομη σχέση των εταίρων μεταξύ τους.....	184
Γ. Περιορισμοί της συμβατικής ελευθερίας των εταίρων.....	185
II. Μέτρο ευθύνης των εταίρων στις μεταξύ τους σχέσεις (εδ. β')	
A. Ισχύσαν δίκαιο.....	187
B. Ισχύον δίκαιο.....	188
Άρθρο 253: Λήψη αποφάσεων	190
I. Λήψη αποφάσεων	
A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	
1. Αρχή της ομόφωνης και της πλειοψηφικής λήψης αποφάσεων.....	192
2. Η πλειοψηφική λήψη αποφάσεων.....	193
B. Η συνέλευση των εταίρων ως το κυρίαρχο, ανώτατο όργανο της εταιρίας.....	194

Γ. Δικαίωμα συμμετοχής και δικαίωμα ψήφου.....	195
Δ. Απόφαση	196
Ε. Διαδικασία.....	197
ΣΤ. Τύπος	197
Z. Το δικαίωμα ψήφου	
1. Γενικά	198
2. Αποκλεισμός δικαιώματος ψήφου.....	198
3. Υποχρέωση ψηφοδοσίας.....	199
4. Δέσμευση ψήφου με εξωεταιρική συμφωνία	
α. Διακρίσεις	200
β. Μεταξύ εταιρών.....	200
γ. Μεταξύ εταιρών και τρίτου εκτός εταιρίας.....	200
Η. Ελαττωματικές αποφάσεις	
1. Εισαγωγικά	201
2. Ακυρότητα λόγω περιεχομένου.....	202
3. Ακυρότητα λόγω παράβασης διαδικαστικών διατάξεων	202
4. Ελαττωματική απόφαση και ελαττωματική ψήφος.....	203
Θ. Έννομες συνέπειες	
1. Έννομες συνέπειες από την ακυρότητα.....	203
2. Προσπάθεια ενίσχυσης της ασφάλειας των συναλλαγών.....	204
Ι. Ερμηνεία αποφάσεων	205
II. Όρια πλειοψηφικών αποφάσεων	
Α. Όρια στην εξουσία της πλειοψηφίας - Υποχρέωση πίστης και ισότιμης μεταχείρισης.....	205
Β. Η αρχή της εξειδίκευσης	205
Γ. Ο κανόνας του πυρήνα της εταιρικής συμμετοχής	
1. Βασική διάκριση	206
2. Περιεχόμενο σχετικώς αναφαίρετων δικαιωμάτων	207
3. Απολύτως αναφαίρετα δικαιώματα	208
Άρθρο 254: Διαχείριση	209
I. Έννοια, περιεχόμενο και λειτουργία της διαχείρισης	
Α. Γενικά.....	214
Β. Εννοιολογικές διακρίσεις.....	216
Γ. Η νομική θέση των διαχειριστών.....	220
Δ. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των διαχειριστών	226
Ε. Η ευθύνη των διαχειριστών έναντι της εταιρίας.....	244

II. Η άσκηση της διαχείρισης

A. Νόμιμη διαχείριση.....	248
B. Καταστατική διαχείριση.....	249
Γ. Η εναντίωση των διαχειριστών.....	252
Δ. Επείγοντα διαχειριστικά μέτρα.....	257
Ε. Δικαστικός διορισμός διαχειριστή (ΑΚ 69).....	261
ΣΤ. Λήξη της διαχειριστικής εξουσίας.....	263

III. Έκταση της διαχειριστικής εξουσίας

A. Γενικά.....	273
B. Όρια από τον νόμο.....	274
Γ. Περιορισμοί από την εταιρική σύμβαση και από τις αποφάσεις των εταίρων.....	275
Δ. Οι πράξεις εκτός της συνήθους διοίκησης.....	277

Άρθρο 255: Κέρδη και ζημίες 283

I. Εισαγωγή

A. Δομή της νέας διάταξης.....	287
B. Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.).....	287

II. Τήρηση βιβλίων

A. Λογιστικά αρχεία.....	289
B. Απλογραφικά βιβλία.....	290
Γ. Διπλογραφικά βιβλία.....	290
Δ. Λοιπά λογιστικά αρχεία.....	291
Ε. Φορολογικό έτος.....	292
ΣΤ. Παρακολούθηση της φορολογικής βάσης.....	292

III. Σύνταξη και έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

A. Περιεχόμενο.....	293
B. Γενικές αρχές σύνταξης.....	293
Γ. Διακρίσεις.....	294
Δ. Αρμοδιότητα για τη σύνταξη.....	295
Ε. Αρμοδιότητα για την έγκριση.....	296
ΣΤ. Τακτικός έλεγχος - Δημοσιότητα.....	299

IV. Διανομή κερδών

A. Υπολογισμός κερδών ή ζημιών εταιρικής χρήσης.....	300
--	-----

B. Υποχρέωση φυσικής απογραφής	
1. Προϊσχύσαν δίκαιο.....	302
2. Απλοποιήσεις και απαλλαγές στο ισχύον δίκαιο.....	302
Γ. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικών αυτοκινήτων.....	303
Δ. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	
1. Περιεχόμενο.....	303
2. Η υποχρέωση πίστης στη διανομή κερδών.....	304
3. Ποσοστό συμμετοχής.....	305
4. Αποκλίνουσες συμφωνίες.....	305
5. Αποκλεισμός από τα κέρδη και απαλλαγή από τις ζημίες.....	306
6. Αξίωση για λήψη των κερδών.....	307
Ε. Δικαίωμα απολήψεων.....	309
V. Φορολόγηση κερδών των προσωπικών εταιριών	
Α. Φορολογητέο εισόδημα.....	311
Β. Φορολόγηση κερδών.....	311
Γ. Παρακράτηση φόρου στα διανεμόμενα κέρδη.....	312
Άρθρο 256: Μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής.....	314
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	316
II. Το αδιάσπαστο της εταιρικής συμμετοχής - είσοδος/έξοδος εταίρου.....	316
III. Εμβέλεια της διάταξης.....	317
IV. Έλλειψη επίδρασης στο νομικό πρόσωπο της ΟΕ.....	318
V. Συμβατική ελευθερία.....	318
VI. Η έννοια της μεταβίβασης.....	319
VII. Η συναίνεση των εταίρων ως βασική προϋπόθεση.....	320
VIII. Τύπος.....	322
IX. Έννομες συνέπειες	
Α. Ο κανόνας της ειδικής διαδοχής.....	322
Β. Προσωποπαγή δικαιώματα.....	323
Γ. Υποχρεώσεις-ευθύνη	
1. Έναντι τρίτων.....	324
2. Έναντι των άλλων εταίρων και της εταιρίας.....	324
X. Τροποποίηση του καταστατικού.....	325
XI. Μερική μεταβίβαση.....	326

XII. Μεταβίβαση μεριδίου ετερόρρυθμης εταιρίας	326
XIII. Επικαρπία, ενέχυρο και κατάσχεση εταιρικής συμμετοχής	
Α. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	327
Β. Επικαρπία	327
Γ. Ενέχυρο	328
Δ. Κατάσχεση εταιρικής συμμετοχής	328
Άρθρο 257: Εξουσία εκπροσώπησης.....	330
I. Έννοια, περιεχόμενο και λειτουργία της εκπροσώπησης	
Α. Η νομική ρύθμιση της εκπροσώπησης	332
Β. Οργανική εκπροσώπηση και συναφείς λειτουργίες	334
Γ. Εμφανίσεις της εκπροσώπησης.....	336
Δ. Δημοσίευση στο ΓΕΜΗ	340
II. Έκταση και όρια της εκπροσωπευτικής εξουσίας	
Α. Έκταση της εκπροσωπευτικής εξουσίας	341
Β. Όρια και περιορισμοί της εκπροσωπευτικής εξουσίας.....	345
Άρθρο 258: Ευθύνη εταίρων	350
I. Ευθύνη ομόρρυθμων εταίρων	
Α. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	
1. Γενικά	354
2. Σκοπός	355
3. Φορέας ευθύνης ο ομόρρυθμος εταίρος	355
4. Χρονικό πλαίσιο ευθύνης.....	356
Β. Οριοθέτηση ευθύνης ομορρύθμου εταίρου κατά το άρθρο 249 παρ. 1 από άλλες νομικές βάσεις	357
Γ. Σημασία των άρθρων 249 παρ. 1 και 258 στην κοινοπραξία (άρθρο 293).....	357
Δ. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ευθύνης ομόρρυθμου εταίρου	
1. Γενικά	357
2. Ύπαρξη εταιρίας.....	358
3. Ύπαρξη εταιρικής ιδιότητας.....	358
4. Εταιρικό χρέος	
α. Έννοια	359
β. Εταίρος ως δανειστής της εταιρίας.....	360
Ε. Χαρακτηριστικά της ευθύνης του ομόρρυθμου εταίρου.....	362
1. Ευθύνη εκ του νόμου	362

2. Ευθύνη για αλλότριο χρέος	362
3. Ευθύνη προσωπική, απεριόριστη και μη περιορίσιμη	363
4. Άμεση εξωτερική ευθύνη	364
5. Πρωτογενής ευθύνη.....	364
6. Παρακολουθηματική ευθύνη	
α. Έννοια	364
β. Συνέπειες	366
ΣΤ. Η σχέση των εταίρων μεταξύ τους είναι παθητική εις ολόκληρον ενοχή	366
Z. Παθητική εις ολόκληρον ενοχή μεταξύ εταιρίας και εταίρων;	367
Η. Περιεχόμενο της ευθύνης	
1. Χρηματική οφειλή.....	369
2. Μη χρηματική οφειλή	369
Θ. Αναγωγή εταίρου που ικανοποίησε τον εταιρικό δανειστή	
1. Εισαγωγικά	371
2. Αναγωγή κατά της εταιρίας.....	371
3. Αναγωγή μεταξύ των εταίρων.....	371
4. Αναγωγή από τον αποχωρήσαντα εταίρο	373
Ι. Ευθύνη αποχωρήσαντος εταίρου	
1. Ο κανόνας.....	373
2. Αλληλόχρεος λογαριασμός	374
3. Η προβληματική των διαρκών ενοχικών συμβάσεων	374
4. Δυσμενείς για τον αποχωρήσαντα εταίρο εξελίξεις του εταιρικού χρέους με συμφωνία δανειστή και εταιρίας ή με δικαιοπρακτική ενέργεια της εταιρίας.....	375
II. Συμφωνία περί αποκλεισμού ή περιορισμού της ευθύνης των εταίρων (άρθρο 258 παρ. 1).....	376
III. Ενστάσεις εναγόμενου εταίρου προς εκπλήρωση εταιρικής υποχρέωσης (άρθρο 258 παρ. 2)	
Α. Εισαγωγικά.....	377
Β. Προσωπικές ενστάσεις εναγόμενου εταίρου	378
Γ. Προβολή ενστάσεων εταιρίας από τον ομόρρυθμο εταίρο	378
IV. Ευθύνη εισερχόμενου εταίρου (άρθρο 258 παρ. 3)	
Α. Εισαγωγικά.....	380
Β. Η είσοδος στην εταιρία.....	380
Γ. Τρόπος εισόδου	381
Δ. Αντίθετη συμφωνία	382
V. Αναγκαστική εκτέλεση κατά των ομορρυθμών εταίρων (άρθρο 920 ΚΠολΔ)	
Α. Αντικείμενο ρύθμισης του άρθρου 920 ΚΠολΔ.....	382

B. Πεδίο εφαρμογής του άρθρου 920 ΚΠολΔ.....	383
Γ. Ζητήματα διαδικασίας.....	384
VΙ. Πτώχευση της ομόρρυθμης εταιρίας	
A. Η πτωχευτική ικανότητα της ομόρρυθμης εταιρίας.....	385
B. Διαδικασία της κήρυξης της ομόρρυθμης εταιρίας σε πτώχευση.....	386
VII. Η πτώχευση των ομορρύθμων εταίρων	
A. Η πτωχευτική ικανότητα των ομορρύθμων εταίρων	388
B. Η «συμπτώχευση» των ομορρύθμων εταίρων με το νομικό πρόσωπο της εταιρίας.....	388
Γ. Ατομική πτώχευση του ομορρύθμου εταίρου.....	391
Δ. Συντονισμός της πτώχευσης της εταιρίας και των ομορρύθμων εταίρων της.....	391
Άρθρο 259: Λύση της εταιρείας	393
I. Εισαγωγικώς	
A. Γενικότητες.....	396
B. Οικονομία - σκοπός - δικαιοπολιτική αποτίμηση της διάταξης.....	397
Γ. Πεδίο εφαρμογής.....	398
II. Το σύστημα των λόγων λύσης.....	398
A. Αποκλειστική ή ενδεικτική απαρίθμηση	398
B. Η 259 παρ. 1 εδ. α΄ ως διάταξη ειδική - Αρχή της διατήρησης της επιχείρησης.....	399
Γ. Ερμηνευτική διεύρυνση των νόμιμων λόγων λύσης.....	400
Δ. Καταστατικοί λόγοι λύσης.....	402
E. Ανταγωνισμός λόγων λύσης	406
III. Οι νόμιμοι λόγοι λύσης	
A. Πάροδος χρόνου - διάρκεια	407
B. Απόφαση των εταίρων	410
Γ. Πτώχευση.....	418
Δ. Η δικαστική λύση για σπουδαίο λόγο	
1. Ένταξη στο σύστημα του Ν 4072/2012	
α. Σκοπός της διάταξης.....	422
β. Τυπολογία και ταξινόμηση.....	424
γ. Πεδίο εφαρμογής.....	425
δ. Σχέση με άλλες διατάξεις - αξιώσεις	
δα. Έκτακτη καταγγελία της εταιρίας	427
δβ. Εξοδος εταίρου (261).....	428
δγ. Αποκλεισμός εταίρου (263).....	429
δδ. Σχέση με αξίωση τροποποίησης του καταστατικού.....	432

2. Ο σπουδαίος λόγος	
<i>α. Ο κανόνας</i>	
αα. Έννοια	434
αβ. Πρόγνωση	435
αγ. Η λύση ως ultima ratio	436
αδ. Τυπολογία σπουδαίων λόγων λύσης.....	438
<i>β. Λόγοι που αφορούν στην εταιρία</i>	
βα. Ελαττωματική εταιρία	439
ββ. Πραγματοποίηση/αδυναμία πραγματοποίησης σκοπού εταιρίας	440
βγ. Διαρκής έλλειψη κερδοφορίας.....	440
<i>γ. Λόγοι που αφορούν στους εταίρους</i>	
γα. Συμπεριφορικοί λόγοι	442
γβ. Μη συμπεριφορικοί λόγοι	449
<i>δ. Παραίτηση - αποδυνάμωση - συγγνώμη του λόγου</i>	450
3. Η διαδικασία λύσης	
<i>α. Γενικότητες</i>	452
<i>β. Αρμοδιότητα.....</i>	454
<i>γ. Ενάγων</i>	454
<i>δ. Εναγόμενος</i>	456
<i>ε. Βάρος απόδειξης</i>	457
<i>στ. Χρόνος λύσης της εταιρίας</i>	457
<i>ζ. Ένδικα μέσα</i>	458
<i>η. Προσωρινή δικαστική προστασία</i>	459
4. Καταστατικές διαμορφώσεις του δικαιώματος δικαστικής λύσης	459
Άρθρο 260: Γεγονότα που επιφέρουν την έξοδο του εταίρου.....	465
I. Εισαγωγικώς.....	466
II. Νόμιμοι λόγοι εξόδου	
Α. Θάνατος εταίρου	467
Β. Πτώχευση εταίρου	469
Γ. Δικαστική συμπαράσταση εταίρου	471
III. Καταστατικοί λόγοι εξόδου	472
Άρθρο 261: Εκούσια έξοδος εταίρου.....	474
I. Τα γενικά χαρακτηριστικά του δικαιώματος εξόδου	
Α. Η αρχή της ελεύθερης άσκησης του δικαιώματος εξόδου	477
Β. Ο ενδοτικός χαρακτήρας της διάταξης - Καταστατικές διαμορφώσεις	
1. Στην εταιρία αορίστου χρόνου	478
2. Στην εταιρία ορισμένου χρόνου.....	479
Γ. Η φύση του δικαιώματος	
1. Ο διαπλαστικός χαρακτήρας	480

2. Το δικαίωμα εξόδου είναι ατομικό δικαίωμα.....	480
II. Η δήλωση εξόδου	
A. Ο λήπτης της δήλωσης.....	481
B. Το περιεχόμενο	
1. Γενικά	481
2. Το ανατιολόγητο της εξόδου	482
3. Ο τύπος.....	482
4. Ο χρόνος επέλευσης των εννόμων συνεπειών της δήλωσης.....	482
5. Η δημοσιότητα της δήλωσης.....	483
III. Τα όρια άσκησης του δικαιώματος	
A. Από την ΑΚ 288.....	484
B. Από την ΑΚ 281	484
Γ. Η αναλογική εφαρμογή της ΑΚ 767 παρ. 2.....	486
IV. Οι συνέπειες της εξόδου	
A. Η απώλεια της εταιρικής ιδιότητας	486
B. Η τύχη της εταιρικής συμμετοχής του εξελθόντος	
1. Η μεταβολή των συμμετοχών των λοιπών εταιρών.....	486
2. Η έξοδος εταίρου διμελούς εταιρίας.....	487
3. Διατήρηση του δικαιώματος ελέγχου και ενημέρωσης	487
Γ. Η καταβολή της αξίας της εταιρικής συμμετοχής	
1. Ο χρόνος καταβολής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής	
<i>i. Στην εταιρία αορίστου χρόνου</i>	488
<i>ii. Στην εταιρία ορισμένου χρόνου</i>	488
<i>iii. Όταν η εταιρία με την έξοδο καθίσταται μονοπρόσωπη.....</i>	489
2. Η αξίωση στην αξία της εταιρικής συμμετοχής στην εταιρία αορίστου χρόνου	489
3. Η αξίωση στην αξία της εταιρικής συμμετοχής στην εταιρία ορισμένου χρόνου	
<i>i. Η προϋπόθεση του «σπουδαίου λόγου»</i>	489
<i>ii. Η συνέπεια της έλλειψης «σπουδαίου λόγου».....</i>	491
<i>iii. Δικονομικά</i>	493
Δ. Η ευθύνη του εξερχόμενου εταίρου για τα εταιρικά χρέη	493
E. Η υποχρέωση παράλειψης ανταγωνισμού	495
Άρθρο 262: Έξοδος εταίρου προκαλούμενη από ατομικό του δανειστή.....	496
I. Ο σκοπός της διάταξης.....	497
II. Οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος	
A. Ο δικαιούχος του δικαιώματος	497

B. Η απαίτηση	
1. Ο εκτελεστός τίτλος	498
2. Ισχύς έναντι των εταιρικών δανειστών των καταστατικών ρητών/ο όρος για το ύψος της αξίας της εταιρικής συμμετοχής	499
Γ. Η προϋπόθεση της άκαρπης αναγκαστικής εκτέλεσης	
1. Η έννοια της άκαρπης αναγκαστικής εκτέλεσης	499
2. Η απόδειξη της άκαρπης αναγκαστικής εκτέλεσης	500
III. Η αίτηση εξόδου	
Α. Το αίτημα - Η διαδικασία	501
Β. Οι καλούμενοι στη δίκη	501
Γ. Η ισχύς της απόφασης	501
IV. Οι συνέπειες της δικαστικής απόφασης	
Α. Η αποβολή της εταιρικής ιδιότητας	502
Β. Η ικανοποίηση της απαίτησης	503
Άρθρο 263: Αποκλεισμός εταίρου	504
I. Η διάταξη - Ο ενδοτικός χαρακτήρας	506
II. Οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος	
Α. Η ύπαρξη εταιρίας	
1. Η αδημοσίευτη εταιρία	508
2. Η διμελής εταιρία	508
Β. Η ύπαρξη σπουδαίου λόγου	
1. Τα στοιχεία του δικανικού συλλογισμού για τον αποκλεισμό	510
2. Η έννοια του σπουδαίου λόγου	512
3. Περιπτώσιολογία - Το στοιχείο της υπαιτιότητας	515
4. Η μη εκπλήρωση της εισφοράς ως λόγος αποκλεισμού	517
5. Η σχέση του σπουδαίου λόγου αποκλεισμού με τον σπουδαίο λόγο λύσης της εταιρίας	520
Γ. Η δικαστική απόφαση	
1. Η ενέργεια της διάπλασης	521
2. Τα ένδικα μέσα	522
3. Η διαιτητική επίλυση- η διαμεσολάβηση (δικαστική και εξώδικη)	523
III. Η διαδικασία	
Α. Ο χρόνος άσκησης	523
Β. Η ενεργητική νομιμοποίηση (Η μη σύμπραξη στην υποβολή της αίτησης)	
1. Η από κοινού άσκηση του δικαιώματος αποκλεισμού προϋπόθεση του ουσιαστικού δικαίου	525
2. Η θέση της δικονομικής υποχρεωτικής κοινής νομιμοποίησης των λοιπών εταίρων	527

3. Η καταδίκη σε δήλωση βούλησης του μη συμπράττοντος εταίρου.....	528
4. Ο αποκλεισμός από την εταιρία του μη συμπράττοντος εταίρου.....	529
Γ. Η παθητική νομιμοποίηση.....	531
Δ. Η διαδικασία.....	533
IV. Οι συνέπειες	
A. Της υποβολής της αίτησης αποκλεισμού.....	533
B. Της απόφασης	
1. Η απώλεια της εταιρικής ιδιότητας.....	534
2. Η καταβολή της αξίας της εταιρικής συμμετοχής.....	534
Γ. Το δικαίωμα ενημέρωσης.....	535
V. Συρροή αιτήσεων λύσης της εταιρίας και αποκλεισμού.....	535
Άρθρο 264: Δικαιώματα και υποχρεώσεις εξερχόμενου και αποκλειόμενου εταίρου.....	537
I. Η απόδοση των πραγμάτων που εισφέρθηκε η χρήση τους (άρθρο 264 παρ. 1).....	538
II. Η αξίωση για καταβολή της αξίας της εταιρικής συμμετοχής	
A. Ο υπόχρεος.....	539
B. Το ύψος του καταβαλλόμενου ποσού	
1. Η έννοια της «πλήρους αξίας» της συμμετοχής.....	542
2. Ο χρόνος της αποτίμησης	
<i>i. Στην περίπτωση της εκούσιας εξόδου.....</i>	<i>543</i>
<i>ii. Στην περίπτωση του αποκλεισμού.....</i>	<i>543</i>
<i>iii. Στην περίπτωση της αναγκαστικής εξόδου.....</i>	<i>544</i>
3. Μέθοδοι αποτίμησης.....	544
4. Καταστατικές διαμορφώσεις	
<i>i. Ως προς το ύψος του καταβαλλόμενου ποσού.....</i>	<i>545</i>
<i>ii. Ως προς τον τρόπο καταβολής.....</i>	<i>546</i>
<i>iii. Ισχύς των καταστατικών ρητρών έναντι των εταιρικών δανειστών.....</i>	<i>546</i>
5. Ο καθορισμός της αξίας από το δικαστήριο ή διαιτητή.....	546
Γ. Ο χρόνος καταβολής της αξίας συμμετοχής.....	547
III. Η κάλυψη των αναλογούντων στον απερχόμενο εταιρικών χρεών.....	547
Άρθρο 265: Κληρονόμοι θανόντος εταίρου.....	549
I. Εισαγωγή	
A. Συνέπειες του θανάτου εταίρου.....	554
B. Αφάνεια εταίρου.....	557
Γ. Λύση νομικού προσώπου που είναι μέλος εταιρίας.....	557

II. Συνέχιση της εταιρίας με τους επιζώντες εταίρους	
A. Γενικά.....	558
B. Ρήτρα που παρέχει δικαίωμα εισόδου στην εταιρία μετά το θάνατο του εταίρου.....	560
III. Συνέχιση της εταιρίας με τους κληρονόμους του αποθανόντος εταίρου	
A. Γενικά.....	562
B. Διαχειριστική εξουσία του κληρονόμου.....	564
Γ. Συνέχιση της εταιρίας με όλους τους κληρονόμους.....	565
Δ. Συνέχιση της εταιρίας με ορισμένους μόνον κληρονόμους.....	567
E. Ρήτρα μετατροπής του κληρονόμου σε ετερόρρυθμο εταίρο.....	571
IV. Ρήτρα μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής εν ζωή με την αναβλητική αίρεση της προαποβίωσης του εταίρου.....	572
V. Το δικαίωμα επιλογής του κληρονόμου ομόρρυθμου εταίρου	
A. Γενικά.....	573
B. Σκοπός της ρύθμισης.....	573
Γ. Η πρόταση του κληρονόμου να λάβει τη θέση ετερόρρυθμου εταίρου.....	574
Δ. Το δικαίωμα εξόδου από την εταιρία.....	576
E. Ο αναγκαστικού δικαίου χαρακτήρας του άρθρου 265.....	577
ΣΤ. Σε ποιες εταιρίες εφαρμόζεται το άρθρο 265.....	579
VI. Ευθύνη του κληρονόμου της εταιρικής συμμετοχής.....	580
A. Ευθύνη για τα εταιρικά χρέη	
1. Ο κληρονόμος του ομόρρυθμου εταίρου	
<i>i. Γενικά.....</i>	580
α) Ευθύνη κατά το κληρονομικό δικαίο.....	581
β) Ευθύνη κατά το εταιρικό δικαίο.....	582
<i>ii. Μετατροπή του κληρονόμου σε ετερόρρυθμο εταίρο</i>	
α) Ευθύνη κατά το εταιρικό δικαίο.....	583
β) Ευθύνη κατά το κληρονομικό δικαίο.....	583
<i>iii. Έξοδος του κληρονόμου από την εταιρία</i>	
α) Ευθύνη κατά το εταιρικό δικαίο.....	584
β) Ευθύνη κατά το κληρονομικό δικαίο.....	585
<i>iv) Λύση της εταιρίας μετά το θάνατο του κληρονομούμενου.....</i>	585
2. Ευθύνη κληρονόμου του ετερόρρυθμου εταίρου	
<i>i. Γενικά</i>	
α) Ευθύνη κατά το κληρονομικό δικαίο.....	585
β) Ευθύνη κατά το εταιρικό δικαίο.....	586
<i>ii. Ευθύνη κληρονόμου του ετερόρρυθμου εταίρου σε περίπτωση μη καταχώρισης στο ΓΕΜΗ.....</i>	586
3. Ευθύνη του εταίρου που κληρονόμησε την εταιρική συμμετοχή συνεταιίρου του.....	587

B. Ευθύνη του κληρονόμου έναντι της εταιρίας	
1. Ευθύνη κατά το εταιρικό δίκαιο	587
2. Ευθύνη κατά το κληρονομικό δίκαιο	588
VII. Ανίκανος και περιορισμένα ικανός κληρονόμος	
A. Ανήλικος κληρονόμος.....	588
B. Κληρονόμος υπό δικαστική συμπαράσταση	591
VIII. Λύση της εταιρίας λόγω θανάτου εταίρου	
A. Γενικά.....	592
B. Αναβίωση της εταιρίας.....	594
Γ. Θάνατος του μοναδικού ομόρρυθμου εταίρου ετερόρρυθμης εταιρίας.....	595
Δ. Θάνατος εταίρου διμελούς εταιρίας.....	595
IX. Λοιπά θέματα	
A. Κληρονομικό καταπίστευμα	596
B. Κληροδοσία	597
Γ. Φαινόμενος κληρονόμος.....	597
Δ. Εκτελεστής διαθήκης	598
E. Δικαστική εκκαθάριση κληρονομιάς.....	599
ΣΤ. Κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς	599
Ζ. Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.....	600
Άρθρο 266: Συνέχιση της εταιρείας	601
I. Γενικές παρατηρήσεις	602
II. Αναβίωση μετά την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης	
A. Το σχέδιο αναδιοργάνωσης.....	603
B. Προϋποθέσεις αναβίωσης.....	604
III. Αναβίωση μετά την πτωχευτική αποκατάσταση	605
IV. Αναβίωση της λυθείσας (και μη πτωχεύσασας) εταιρίας.....	606
Άρθρο 267: (Μονοπρόσωπη εταιρία).....	609
I. Εισαγωγικός.....	610
II. Ένταξη της διάταξης στο σύστημα των προσωπικών εταιριών	611
III. Πεδίο και έκταση εφαρμογής της διάταξης	612
IV. Κίνηση και συμπλήρωση της τετράμηνης προθεσμίας.....	614
V. Η μονοπρόσωπη προσωπική εταιρία	619

Άρθρο 268: Στάδιο εκκαθάρισης	622
I. Γενικές παρατηρήσεις	
Α. Έννοια και σκοπός της εταιρικής εκκαθάρισης.....	626
Β. Εφαρμοστέο δίκαιο.....	627
Γ. Ο υποχρεωτικός ή μη χαρακτήρας του εκκαθαριστικού σταδίου.....	627
Δ. Συνέπειες από την έναρξη του εκκαθαριστικού σταδίου	
1. Έννομες συνέπειες για την εταιρία.....	632
2. Οι σχέσεις της εταιρίας με τους τρίτους	634
3. Η θέση των εταίρων	634
II. Η εκκαθαριστική διαδικασία	
Α. Περιγραφή των εργασιών της εκκαθάρισης	
1. Έναρξη εργασιών εκκαθάρισης	637
2. Απόσβεση παθητικού	638
3. Σχηματισμός ενεργητικού	641
4. Διανομή προϊόντος εκκαθάρισης.....	643
Β. Η περάτωση της εκκαθάρισης και οι συνέπειές της	645
Γ. Η αναβίωση των εργασιών της εκκαθάρισης	647
III. Οι εκκαθαριστές	
Α. Τα πρόσωπα και η νομική θέση των εκκαθαριστών	
1. Ορισμός εκκαθαριστών.....	648
2. Απόκτηση της ιδιότητας του εκκαθαριστή	651
3. Σχέση των εκκαθαριστών με την εταιρία	652
Β. Εξουσία και αρμοδιότητες εκκαθαριστών	
1. Καθήκοντα εκκαθαριστών	653
2. Έναρξη και παύση της εξουσίας των εκκαθαριστών	654
3. Ευθύνη εκκαθαριστών	654
Άρθρο 269: Παραγραφή	655
I. Γενικές παρατηρήσεις	656
II. Πεδίο εφαρμογής	657
III. Έναρξη και διακοπή παραγραφής	659
Άρθρο 270: Αστική εταιρεία με νομική προσωπικότητα	660
I. Γενικές παρατηρήσεις	661
II. Εφαρμοστέες διατάξεις	662
III. Αξιολόγηση	663
IV. Πεδίο εφαρμογής	665
V. Επαγγελματικές εταιρίες	665

II. ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (Άρθρα 271-284 Ν 4072/2012)	667
Άρθρο 271: Έννοια. Εφαρμοζόμενες διατάξεις	669
I. Έννοια και τυπολογικά χαρακτηριστικά.....	670
II. Οικονομική σημασία - Ιστορική εμφάνιση	672
III. Η περιορισμένη ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου	674
Άρθρο 272: Εταιρική επωνυμία	679
Η επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρίας	
A. Ο σχηματισμός της επωνυμίας	680
1. Γενικά	680
2. Οι τροποποιήσεις που επέφερε το νέο δίκαιο	
<i>i. Ο κανόνας του ελεύθερου σχηματισμού της εταιρικής επωνυμίας</i>	680
<i>ii. Επιτρεπτή η αναφορά του ονόματος ετερόρρυθμου στην εταιρική επωνυμία</i>	681
<i>iii. Η υποχρεωτική προσθήκη του εταιρικού τύπου</i>	681
3. Ετερόρρυθμη εταιρία με, ομόρρυθμους εταίρους της, κεφαλαιουχικές εταιρίες.....	681
B. Η έννομη θέση του ετερόρρυθμου, το όνομα του οποίου περιλαμβάνεται στην εταιρική επωνυμία	
1. Η νομοθετική μεταβολή	682
2. Η ευθύνη του ετερόρρυθμου, ως εκδήλωση της αρχής του φαινομένου δικαίου (Rechtsschein).....	683
Γ. Η διατήρηση της επωνυμίας	
1. Μετά την αποχώρηση ετερόρρυθμου, του οποίου το όνομα περιέχεται στην εταιρική επωνυμία	684
2. Μετά τη μετατροπή ομόρρυθμου σε ετερόρρυθμο εταίρο	684
Άρθρο 273: Δημοσιότητα	686
I. Σύσταση - Προϋποθέσεις	
A. Σύμπραξη προσώπων	687
B. Εταιρική σύμβαση - Καταστατικό.....	688
II. Δημοσιότητα.....	691
III. Ελαττωματική σύσταση.....	692
Άρθρο 274: Διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων	695
I. Η θέση του ετερορρυθμού εταίρου στον ΕμπΝ	
A. Στον ΕμπΝ.....	696
B. Στο Ν 4072/2012	697

II. Διαχειριστική εξουσία.....	698
III. Λήψη αποφάσεων	699
IV. Δικαίωμα εναντίωσης.....	700
Άρθρο 275: Δικαίωμα ελέγχου	702
I. Δικαίωμα πληροφόρησης	703
II. Το δικαίωμα ελέγχου	
A. Περιεχόμενο.....	704
B. Φορείς του δικαιώματος.....	705
Γ. Μη αναγκαστικός χαρακτήρας.....	705
Δ. Προϋποθέσεις άσκησης.....	706
Άρθρο 276: Πράξεις ανταγωνισμού	707
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	708
II. Περιεχόμενο	708
III. Κυρώσεις - Παραγραφή.....	710
IV. Απαλλαγή.....	712
V. Μετασυμβατική απαγόρευση ανταγωνισμού.....	712
Άρθρο 277: Κέρδη και ζημίες	713
I. Εισαγωγή	
A. Η προϊσχύσασα διάταξη του άρθρου 26 ΕμπΝ	715
B. Η νέα διάταξη του άρθρου 277	715
II. Η συμμετοχή του ετερόρρυθμου εταίρου στα κέρδη της εταιρίας	
A. Δικαίωμα σύμπραξης στη σύνταξη και έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων	716
B. Η σημασία της υποχρέωσης πίστης στη διανομή κερδών.....	718
Γ. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	
1. Περιεχόμενο	719
2. Ποσοστό συμμετοχής.....	719
3. Αποκλίνουσες συμφωνίες	720
4. Αποκλεισμός από τα κέρδη	721
5. Αξίωση για λήψη των κερδών.....	721
III. Η υποχρέωση συμμετοχής του ετερόρρυθμου εταίρου στις ζημίες	
A. Περιεχόμενο.....	722

B. Απαλλαγή από τις ζημίες.....	723
Γ. Συνέπειες του περιορισμού της συμμετοχής στις ζημίες	
1. Έλλειψη υποχρέωσης καταβολής συμπληρωματικών εισφορών.....	723
2. Αποκλειόμενες αξιώσεις.....	725
3. Δικαστικά επιδιώξιμες αξιώσεις.....	726
Δ. Αποκλίνουσες συμφωνίες.....	726
Άρθρο 278: Εξουσία εκπροσώπησης.....	728
I. Εισαγωγή.....	730
II. Η εκπροσώπηση στο προϊσχύσαν δίκαιο	
A. Έλλειψη εκπροσωπευτικής εξουσίας.....	730
B. Κυρώσεις.....	731
III. Η εκπροσώπηση στο νέο δίκαιο	
A. Ο κατ'αρχήν αποκλεισμός του ετερόρρυθμου εταίρου από την εκπροσώπηση.....	731
B. Η ανάθεση εκπροσώπησης σε ετερόρρυθμο εταίρο.....	732
Γ. Η στάση της θεωρίας.....	733
Δ. Το απεριόριστο και περιορισίμο της εξουσίας εκπροσώπησης.....	733
E. Η εκπροσώπηση από μη εταίρο.....	734
ΣΤ. Η παροχή πληρεξουσιότητας στον ετερόρρυθμο εταίρο ή τρίτο.....	735
IV. Ευθύνη του διαχειριστή ετερόρρυθμου εταίρου	
A. Νομοθετική ρύθμιση.....	736
B. Η στάση της θεωρίας.....	736
Γ. Ευθύνη λόγω έλλειψης καταστατικής διάταξης.....	737
Δ. Έναρξη της ευθύνης.....	738
E. Έκταση της ευθύνης	
1. Ως προς τους εταιρικούς δανειστές.....	738
2. Ως προς τους εταίρους.....	739
ΣΤ. Είδος ευθύνης.....	739
Ζ. Δικονομικά ζητήματα.....	740
Άρθρο 279: Ευθύνη ετερόρρυθμου εταίρου.....	742
I. Εισαγωγή.....	746
II. Η περιορισμένη εξωτερική ευθύνη του ετερόρρυθμου εταίρου στο προϊσχύσαν δίκαιο	
A. Η διάταξη του άρθρου 26 ΕμπΝ.....	746

B. Η στάση της θεωρίας και της νομολογίας	747
III. Η περιορισμένη εξωτερική ευθύνη του ετερόρρυθμου εταίρου στο νέο δίκαιο	
A. Δομή του άρθρου 279	747
B. Έννοια και περιεχόμενο της περιορισμένης ευθύνης	
1. Ευθύνη μέχρι του ποσού της εισφοράς	748
2. Είδος εισφορών	750
3. Σύνδεση της ευθύνης του εταίρου με την αξία της εισφοράς του	751
4. Περιεχόμενο της ευθύνης	751
Γ. Λοιπά χαρακτηριστικά της ευθύνης	753
1. Ευθύνη άμεση	753
2. Ευθύνη εις ολόκληρον	754
3. Ευθύνη προσωπική.....	754
Δ. Χρόνος έναρξης και λήξης της ευθύνης.....	755
E. Λόγοι ελευθέρωσης από την ευθύνη	
1. Καταβολή της εισφοράς στην εταιρία.....	756
2. Ικανοποίηση εταιρικών δανειστών	757
3. Συμψηφισμός.....	758
4. Καταβολή της εισφοράς από τρίτο.....	759
IV. Η ευθύνη νεοεισερχόμενου ετερόρρυθμου εταίρου	
A. Έκταση της ευθύνης.....	759
B. Ύπαρξη εταιρίας	760
Γ. Είσοδος νέου εταίρου	761
V. Η ευθύνη του αποχωρούντος εταίρου.....	761
VI. Αναβίωση της εξωτερικής ευθύνης	
A. Η απαγόρευση επιστροφής της εισφοράς	762
B. Μορφές απαγορευμένης επιστροφής εισφοράς	
1. Περιουσιακές επιδόσεις	763
2. Εξωεταιρικές συμβάσεις	763
3. Ασυνήθιστα υψηλές αμοιβές	764
4. Παροχές σε τρίτους.....	764
Γ. Κατανομή βάρους απόδειξης	764
VII. Απαγόρευση απαλλακτικών συμφωνιών για την εξωτερική ευθύνη ετερόρρυθμου εταίρου	765

Άρθρο 280: Ευθύνη ετερόρρυθμου εταίρου πριν την καταχώριση της εταιρείας	766
I. Εισαγωγή.....	769
II. Η ευθύνη ετερόρρυθμου εταίρου αδημοσίευτης ετερόρρυθμης εταιρίας στο προϊσχύσαν δίκαιο.....	769
III. Η ευθύνη ετερόρρυθμου εταίρου αδημοσίευτης ετερόρρυθμης εταιρίας στο νέο δίκαιο	
A. Περιεχόμενο ευθύνης	770
B. Η ευθύνη του ιδρυτή ετερόρρυθμου εταίρου μη καταχωρισθείσας στο ΓΕΜΗ εταιρίας	
1. Προϋποθέσεις	
<i>i. Υπαρξη αδημοσίευτης ετερόρρυθμης εταιρίας.....</i>	770
<i>ii. Έναρξη λειτουργίας της εταιρίας.....</i>	770
<i>iii. Παράλειψη εγγραφής στο ΓΕΜΗ.....</i>	773
<i>iv. Έλλειψη γνώσης του τρίτου</i>	774
2. Έννομες συνέπειες	776
Γ. Η ευθύνη νεοεισερχόμενου ετερόρρυθμου εταίρου σε λειτουργούσα αδημοσίευτη ετερόρρυθμη εταιρία.....	777
1. Προϋποθέσεις	
<i>i. Λειτουργούσα αδημοσίευτη προσωπική εταιρία.....</i>	777
<i>ii. Είσοδος στην εταιρία</i>	778
<i>iii. Η έλλειψη γνώσης των τρίτων</i>	780
2. Έννομες συνέπειες	781
Άρθρο 281: Λύση της εταιρείας	782
I. Λύση - Εκκαθάριση	
A. Λύση.....	783
B. Εκκαθάριση.....	786
Άρθρο 282: Μετατροπή ετερόρρυθμης σε ομόρρυθμη εταιρεία.....	789
Άρθρο 282A: Μετατροπή ομόρρυθμης εταιρείας σε ετερόρρυθμη.....	789
Άρθρο 283: Μετατροπή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία.....	789
I. Ορισμός - Έννοια μετατροπής.....	792
II. Γνήσια και μη γνήσια μετατροπή.....	793
III. Μετατροπή ΕΕ σε ΟΕ	
A. Ρυθμιστικό πεδίο	794
B. Λόγοι μετατροπής μιας ΕΕ σε ΟΕ και διαδικασία	795

Γ. Συνέπειες μετατροπής	798
IV. Μετατροπή ΟΕ σε ΕΕ	
Α. Ρυθμιστικό πεδίο	800
Β. Λόγοι μετατροπής μιας ΟΕ σε ΕΕ και διαδικασία	801
Γ. Συνέπειες μετατροπής	
1. Γενικώς ισχύοντα.....	803
2. Ειδικώς ισχύοντα για την μετατροπή με μεταβολή ιδιότητας ομορρυθμού εταίρου	805
V. Μετατροπή ΕΠΕ σε ΕΕ ή ΟΕ	
Α. Ρυθμιστικό πεδίο	809
Β. Λόγος μετατροπής και διαδικασία	810
Γ. Συνέπειες μετατροπής	811
Άρθρο 284: Ετερόρρυθμη εταιρεία κατά μετοχές.....	812
III. ΑΦΑΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ (Άρθρα 285-292 Ν 4072/2012)	819
Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 285 επ. Ν 4072/2012	821
I. Βασικές παρατηρήσεις	823
II. Στοιχεία αφανούς εταιρίας	
Α. Έννοια.....	824
Β. Η αφανής εταιρία ως εσωτερική εταιρία.....	824
Γ. Έλλειψη νομικής προσωπικότητας και εταιρικής περιουσίας	825
Δ. Η αφανής εταιρία ως προσωπική εταιρία.....	825
Ε. Τυπολογικά στοιχεία της αφανούς εταιρίας	826
ΣΤ. Ενδοτικό δίκαιο - Ευθεία εφαρμογή των άρθρων 741 επ. ΑΚ.....	827
III. Διαπλαστική ελευθερία των συμβαλλομένων	829
IV. Φορέας της επιχείρησης - μη εμπορικότητα της εταιρίας.....	830
V. Η αφανής εταιρία ως εναλλακτική λύση στην άμεση συμμετοχή σε μια εμπορική εταιρία ως εταιρικό μέλος	831
VI. Άλλα ζητήματα	
Α. Πτώχευση	832
Β. Μετατροπή σε άλλον εταιρικό τύπο	832
Γ. Οριοθετήσεις αφανούς εταιρίας από συγγενείς συμβατικές μορφές	
1. Γενικά	832
2. Σύμβαση παρακοινωνίας.....	833
3. Σύμβαση συμμετοχικού δανείου	833

Άρθρο 285: Έννοια αφανούς εταιρείας	835
I. Σύσταση εταιρίας.....	836
II. Συμβαλλόμενοι	837
III. Υποχρεώσεις εμφανούς και αφανούς εταίρου	
A. Κοινές υποχρεώσεις	837
B. Υποχρεώσεις και δικαιώματα αφανούς εταίρου	838
Γ. Υποχρεώσεις και δικαιώματα εμφανούς εταίρου.....	839
IV. Τύπος	839
V. Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής - αλλαγή εμφανούς, αφανούς εταίρου	840
VI. Εταιρική σύμβαση και εταιρικές αποφάσεις	840
VII. Παράβαση εταιρικών υποχρεώσεων - μέτρο επιμέλειας ως προς τη διαχείριση.....	840
VIII. Παραγραφή των αξιώσεων μεταξύ των εταίρων	841
IX. Δομικές αλλαγές στην επιχείρηση του εμφανούς εταίρου	841
Άρθρο 286: Εισφορά αφανούς εταίρου	842
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	842
II. Η έννοια της εισφοράς	843
III. Μεταβίβαση ή παραχώρηση κατά χρήση	844
IV. Ανώμαλη εξέλιξη της υποχρέωσης προς εισφορά.....	845
V. Εισφορά του εμφανούς εταίρου.....	845
Άρθρο 287: Σχέσεις με τρίτους	846
I. Σχέσεις και ευθύνη του εμφανούς εταίρου προς τρίτους.....	846
II. Έλλειψη ευθύνης του αφανούς εταίρου έναντι των τρίτων.....	847
III. Ευθύνη αφανούς εταίρου.....	848
IV. Πληρεξουσιότητα προς τον αφανή εταίρο	848
V. Διάσπαση της αρχής του άρθρου 287.....	848
Άρθρο 288: Διαχείριση της αφανούς εταιρείας.....	850
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	850
II. Η διαχείριση του εμφανούς εταίρου.....	851
III. Αποκτώμενα από τη διαχείριση.....	852

IV. Απαγόρευση ανταγωνισμού	853
V. Υποχρέωση λογοδοσίας	853
VI. Συμμετοχή του αφανούς εταίρου στη διαχείριση	853
Άρθρο 289: Κέρδη και ζημίες	855
I. Η συμμετοχή των εταίρων στο οικονομικό αποτέλεσμα της αφανούς εταιρίας	
A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	856
B. Συμμετοχή των εταίρων στα κέρδη	
1. Γενικά	857
2. Προσδιορισμός του διανεμητέου κέρδους	858
3. Χρόνος απόδοσης των κερδών	859
4. Αξίωση απόδοσης διανεμόμενων κερδών	860
Γ. Συμμετοχή των εταίρων στις ζημίες	
1. Γενικές παρατηρήσεις	861
2. Κάλυψη των ζημιών από τον αφανή εταίρο	861
3. Περιορισμός της συμμετοχής του αφανούς στις ζημίες	861
4. Κάλυψη ζημιών από υφιστάμενα - μελλοντικά κέρδη	862
II. Υποχρέωση λογοδοσίας	
A. Έννοια.....	863
B. Άσκηση αξίωσης λογοδοσίας	863
Άρθρο 290: Δικαιώματα του αφανούς εταίρου για έλεγχο	864
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	864
II. Αντικείμενο και όρια	865
III. Ενδοτικό δίκαιο.....	867
IV. Δικονομική επιβολή.....	867
Άρθρο 291: Λύση και εκκαθάριση της αφανούς εταιρείας	868
I. Λόγοι λύσης της αφανούς εταιρίας	
A. Εισαγωγικά.....	869
B. Περιπτωσιολογία.....	869
Γ. Ειδικά: Η καταγγελία της αφανούς εταιρίας.....	870
II. Η εκκαθάριση της αφανούς εταιρίας	
A. Εισαγωγικά.....	872
B. Προϊσχύσαν δίκαιο	872

Γ. Η εκκαθάριση ως διακανονισμός εταιρικών σχέσεων	
1. Ισχύουσα ρύθμιση	873
2. Περιεχόμενο του διακανονισμού των εταιρικών σχέσεων.....	874
3. Απόδοση της αξίας συμμετοχής του αφανούς εταίρου.....	875
III. Εφαρμοστέοι κανόνες στο στάδιο της εκκαθάρισης	
Α. Εισαγωγικά.....	876
Β. Ενδοτικός χαρακτήρας της εκκαθάρισης	876
Γ. Εσωτερική - εξωτερική εκκαθάριση.....	878
IV. Υποχρεώσεις εκκαθαριστή.....	878
Άρθρο 292: Πτώχευση του εμφανούς εταίρου.....	879
I. Κήρυξη σε πτώχευση του εμφανούς εταίρου	
Α. Γενικές παρατηρήσεις	880
Β. Η πτώχευση ως λόγος λύσης της αφανούς εταιρίας	880
Γ. Εκκαθάριση των εταιρικών σχέσεων στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας.....	881
II. Ο αφανής εταίρος ως πτωχευτικός πιστωτής.....	881
III. Η οφειλόμενη εισφορά του αφανούς εταίρου ως πτωχευτική απαίτηση.....	882
IV. Η κήρυξη σε πτώχευση του αφανούς εταίρου	883
IV. ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ (Άρθρο 293 Ν 4072/2012).....	885
Άρθρο 293: Εφαρμοζόμενες διατάξεις	887
Εισαγωγικός: Οι βασικές αρχές - Περίγραμμα	
Definitio per genus proximum et differentium specificum	890
I. Η κοινοπραξία ως ερμηνευτικό blackbox	
Α. Έννοια - χαρακτηριστικά.....	891
Β. Διάκριση από συγγενείς θεσμούς	892
Γ. Η δικαστική υπαγωγή στον κατάλληλο εταιρικό τύπο	893
Δ. Λόγοι εμφάνισης - πλεονεκτήματα.....	893
Ε. Μορφές εμφάνισης	
1. Νομοθετικά ρυθμιζόμενες κοινοπραξίες.....	894
2. «Γνήσια» και μη κοινοπραξία.....	894
ΣΤ. Κίνδυνοι από τη λειτουργία της	895
II. Η πορεία προς τη νομική κατοχύρωση	
Α. Η θέση της επιστήμης	895

B. Οι νομολογιακές εξελίξεις	
1. Η αντιμετώπιση της στερούμενης νομικής προσωπικότητας οντότητας.....	897
2. Η ανίχνευση της νομικής ταυτότητας	899
III. Η τομή: Αναγνώριση στην κοινοπραξία ικανότητας δικαίου και πτωχευτικής ικανότητας	
A. Η ανταπόκριση του νομοθέτη στα πορίσματα της επιστήμης και στις νομολογιακές εξελίξεις.....	901
B. Η «οιονεί» νομική προσωπικότητα της κοινοπραξίας	902
IV. Ειδικότερη νομική φύση της κοινοπραξίας μετά το Ν 4072/2012	
A. Η καταχωρισμένη κοινοπραξία: Εταιρία ή ανώνυμη σύμβαση;	904
B. Η αδημοσίευτη κοινοπραξία.....	905
Γ. Συμπέρασμα ως προς τη νομική φύση	906
V. Συνέπειες από τη μη καταχώριση	
A. Γενικά - Ικανότητα δικαιοπρακτικής βούλησης.....	907
B. Ύπαρξη αυτοτελών οργάνων	908
Γ. Συνέπειες ως προς τη διαχείριση, την εκπροσώπηση και την ευθύνη των μελών και των διαχειριστών της	
1. Άσκηση διαχείρισης με όργανα.....	909
2. Η εις ολόκληρον ευθύνη ως κανόνας ενδοτικού δικαίου στην αδημοσίευτη εμπορική κοινοπραξία	910
3. Η pro rata ευθύνη στη «γνήσια» κοινοπραξία	910
4. Συμπέρασμα: Διαφοροποίηση της ευθύνης στη γνήσια και μη κοινοπραξία.....	911
VI. Ερμηνεία της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 294 Ν 4072/2012.....	911
VII. Εμπορικότητα πράξης σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών	913
V. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (Άρθρο 294 Ν 4072/2012)	915
Άρθρο 294: Μεταβατικές διατάξεις.....	917
I. Εισαγωγικώς.....	918
II. Η εφαρμογή του Ν 4072/2012 στις προϋφιστάμενες αυτού εταιρίες.....	918
III. Η καταχώριση των προϋφιστάμενων εταιριών στο ΓΕΜΗ	922
VI. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Ο εταίρος ως εργαζόμενος.....	925
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	926

II. Η εργασία ως εταιρική εισφορά	927
III. Η διάκριση της εταιρικής εργασίας από την εξαρτημένη	931
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: Η Αστική Εταιρία με νομική προσωπικότητα	
Άρθρο 784 ΑΚ: Προσωπικότητα της Αστικής Εταιρίας	938
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	939
II. Προϋποθέσεις κτήσης νομικής προσωπικότητας	
A. Συμφωνία των συμβαλλομένων μερών.....	940
B. Η επιδίωξη οικονομικού σκοπού	941
Γ. Τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας	942
III. Συνέπειες κτήσης νομικής προσωπικότητας	943
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III: Αστική Επαγγελματική Δικηγορική Εταιρία (Δικηγορική Εταιρία).....	945
I. Εισαγωγικά	946
II. Σύσταση	948
III. Οργάνωση και Λειτουργία	
A. Επωνυμία.....	949
B. Εισφορές - Εταιρική περιουσία - Εταιρική συμμετοχή/Εταιρικές μερίδες	
1. Εισφορές	949
2. Εταιρική περιουσία.....	950
3. Εταιρική συμμετοχή	950
Γ. Μεταβολές στην εταιρική σύνθεση	950
1. Είσοδος (νέου) εταίρου	950
2. Έξοδος εταίρου	
<i>i. Αυτοδίκαιη έξοδος</i>	951
<i>ii. Οικειοθελής αποχώρηση</i>	951
<i>iii. Αποκλεισμός</i>	951
<i>iv. Αξίωση του αποχωρούντος ή αποβληθέντος για απόδοση της αξίας της εταιρικής συμμετοχής</i>	952
Δ. Τα όργανα	952
1. Η ΓΣ των εταίρων.....	952
2. Διαχειριστές	953
<i>i. Τρόπος δράσης και εξουσίες διαχειριστή</i>	953
<i>ii. Υποχρέωση λογοδοσίας</i>	954
<i>iii. Ευθύνη</i>	954

E. Εσωτερικές σχέσεις	
1. Δικαιώματα και υποχρεώσεις εταίρων	
i. Δικαίωμα γνώσης και ελέγχου των εταιρικών υποθέσεων (§1).....	954
ii. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη (§3).....	954
iii. Απαγόρευση ανταγωνισμού.....	955
ΣΤ. Σχέσεις της Δικηγορικής Εταιρίας με τους εντολείς της.....	955
III. Ευθύνη της εταιρίας και των εταίρων	
Α. Ευθύνη των εταίρων στις εσωτερικές σχέσεις.....	956
Β. Ευθύνη της εταιρίας και των εταίρων στις εξωτερικές σχέσεις.....	956
IV. Λύση της Δικηγορικής Εταιρίας	
Α. Παρέλευση της ορισμένης διάρκειάς της.....	957
Β. Λήψη απόφασης της ΓΣ.....	957
Γ. Η πλήρωση καταστατικού λόγου λύσης.....	958
Δ. Η με οποιονδήποτε τρόπο αποχώρηση, έκπτωση ή απώλεια της ικανότητας εταίρου σε δικηγορική εταιρία (λ.χ. απώλεια της δικηγορικής ιδιότητας) του συνόλου των εταίρων.....	958
Ε. Κήρυξη της εταιρίας σε πτώχευση.....	958
V. Εκκαθάριση.....	958
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού (ΕΟΟΣ)	959
I. Εισαγωγικά.....	960
Α. Σκοπός και κύρια χαρακτηριστικά του Ομίλου.....	961
Β. Εφαρμοστέο Δίκαιο - Όμιλος με έδρα στην Ελλάδα.....	962
Γ. Νομική φύση.....	963
II. Σύσταση του ΕΟΟΣ	
Α. Σύμβαση ίδρυσης.....	963
Β. Διατυπώσεις δημοσιότητας.....	965
Γ. ΕΟΟΣ ευρισκόμενος στο στάδιο της ίδρυσης (αδημοσίετος ΕΟΟΣ).....	965
III. Η ιδιότητα μέλους του ΕΟΟΣ.....	966
Α. Απόκτηση της ιδιότητας μέλους	
1. Κατά πρωτότυπο τρόπο.....	967
2. Κατά παράγωγο τρόπο.....	967
Β. Απώλεια της ιδιότητας μέλους.....	968
1. Παραίτηση (αποχώρηση) μέλους.....	969
2. Αποκλεισμός μέλους.....	969

3. Θάνατος μέλους.....	969
4. Απώλεια των προϋποθέσεων απόκτησης της ιδιότητας μέλους	970
IV. Οργάνωση και λειτουργία του Ομίλου.....	970
A. Τα όργανα του Ομίλου	970
1. Τα μέλη του Ομίλου: Οργάνωση και συγκρότηση - Λήψη αποφάσεων.....	970
2. Οι διαχειριστές.....	972
B. Εσωτερικές σχέσεις	
1. Δικαιώματα των μελών	972
2. Υποχρεώσεις των μελών.....	973
Γ. Εκπροσώπηση του Ομίλου.....	974
Δ. Ευθύνη των μελών.....	975
1. Αποκλεισμός - Περιορισμός ευθύνης	975
2. Ευθύνη μετά την περάτωση του Ομίλου	976
3. Ευθύνη επί μεταβολής των μελών του Ομίλου.....	976
V. Περάτωση του Ομίλου: Λύση και εκκαθάριση.....	977
A. Λύση του Ομίλου με απόφαση των μελών	
1. Υποχρεωτική λύση.....	977
2. Δυνητική λύση.....	978
B. Λύση με δικαστική απόφαση.....	978
1. Για μη τήρηση διατάξεων του Κανονισμού	978
2. Για σπουδαίο λόγο	979
3. Για λόγους δημοσίου συμφέροντος.....	979
Γ. Διατυπώσεις δημοσιότητας	979
Δ. Εκκαθάριση του Ομίλου	979
VI. Πτώχευση του Ομίλου	980
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: Η Μονοπρόσωπη Εταιρία (Societas Unius Personae - "SUP")	981
I. Εισαγωγή.....	984
II. Λόγοι αποτυχίας θεσμοθέτησης της SPE	
A. Ουσιαστικοί λόγοι	985
1. Κατάργηση του ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου	985
2. Διαχωρισμός της πραγματικής από την καταστατική έδρα.....	986
3. Συμμετοχή των εργαζόμενων.....	987
B. Νομοτεχνικοί λόγοι	
1. Διάρθρωση της Πρότασης Κανονισμού	987
2. Επιλεγείσα νομική βάση	988

III. Η Societas Unius Personae (SUP) ως νέα εναλλακτική λύση	
Α. Η Πρόταση Οδηγίας για τις μονοπρόσωπες εταιρίες	989
Β. Βασικά χαρακτηριστικά της SUP	990
Γ. Νομοτεχνική προσέγγιση της Πρότασης Οδηγίας	
1. Επιλεγείσα νομική βάση	991
2. Νομοτεχνική διάρθρωση	992
3. Επιλογή της SUP ως μονοπρόσωπης εταιρίας	993
Δ. Νομική φύση της SUP	994
Ε. Δυνατές επιλογές μεταφοράς της Οδηγίας στα εθνικά δίκαια	995
ΣΤ. Εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο	996
IV. Οι εναρμονισμένες ρυθμίσεις της Πρότασης Οδηγίας	
Α. Ίδρυση	
1. Ηλεκτρονική ίδρυση	997
2. Αμφισβήτηση του θεσμού της ηλεκτρονικής ίδρυσης	998
3. Χρήση ηλεκτρονικών υποδειγμάτων ιδρυτικών πράξεων	999
4. Ταυτοποίηση του ιδρυτή	1000
5. Υποχρέωση χορήγησης πληροφοριών στον ιδρυτή	1001
6. Τρόποι ίδρυσης	1001
<i>i. Ίδρυση εκ του μηδενός</i>	1001
<i>ii. Ίδρυση από μετατροπή</i>	1002
7. Χρόνος ολοκλήρωσης της διαδικασίας ίδρυσης	1003
Β. Επωνυμία	1004
Γ. Έδρα	1005
Δ. Κεφαλαιακή οργάνωση	
1. Ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο	1006
2. Καταβολή και κάλυψη εταιρικού κεφαλαίου	1007
3. Μοναδικό εταιρικό μερίδιο	1008
4. Διατήρηση της εταιρικής περιουσίας	1008
<i>i. Ομοιότητα με το ρυθμιστικό πλαίσιο της SPE</i>	1008
<i>ii. Έλεγχος ισολογισμού</i>	1009
<i>iii. Έλεγχος φερεγγυότητας</i>	1010
<i>iv. Αποθεματικά</i>	1011
<i>v. Πρόσθετοι περιορισμοί</i>	1011
<i>vi. Ευθύνη για απαγορευμένες διανομές</i>	1012
Ε. Διοικητική Οργάνωση	
1. Ατελής εναρμόνιση	1013
2. Όργανα της SUP	1014
3. Οι αποφάσεις του μοναδικού εταίρου	1014
4. Διευθυντικό όργανο	1015
5. Απαγόρευση διορισμού μελών διευθυντικού οργάνου	1016

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI: Στοιχεία Λογιστικής και Φορολογίας προσωπικών εταιριών 1017

I. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

A. Εισαγωγή

1. Καθορισμός των οντοτήτων	1019
<i>i. Πολύ μικρές οντότητες</i>	1020
<i>ii. Μικρές οντότητες</i>	1020
<i>iii. Μεσαίες οντότητες</i>	1020
<i>iv. Μεγάλες οντότητες</i>	1021
2. Προσωπικές εταιρίες	1021
3. Ορισμοί	1021

B. Προσωπική εταιρία και λογιστικό σύστημα

1. Διπλογραφικό σύστημα - Περιουσία της οντότητας	1022
2. Ισολογισμός.....	1024
3. Λογιστικό σύστημα και Λογιστικά αρχεία (βιβλία).....	1025
4. Τα λογιστικά στοιχεία (παραστατικά, δικαιολογητικά).....	1026
5. Χρόνος ενημέρωσης λογιστικών αρχείων (βιβλίων)	1027
6. Διαφύλαξη λογιστικών αρχείων	1027
7. Τα υπόλοιπα λογιστικά αρχεία (βιβλία)	1028
8. Χρηματοοικονομικές καταστάσεις.....	1028
9. Γενικές αρχές σύνταξης χρηματοοικονομικών καταστάσεων	1029

Γ. Κανόνες επιμέτρησης

1. Αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων	
<i>i. Πάγια περιουσιακά στοιχεία</i>	1031
<i>ii. Αποσβέσεις και απομείωση παγίων</i>	1032
<i>iii. Χρηματοδοτική μίσθωση</i>	1035
<i>iv. Λειτουργική μίσθωση</i>	1036
<i>v. Επιμέτρηση (αποτίμηση) αποθεμάτων και υπηρεσιών</i>	1036

Δ. Αποτελέσματα - Καθαρή θέση - Προσάρτημα

1. Στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων.....	1038
2. Στοιχεία της καθαρής θέσης.....	1039
3. Το προσάρτημα	1039

II. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

A. Προσωπικές εταιρίες 1040

B. Νομικά πρόσωπα και οντότητες 1040

Γ. Αντικείμενο της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων 1041

Δ. Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτά η προσωπική εταιρία

1. Κέρδος και επιχειρηματική συναλλαγή	1042
2. Εκπιπόμενες επιχειρηματικές δαπάνες.....	1042

3. Η έννοια του εξόδου, εσόδου, κέρδους και ζημιάς.....	1043
4. Μη εκπιπόμενες επιχειρηματικές δαπάνες (άρθρο 23).....	1044
5. Φορολογικές αποσβέσεις	1046
6. Επισημάνσεις επί των αποσβέσεων	1046
7. Επισφαλείς απαιτήσεις	1047
Ε. Προσδιορισμός φορολογητέου εισοδήματος.....	1048
ΣΤ. Φορολογικός συντελεστής	1049
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ.....	1057

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

α.ά.	αντί άλλων
ΑΕ ή Α.Ε. ή αε	Ανώνυμη Εταιρία
ΑιτΕκθ	Αιτιολογική Έκθεση
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
άρθρ.	άρθρο
αριθμ.	αριθμός
Αρμ	Αρμενόπουλος (περιοδικό)
ΑρχΝ	Αρχείο Νομολογίας (περιοδικό)
β.δ. ή ΒΔ	Βασιλικό Διάταγμα
βλ.	βλέπε
Γ.Ε.ΜΗ. ή ΓΕΜΗ ή ΓΕ.ΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
Γνμδ. ή Γνωμ.	Γνωμοδότηση
Δ	Δίκη (περιοδικό)
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών (περιοδικό)
ΔΕΝ	Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας (περιοδικό)
Διδικ	Διοικητική Δίκη (περιοδικό)
ΔικΑΕ	Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρίας (επιμ. Ε. Περάκη)
ΔικΕμπΕτ	Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών
ΔικΕΠΕ	Το Δίκαιο της Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης (επιμ. Ε. Περάκη)
ΔικΠΕ	Το Δίκαιο των Προσωπικών Εταιριών (επιμ. Ν. Ρόκα)
ΔΛΠ	Διεθνές (-ή) Λογιστικό (-ά) Πρότυπο (-α)
Δνη	Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΔΣ ή δ.σ.	διοικητικό συμβούλιο
ΔΦΝ	Δελτίον Φορολογικής Νομοθεσίας (περιοδικό)
ε.α.	ένθα ανωτέρω
Ε.Γ.Λ.Σ. ή ΕΓΛΣ	Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
ΕγχΕμπΔ	Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου
εδ.	εδάφιο
ΕΔΔ	Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου(περιοδικό)
ΕΔΚΑ	Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης (περιοδικό)
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕΕ ή ΕΕ	Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων/της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΕΕυρΔ	Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕΝ	Εφημερίς Ελλήνων Νομικών (περιοδικό)
ΕΕργΔ	Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου (περιοδικό)
Εισ. παρ.	Εισαγωγικές παρατηρήσεις
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
έκδ.	έκδοση
ΕλλΔνη ή ΕΛΔ	Ελληνική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΕΛΠ	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
ΕμπΔ	Εμπορικό Δίκαιο
ΕΝ η ΕμπΝ	Εμπορικός Νόμος
ένθ. αν. ή ε.α.	ένθα ανωτέρω
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
επ.	επόμενα
ΕΠΕ ή επε ή Ε.Π.Ε. ή ε.π.ε.	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΑΕΔ ή ΕπιθΑσφΕργΔικ	Επιθεώρηση Ασφαλιστικού και Εργατικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕπισκεΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΤΡΑΞΧρΔ	Επιθεώρηση Τραπεζικού-Αξιογραφικού-Χρηματιστηριακού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕΕυρΚ	Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Εφ	Εφετείο
ΙΚΕ	Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία
κ.ά.	και άλλα
Κ.Β.Σ.	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
ΚΝ	κωδικοποιητικός νόμος
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Κτλ./κ.λπ.	και λοιπά
ΚΦΕ	Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος
ΚΦΚ	Κώδικας Φορολογίας Κληρονομιών
ΚΦΑΣ	Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών
ΚΦΣ	Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων
Λ.Α.Χ.	Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσης
μ.π.π.	με περαιτέρω παραπομπές
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
Ν ή ν. ή Ν.	νόμος
ΝΔ ή νδ ή ν.δ. ή ΝΔ	νομοθετικό διάταγμα
ν.π.δ.δ.	νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου
ΝοΒ	Νομικό Βήμα (περιοδικό)

ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
ΟΕ ή Ο.Ε. ή ο.ε. ή οε	Ομόρρυθμος Εταιρία
Ο.Κ. ή ο.κ.	Οικονομικές Καταστάσεις
ό.π.	όπου παραπάνω
Οδηγ.	Οδηγία
Ολομ.	Ολομέλεια
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Π.Δ. ή π.δ. ή ΠΔ ή πδ	προεδρικό διάταγμα
Π.Δ.Α.	Πίνακας Διαθέσεως Αποτελεσμάτων
Π.Ε.	Πρακτικά επεξεργασίας
πκ	παρακάτω
παρ.	παράγραφος
παρατ.	παρατηρήσεις
ΠειρΝομ	Πειραϊκή Νομολογία (περιοδικό)
περ.	περίπτωση
ΠοινΧρον	Ποινικά Χρονικά (περιοδικό)
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
πρβλ.	πράβαλε
ΠτΚ ή ΠτωχΚ	Πτωχευτικός Κώδικας
ΠΥΣ	Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου
σ. ή σελ.	σελίδα
Σ.	Σύνταγμα
ΣΕΑΚ	Σύντομη Ερμηνεία Αστικού Κώδικα
σημ.	σημείωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΟΕΛ	Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών-Λογιστών
ΣτΕ	Σύμβουλο της Επικρατείας
Συλλ. ή ΣυλλΝομολ.	Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (περιοδικό)
Συμβ	Συμβούλιο
ΣυνΘΕΚ	Συνθήκη Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ΣυνΘΕΟΧ	Συνθήκη για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο
σχετ.	σχετικά
τ. ή Τ.	τόμος
τ.α.	τρέχουσα αξία
ΤΑΕΕΠΕ	Τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης
ΤΝΠ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών
Τιμ.Τόμος	Τιμητικός Τόμος

Υπ. Οικ.	Υπουργείο Οικονομικών
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΦορΔικ	Φορολογική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
Φορολογ. Επιθ.	Φορολογική Επιθεώρηση (περιοδικό)
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)

ΑΛΛΟΔΑΠΕΣ

AG	Aktiengesellschaft
Anm	Anmerkung
Aufl.	Auflage
BB	Betriebsberater
Bd	Band
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
BGH	Bundesgerichtshof
DB	Der Betrieb
EBJS	Ebenroth/Boujong/Joost/Strohn
EBLR	European Business Law Review
ECFR	European Company and Financial Law Review
ELR	European Law Review
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
Grosskom	Grosskommentar
GmbH	GmbH -Rundschau
GWB	Gesetz gegen die Wettbewerbsbeschränkungen
HGB	Handelsgesetzbuch
JA	Juristische Arbeitsblätter
JBL	Journal of Business Law
JZ	Juristenzeitung
KG	Kommanditgesellschaft
MükoBGB	Münchener Kommentar zum BGB
MükoHGB	Münchener Kommentar zum HGB
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NZG	Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht
OHG	Offene Handelsgesellschaft
Rdn	Randnummer
Rz.	Randziffer
SUP	Societas Unius Personae
ZHR	Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht
ZIP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht und Insolvenzpraxis

Άρθρο 260

Γεγονότα που επιφέρουν την έξοδο του εταίρου

1. Ο θάνατος, η πτώχευση και η υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση εταίρου επιφέρουν την έξοδό του από την εταιρεία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση.
2. Η εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπει και άλλα γεγονότα που συνεπάγονται την έξοδο του εταίρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξανδρίδου Ελ., Δίκαιο εμπορικών εταιριών⁴ (2012). – *Αντωνόπουλος Β.*, Δίκαιο προσωπικών εταιριών⁵ (2016). – *Βαθρακοκόιλης Β.*, Ερμηνεία - Νομολογία ΑΚ, τόμος Ε΄, Οικογενειακό δίκαιο (άρθρα 1346-1694), 2004. – *Γεωργιάδου Αγγ.*, Προστατευτικοί θεσμοί του αστικού δικαίου (2003). – *η ίδια*, Ζητήματα δικαστικής συμπαράστασης, ΧρΙΔ 2001,581. – *Γιοβαννόπουλος Ρ.*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ (2010), 773-774, 775. – *Καλαμπούκα Π.*, Η διαδικασία και οι λόγοι εξόδου μέλους οικογενειακής εταιρίας, ΔΕΕ 2016,465. – *Göcke T.*, Fortsetzung von Publikums-gesellschaften unter Einschluss insolventer Kommanditisten?, NZG 2009,211. – *Καραγκουνίδης Απ.*, Λύση ομόρρυθμης εταιρίας με καταγγελία μετά τη μεταρρύθμιση του δικαίου των προσωπικών εταιριών, ΧρΙΔ 2014,226. – *ο ίδιος*, εις Ρόκα Ν. (επιμ.) ΔικΠΕ, τόμος 1 (2001), §4. Οι αποφάσεις των εταίρων - Τροποποίηση του καταστατικού. – *Κακατσάκης Σπ.*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ (2010), 1681. – *Κατσάς Θ.*, Δικαιώματα και υποχρεώσεις του ομόρρυθμου και ετερόρρυθμου εταίρου επί μονομερούς καταγγελίας της εταιρικής συμμετοχής και της εταιρικής συμβάσεως, Πρακτικά 22ου Συνεδρίου Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικόλογων, «Νέο εταιρικό δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης», σ. 247. – *Καυκάς Κ.*, Ενοχικών δίκαιον⁵, Ειδικόν μέρος, τόμος Β΄ (1975). – *Κιουπτιδίου – Στρατουδάκη Ευδ.*, Λύση ομόρρυθμης εταιρίας και έξοδος εταίρου κατά το Ν 4072/2012, Αρμ. 2014,199. – *Κοτσίρης Λ.*, Πτωχευτικό Δίκαιο⁹, (2016). – *Κωστόπουλος Γ.*, Η ίδρυση και οι δομικές μεταβολές της ομόρρυθμης και της ετερόρρυθμης εταιρείας - Η μονοπρόσωπη εμπορική εταιρία, Πρακτικά 22ου Συνεδρίου Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικόλογων, «Νέο εταιρικό δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης», σ. 204. – *Λιακόπουλος Θ.*, εις Γεωργιάδη/Σταθόπουλου ΑΚ, 773-774, 775. – *Μπερλή – Κεχαγιόγλου Γ.*, Η δικαστική λύση της ομόρρυθμης εταιρίας (2014). – *Roth, Baumbach/Hopt, Handelsgesetzbuch*³⁷ (2016). – *Περάκης Ευ.*, Γενικό μέρος του εμπορικού δικαίου (2000). – *ο ίδιος*, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2010. – *Περάκης Ευ./Ρόκας Ν.*, Γενικό μέρος εμπορικού δικαίου - Αξιόγραφα (2013). – *Ρόκας Ν.*, Εμπορικές εταιρίες⁷ (2012). – *Σελέκος Π.*, εις Ρόκα Ν. (επιμ.) ΔικΠΕ, τόμος 1 (2001), §10. Η λύση της ομόρρυθμης εταιρίας. – *Schmidt K.*, Münchener Kommentar zum HGB⁴ (2016), §131 HGB. – *Σουφλερός Η.*, Η ετερόρρυθμη εταιρία (2003). – *Φουντεδάκη Κ.*, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου² (2015), 40-42. – *Ψυχομάνης Σπ.*, Πτωχευτικό Δίκαιο⁶, (2016). – *ο ίδιος*, Δίκαιο εμπορικών εταιριών (2013).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

(Οι παραπομπές γίνονται στους πλαγιάριθμους)

I. Εισαγωγικός.....	1-4	B. Πτώχευση εταίρου.....	11-15
II. Νόμιμοι λόγοι εξόδου		Γ. Δικαστική συμπαράσταση εταίρου .	16-22
A. Θάνατος εταίρου.....	5-10	III. Καταστατικοί λόγοι εξόδου	23-26

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΗΤΗΡΙΟ

(Οι παραπομπές γίνονται στους πλαγιάριθμους)

Δημοσιότητα 6	Καταστατικοί λόγοι εξόδου 23 επ.
Δικαστική συμπαράσταση εταίρου 16 επ.	Καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ.
Εκούσια δικαιοδοσία 12	της ληξιαρχικής πράξης θανάτου 6
Έξοδος εταίρου 9	Κληρονόμοι θανόντος εταίρου 8
Θάνατος 1	Πτώχευση εταίρου 11 επ.
Θάνατος εταίρου 5 επ.	

I. Εισαγωγικός

- 1 Η μεταβολή υποδείγματος στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών είναι εναργής και στη 260 παρ. 1. Και η διάταξη αυτή εδράζεται στην αρχή της διατήρησης της επιχείρησης¹, κάμπτονας εν μέρει τον προσωπικό χαρακτήρα της εταιρίας².
- 2 Εκ της συνδυαστικής εφαρμογής της με τη 249 παρ. 2, προκύπτει ότι η 260 παρ. 1 αποκόπτει την εφαρμογή των 773 και 775 ΑΚ³. Η διάταξη εφαρμόζεται στην αδημοσίευτη προσωπική εταιρία (251 παρ. 3), στην ετερόρρυθμη (271 παρ. 2) και στην αστική εταιρία με νομική προσωπικότητα (270 παρ. 1).
- 3 Ο θάνατος, η -εννοείται- ατομική⁴ πτώχευση και η δικαστική συμπαράσταση του εταίρου (ομορρύθμου ή ετερορρύθμου⁵), έστω και διμελούς εταιρίας⁶, δεν επιφέρουν πλέον τη λύση της, αλλά την έξοδό του από αυτήν και τη συνέχισή της με τους εναπομείναντες εταίρους (νό-

1. Βλ. εντελώς ενδεικτικώς ΑιτΕκθ., σ. 66· *Ρόκα*, Εμπορικές εταιρίες, σ. 148.

2. Βλ. εντελώς ενδεικτικώς *Ψυχομάνη*, Δίκαιο εμπορικών εταιριών, σ. 107· *Μπεχρή - Κεχαγιόγλου*, Η δικαστική λύση της ομόρρυθμης εταιρίας, σ. 9.

3. Βλ. εντελώς ενδεικτικώς ΑιτΕκθ., σ. 65· *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 107.

4. Δηλαδή όχι η συμπτώχευση του ομόρρυθμου εταίρου, ως αποτέλεσμα της πτώχευσης της εταιρίας (4 εδ. Β΄ ΠτΚ).

5. Βλ. *Λιακόπουλο*, εις *Γεωργιάδη/Σταθόπουλου* ΑΚ, 775, αριθμ. 3.

6. Βλ. κατωτέρω, υπό το άρθρ. 267 Ν. 4072/2012, αριθμ. 10.

μμοι λόγοι εξόδου). Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική⁷, αφού κατά την 260 παρ. 2, στην εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπονται και άλλα γεγονότα που συνεπάγονται την έξοδο του εταίρου (καταστατικοί λόγοι εξόδου).

Η διάταξη είναι ενδοτικού δικαίου. Ο ενδοτικός χαρακτήρας μπορεί να διακριθεί σε «εξωτερικό» και «εσωτερικό». Ως «εξωτερικός», νοείται η συμβατική ελευθερία των εταίρων να προβλέψουν στην εταιρική σύμβαση την εφαρμογή των ρυθμίσεων των 773 και 775 ΑΚ, ήτοι τη λύση της εταιρίας⁸. Δηλαδή, οι νόμιμοι λόγοι εξόδου να διαπλασθούν ως λόγοι λύσης της⁹. Ως «εσωτερικός», η δυνατότητα των εταίρων να προβλέψουν τη συνέχιση της εταιρίας με τους κληρονόμους του θανόντος εταίρου (όλους ή μερικούς εξ αυτών)¹⁰, καθώς και το επιτρεπτό συμφωνιών που προβλέπουν τη συνέχιση της εταιρίας με τον συμπαραστούμενο ή τον πτωχό, εκπροσωπούμενο, αντιστοίχως, από τον δικαστικό συμπαραστάτη ή τον σύνδικο, ήτοι ότι η δικαστική συμπαραστάση και η πτώχευση δεν επιφέρουν την έξοδο¹¹.

II. Νόμιμοι λόγοι εξόδου

A. Θάνατος εταίρου

Η έξοδος του θανόντος εταίρου επέρχεται αυτοδικαίως¹². Ασφαλώς, συνιστώσα μεταβολή στο πρόσωπο των εταίρων, αποτελεί τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, η οποία είναι δημοσιευτέα στο Γ.Ε.ΜΗ. πράξη (251 παρ. 1).

Παρά την αδιάστικτη διατύπωση της 15 παρ. 1 περ. γ) Ν. 3419/2005, η δημοσιότητα, ήτοι η καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. της ληξιαρχικής πράξης θανάτου, δεν είναι συστατική. Κατά τελολογική συστολή της διάταξης, ο συστατικός χαρακτήρας της δημοσίευσης επιφυλάσσεται μόνον στις περιπτώσεις που η μεταβολή προσιδιάζει στην ίδρυση της προσωπικής εταιρίας. Τέτοια δε δεν είναι η έξοδος του εταίρου¹³. Η δημοσιότητα είναι, έτσι, δηλωτική, αφορά στο αντιπάζιμο της εξόδου έναντι των (καλόπιστων) τρίτων, κατά την 16 παρ. 3^a Ν. 3419/2005¹⁴. Είναι δε κρίσιμη για την κίνηση της πενταετούς παραγραφής (269) κατά των καλόπιστων τρίτων¹⁵.

7. Βλ. ενδεικτικώς *Ρόκα*, ό.π., σ. 149· *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 56.

8. Βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 149· *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 107· *Αλεξανδρίδου*, Δίκαιο εμπορικών εταιριών, σ. 141· *Μπεχρή - Κεχαγιόγλου*, ό.π., σ. 9· *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 57.

9. Βλ. *Καραγκουνίδη*, ΧρΙΔ 2014,226, αριθμ. 19· *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 57.

10. Για το ζήτημα, βλ. κατωτέρω υπό το άρθρ. 265.

11. Βλ. *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 57.

12. Βλ. *Αντωνόπουλο*, Δίκαιο προσωπικών εταιριών, σ. 97· περί αυτόματης αναγκαστικής εξόδου κάμει λόγο ο *Ψυχομάνης*, ό.π., σ. 107. Συνεπώς, η εκ μέρους των συνεταίρων γνώση του θανάτου στερείται νομικής επιρροής. Βλ. *Γιοβαννόπουλο*, σε *Γεωργιάδη* ΣΕΑΚ, 773-774, αριθμ. 3.

13. Βλ. *Καραγκουνίδη*, εις ΔικΠΕ, τόμος 1, §4., 101, με περαιτέρω παραπομπές.

14. Βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 147· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 235· *Καλαμπούκα*, Η διαδικασία και οι λόγοι εξόδου μέλους οικογενειακής εταιρίας, ΔΕΕ 2016,466· γενικότερα, *Περάκη/Ρόκα*, Γενικό μέρος εμπορικού δικαίου - Αξιόγραφα, σ. 332.

15. Βλ. αντί άλλων *Ρόκα*, ό.π., σ. 147.

- 7 Κατά πάγια και ορθή άποψη, με τον θάνατο του εταίρου εξομοιώνεται η κήρυξή του σε αφάνεια¹⁶, η οποία είναι υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας¹⁷. Κατά την εφαρμογή της 773 ΑΚ, με το ορθό δε επιχείρημα ότι δεν νοείται αναδρομική έναρξη της εκκαθάρισης, γίνεται παγίως δεκτό ότι χωρεί τελολογική συστολή της 48 εδ. Β΄ ΑΚ, ώστε η λύση της εταιρίας, ούσα αποτέλεσμα της κήρυξης της αφάνειας, να επέρχεται από την τελεσιδικία της απόφασης· όχι από τον χρόνο που σύμφωνα με αυτήν χώρησε η αφάνεια¹⁸. Κατά την άποψη μας, το επιχείρημα δεν διεκδικεί ισχύ εν προκειμένω¹⁹. Διότι έννομη συνέπεια της αφάνειας δεν είναι η λύση της εταιρίας, αλλά η έξοδος του εταίρου. Η άποψη αυτή συνάδει, στο μέτρο της αντίληψής μας, με τη λειτουργική εξομοίωση θανάτου και αφάνειας²⁰. Σε περίπτωση εμφάνισης του αφάντου, εφαρμόζεται η 50 ΑΚ, ώστε να ιδρύεται αγωγήμη αξίωση πρόσληψής του στην εταιρία, εννοείται, εφ' όσον, εν τω μεταξύ, δεν έχει αυτή περατωθεί²¹.
- 8 Οι κληρονόμοι του θανόντος εταίρου, εννοείται εφ' όσον το καταστατικό της εταιρίας δεν προβλέπει τη συνέχιση της με αυτούς, διατηρούν ενοχική αξίωση, κληρονομικού, όχι εταιρικού, δικαίου, κατά της εταιρίας και εις ολόκληρο κατά των επιζώντων εταίρων να τους αποδοθεί, εφ' όσον δεν προβλέπεται άλλως στην εταιρική σύμβαση, η πλήρη αξία της εταιρικής συμμετοχής του θανόντος (άρθρ. 264 παρ. 2)²². Κατά τα λοιπά, η μερίδα συμμετοχής του θανόντος εταίρου προσουξάνει είτε εκείνες των επιζώντων εταίρων, ανάλογα με τη συμμετοχή τους στην εταιρία, είτε εκείνη του άλλου εταίρου (267).
- 9 Η έξοδος επέρχεται αυτοδικαίως από το εκτεθέν χρονικό σημείο. Ασφαλώς, συνιστά μεταβολή στο πρόσωπο των εταίρων και συμφυώς τροποποίηση του καταστατικού. Κατά την απολύτως κρατούσα άποψη, η μεταβολή αντιτάσσεται έναντι των καλόπιστων τρίτων από τη συντέλεση των διατυπώσεων δημοσιότητας (δηλωτικός χαρακτήρας)²³. Πώς, όμως, συμβιβάζεται η κρατούσα άποψη με την αδιάστικτη *erga omnes* και άμεση διαπλαστική ισχύ των αποφάσεων εκουσίας δικαιοδοσίας, πολλώ δε μάλλον όταν υποστηρίζεται και ορθώς ότι γεγονότα και μεταβολές που «διαλαμβάνονται» σε δικαστικές αποφάσεις αντιτάσσονται από όλους έναντι όλων και χωρίς καταχώριση²⁴; Η απάντηση έχει ως εξής, συνιστώσα, συγχρόνως, όριο της μη αντιταξιμότητας: η απόφαση δεν διαλαμβάνει τη μεταβολή (έξοδο), αλλά την αφάνεια. Η διάκριση είναι, ίσως, εννοιοκρατική. Ενυλώνει, εν τούτοις, το αίτημα προστασίας του καλόπιστου τρίτου.

16. Βλ. ενδεικτικώς *Λιακόπουλο*, ό.π., 773-774, αριθμ. 1· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 235· *Σελέκο*, εις ΔικΠΕ, τόμος 1, §10., 77· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π, αριθμ. 3.

17. Βλ. αντί άλλων, *Φουντεδάκη*, στον ΑΚ *Γεωργιάδη/Σταθόπουλου*, άρθρ. 40-42, αριθμ. 13.

18. Βλ. *Λιακόπουλο*, ό.π., αριθμ. 1· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 235· *Σελέκο*, εις ΔικΠΕ, τόμος 1, §10., αριθμ. 77· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π, αριθμ. 3.

19. Βλ. όμως κατωτέρω, άρθρ. 267, αριθμ. 13.

20. Πρβλ. 48 εδ. α΄ ΑΚ· συναφώς, *Καυκά*, Ενοχικών δίκαιον, άρθρο 773 §4, σ. 172.

21. Για την εφαρμογή της 50 ΑΚ σε περίπτωση λύσης της εταιρίας, βλ. *Λιακόπουλο*, ό.π., αριθμ. 1· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 235· *Σελέκο*, ό.π, §10., 77· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π, αριθμ. 3.

22. Βλ. ενδεικτικώς *Λιακόπουλο*, ό.π., 773-774, αριθμ. 5· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 237· διεξοδικώς κατωτέρω υπό το άρθρ. 264 Ν 4072/2012.

23. Βλ. ενδεικτικώς *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 235· *Καραγκουνίδη*, ό.π., §4., αριθμ. 101· *Σελέκο*, όπ., §10., αριθμ. 77.

24. Βλ. *Περάκη/Ρόκα*, ό.π., σ. 333.

Η λύση του νομικού προσώπου δεν εξομοιώνεται με τον θάνατο του φυσικού, εκτός 10
 αν έχει, κατά την 260 παρ. 2, αναχθεί σε (καταστατικό) λόγο εξόδου²⁵. Την έξοδο επιφέ-
 ρει, έτσι, αυτοδικαίως μόνον το πέρας της εκκαθάρισης²⁶, ώστε να ισχύουν τα εκτεθέντα²⁷.
 Μετασχηματισμός εταίρου νομικού προσώπου, εφ' όσον άγει σε λύση του, όχι σε οιονεί κα-
 θολική διαδοχή του, επιφέρει έξοδο από την εταιρία²⁸.

B. Πτώχευση εταίρου

Όπως και στην περίπτωση του θανάτου, η πτώχευση²⁹ του εταίρου επάγεται την αυτοδικαίαι 11
 έξοδο του από την εταιρία, η οποία συνεχίζεται με τους λοιπούς εταίρους³⁰. Η έξοδος επέρ-
 χεται με τη δημοσίευση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση (άρθρ. 7 παρ. 5 ΠτΚ).
 Γνώση δεν απαιτείται³¹.

Αναφορικός με το αντίτιμο της εξόδου εναντίον των καλόπιστων τρίτων, απολύτως κρα- 12
 τούσα, όπως και στην περίπτωση της αφάνειας, είναι η άποψη ότι απαιτείται δημοσίευση της
 απόφασης στο Γ.Ε.ΜΗ.³² Η άποψη αυτή συμβιβάζεται, κατά τα εκτεθέντα, με την *erga omnes*
 και άμεση διαπλαστική ισχύ των αποφάσεων εκουσίας δικαιοδοσίας (= «διαλαμβάνεται» η
 πτώχευση, όχι η έξοδος)³³.

Μετά από την έξοδο του πτωχού, η εταιρία συνεχίζεται με τους λοιπούς εταίρους. Κατά τα 13
 λοιπά, η αξία της εταιρικής συμμετοχής αποδίδεται στον σύνδικο (άρθρ. 264 παρ. 2), η δε τε-
 λευταία προσαυξάνει συμμετρως τις εταιρικές συμμετοχές των λοιπών εταίρων³⁴.

Η εξαφάνιση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, λόγω άσκησης ενδίκων μέσων και 14
 πτωχευτικής ανακοπής έχει αναδρομικά αποτελέσματα, ώστε η πτώχευση να θεωρείται ως
 μηδέποτε κηρυχθείσα³⁵. Όμοια ισχύουν και για την αίτηση ανάκλησης, εφ' όσον το αίτη-

25. Βλ. *Λιακόπουλο*, ό.π., αριθμ. 2· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 235· *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σ. 141, υποσημ. 4·
Σελέκο, ό.π., §10., αριθμ. 78· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π., αριθμ. 2.

26. Βλ. τις υποδείξεις της προηγούμενης υποσημείωσης.

27. Βλ. ανωτέρω αριθμ. 5-6.

28. Βλ. *Baumbach/Hopt/Roth*, HGB, §131, Rn. 21.

29. Όχι προπτωχευτικές ή εξοπτωχευτικές διαδικασίες, βλ. *Γιοβαννόπουλο*, ό.π., 775, αριθμ. 3, εκτός αν άλ-
 λως προβλέπεται στην εταιρική σύμβαση.

30. Η διάταξη δεν εφαρμόζεται, αλλά λύεται η εταιρία, διότι δεν νοείται τυπολογικά εταιρία άνευ εταίρων
 -ου, όταν πτωχεύσουν, συγχρόνως, όλοι οι εταίροι, ομοίως και όταν πτωχεύσει ο μοναδικός εταίρος μο-
 νοπρόσωπης εταιρίας. Βλ. *Baumbach/Hopt/Roth*, HGB, §131, Rn. 22· *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 76a,
 ο οποίος επεκτείνει την έννομη συνέπεια της λύσης και στην περίπτωση τελουσών σε χρονική συνάφεια
 πτωχεύσεων, άποψη που δεν μπορεί να μεταφερθεί στα καθ' ημάς, λόγω της νομοθετικής πρόβλεψης της
 μονοπρόσωπης εταιρίας.

31. Βλ. *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 72.

32. Βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 147· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 243· *Σελέκο*, ό.π., §10., αριθμ. 99· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π.,
 775, αριθμ. 3.

33. Βλ. ανωτέρω, αριθμ. 9. Βλ. όμως *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 72: «*Auf die ... Eintragung des
 Eröffnungsbeschlusses kommt es nicht an*».

34. Βλ. αντί άλλων, *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 244.

35. Βλ. ενδεικτικώς, *Ψυχομάνη*, Πτωχευτικό δίκαιο, σ. 191, 193· *Κοτσιρή*, Πτωχευτικό Δίκαιο, σ. 234·
Αντωνόπουλο, ό.π., σ. 244, υποσημ. 67.

μα υπεβλήθη από τον οφειλέτη (άρθρ. 57 παρ. 2 εδ. Β΄ ΠτΚ), αλλά και από τρίτο έχοντα έννομο συμφέρον, εφ' όσον, στην τελευταία περίπτωση, προσδώσει το δικαστήριο αναδρομική ισχύ στην απόφασή του (άρθρ. 57 παρ. 2 εδ. γ΄ ΠτΚ)³⁶. Αμφισβητούμενο είναι το ζήτημα της αναδρομικής ή μη ανατροπής της εξόδου³⁷. Πάντως, όποια άποψη και αν γίνει δεκτή, δεν αμφισβητείται ότι οι πράξεις του συνδίκου παραμένουν ισχυρές³⁸. Αν γίνει δεκτή η άποψη περί μη αναδρομικής ανατροπής της εξόδου, η εξαφάνιση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, ομοίως και η ανάκλησή της, εξομοιώνονται με τη νομική κατάσταση της εμφάνισης του αφάντου. Αληθώς, η ρύθμιση της 50 ΑΚ ratio έχει τη μη αναδρομική άρση της αφάνειας³⁹, συνθήκη που δεν συντρέχει εν προκειμένω. Εξ ετέρου, η νομοθετική πρόβλεψη περί ισχύος των πράξεων του συνδίκου συνιστά εξαίρεση από τον κανόνα της αναδρομικότητας⁴⁰. Επομένως, ορθότερη είναι η αναδρομική ανατροπή της εξόδου⁴¹. Αντίθετο επιχείρημα δεν αντλείται εκ της 266, αφού αφορά τούτη στη δικαστική επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης και την πτωχευτική αποκατάσταση. Αντιθέτως, εφαρμόζεται αναλόγως, σε περίπτωση περάτωσης της πτώχευσης του εταίρου για τους προβλεπόμενους σε αυτή λόγους, οπότε, εφ' όσον συναινούν όλοι οι εταίροι, επέρχεται αναβίωση⁴² της εταιρικής ιδιότητας⁴³.

- 15 Δεδομένου, τέλος, ότι υπό το κράτος του ΠτΚ, η πτώχευση δεν στερεί τον εταίρο «του ασκείν το εμπορικό επάγγελμα»⁴⁴, η έξοδος λόγω πτώχευσης δεν συνιστά αναγκαστικό δίκαιο⁴⁵. Έγκυρη, έτσι, είναι ρήτρα του καταστατικού που προβλέπει ότι δεν χωρεί έξοδος, αλλά συνεχίζεται η εταιρία με τον πτωχό, εκπροσωπούμενο από τον σύνδικο⁴⁶.

36. Βλ. ενδεικτικώς *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 198· *Κοτσιρή*, ό.π., σ. 238.

37. Υπέρ: *Αντωνόπουλος*, ό.π., σ. 244, υποσημ. 67· γενικότερα, *Κοτσιρή*, ό.π., σ. 234: «... τα πράγματα επανέρχονται στην κατάσταση που ήταν πριν κηρυχθεί η πτώχευση». Κατά: *Λιακόπουλος*, ό.π., 775, αριθμ. 3· *Σελέκος*, ό.π., §10., αριθμ. 101. Αμφίβολο θεωρούν το ζήτημα οι *Περάκης*, *Πτωχευτικό Δίκαιο*, σ. 282· *Γιοβαννόπουλος*, ό.π., 776, αριθμ. 4. Επισημαίνεται ότι άπαντες οι συγγραφείς αναφέρονται στη λύση της εταιρίας, λόγω πτώχευσης.

38. Κατ' άρθρ. 57 παρ. 3 ΠτΚ, εις ό,τι αφορά την ανάκληση, βλ. *Περάκη*, ό.π., σ. 106, 108· *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 198· *Κοτσιρή*, ό.π., σ. 238· και λόγω της 779 ΚΠολΔ εις ό,τι αφορά την εξαφάνιση της απόφασης, λόγω άσκησης ενδίκων μέσων, βλ. *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 191· κατ' αποτέλεσμα *Κοτσιρή*, ό.π., σ. 234-235. Βλ. όμως και *Περάκη*, ό.π., σ. 106, που δέχεται ανάλογη εφαρμογή της 57 παρ. 3 ΠτΚ.

39. Βλ. *Φουντεδάκη*, στον *ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου*, άρθρο 50, αριθμ. 1.

40. Βλ. *Κοτσιρή*, ό.π., σ. 239· *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 198.

41. Βλ. *Staub/Schäfer*, HGB, §131, Rn. 90, κατά παραπομπή εκ *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 72, υποσημ. 193, όπου γίνεται λόγος περί γνήσιας αναδρομής. Contra *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 72, κατά τον οποίο: «... so ist der Gesellschafter so zu stellen, als wäre er niemals ausgeschieden».

42. Αυτή είναι η έννοια της συνέχισης, βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 157.

43. Η καταχώριση της περί αναβίωσης πράξης στο Γ.Ε.ΜΗ. είναι συστατική. Διότι πρόκειται για καταστατική μεταβολή, προκαλούμενη με πράξη των εταίρων. Βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 156· *Καραγκουνίδη*, εις *ΔικΠΕ*, §4., αριθμ. 100.

44. Βλ. *Περάκη*, ό.π., σ. 144· *Ψυχομάνη*, ό.π., σ. 201· *Κοτσιρή*, ό.π., σ. 249-250.

45. Βλ. *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 57· contra *Κιουπσιδίου – Στρατουδάκη*, Αρμ. 2014,201· *Göcke*, NZG 2009,212.

46. Βλ. όμως *Αλεξανδρίδου*, ό.π., σ. 141· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π., 775, αριθμ. 6, που τάσσονται υπέρ του ανεπίτρεπτου της εν θέματι συμφωνίας. Η εύστοχη παρατήρηση *Ρόκα*, ό.π., σ. 101, κατά την οποία η ρήτρα είναι άκυρη, διότι θίγει τα συμφέροντα των πτωχευτικών πιστωτών που δεν έχουν άλλο τρόπο ρευστοποίησης της αξίας της εταιρικής συμμετοχής, ώστε η 775 ΑΚ να είναι αναγκαστικού δικαίου, βλ. και *Κωστόπουλο*, Η ίδρυση και οι δομικές μεταβολές της ομόρρυθμης και της ετερόρρυθμης εταιρείας – Η μονοπρόσωπη εμπορική εταιρία, σ. 204, δεν πορίζει, κατά την άποψή μας, επιχείρημα υπέρ του ανα-

Γ. Δικαστική συμπαράσταση εταίρου

Τελευταίος, μνημονευόμενος στη διάταξη, νόμιμος λόγος αυτοδίκαιης εξόδου του εταίρου 16 είναι η υποβολή του σε δικαστική συμπαράσταση⁴⁷. Γνώση της συμπαράστασης από εταίρους ή/και τρίτους δεν απαιτείται⁴⁸.

Κατά τη μάλλον κρατούσα άποψη, η έξοδος επέρχεται με τη τελεσιδικία της απόφασης⁴⁹. 17 Ωστόσο, η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή, αφού προσκρούει στην 1681 εδ. α' ΑΚ. Συνεπώς, δεν απαιτείται τελεσιδικία⁵⁰. Η στέρηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας τελεί υπό τη διαλυτική αίρεση της τελεσιδικίας απόρριψης της αίτησης⁵¹. Στην περίπτωση αυτή, ανακτάται αυτοδικαίως η εταιρική ιδιότητα (202 ΑΚ).

Αναφορικός με το αντιτάξιμο της εξόδου εναντίον των καλόπιστων τρίτων, απολύτως κρα- 18 τούσα, όπως και στις περιπτώσεις αφάνειας και πτώχευσης, είναι η άποψη ότι απαιτείται δημοσίευση της απόφασης στο Γ.Ε.ΜΗ.⁵² Κατά τα εκτεθέντα, η κρατούσα άποψη συμβιβάζεται με την *erga omnes* και άμεση διαπλαστική ισχύ των αποφάσεων εκουσίας δικαιοδοσίας (= «διαλαμβάνεται» η δικαστική συμπαράσταση, όχι η έξοδος)⁵³.

Υποστηρίζεται ότι, λόγω της αδιάσπικτης διατύπωσης της διάταξης, η εταιρία λύεται, ανεξαρ- 19 τήτως αν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική ή επικουρική⁵⁴. Παρατηρείται, όμως, ότι, κατά τελλογική συστολή της, τα ανωτέρω ισχύουν, εφ' όσον η δικαστική συμπαράσταση είναι πλήρης, ή μερική, καταλαμβάνουσα, όμως, τις δικαιοπραξίες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία της εταιρίας⁵⁵.

Η εύστοχη διάκριση δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της δικαστικής συμπαράστασης του 20 ομόρρυθμου εταίρου. Αυτός είναι έμπορος⁵⁶· η ικανότητα κτήσης εμπορικής ιδιότητας συμπίπτει με την πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, λήγει δε η εμπορική ιδιότητα με την απώλειά της⁵⁷. Επομένως, εξέρχεται ο ομόρρυθμος εταίρος όποια και αν είναι η μορφή της δικαστικής συμπαράστασης (στερητική [πλήρης ή μερική], επικουρική [πλήρης ή μερική], συνδυ-

γκαστικού δικαίου χαρακτήρα της 260 παρ. 1. Τυχόν βλάβη των συμφερόντων των πτωχευτικών πιστωτών, συνιστά, στο μέτρο της αντίληψής μας, σπουδαίο λόγο που δικαιολογεί την εκ μέρους του συνδίκου άσκηση του δικαιώματος εξόδου κατά τη 261 παρ. 1.

47. Εξ αντιδιαστολής συνάγεται ότι η δικαιοπρακτική ανικανότητα, η προσωρινή στέρηση του λογικού δεν επιφέρουν έξοδο, εκτός αν αναθθούν σε καταστατικούς λόγους εξόδου. Βλ. *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 242. Βεβαίως, μπορούν να συνιστούν σπουδαίο λόγο για τη δικαστική λύση της εταιρίας. Βλ. ανωτέρω, άρθρ. 259, αριθμ. 151.

48. Βλ. *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 242· *Σελέκο*, ό.π., §10., αριθμ. 94.

49. Βλ. *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 242· *Σελέκο*, ό.π., §10., αριθμ. 94.

50. Βλ. *Βαθρακοκόιλη*, ΕρΝομΑΚ, 775, αριθμ. 4.

51. Βλ. *Γεωργιάδου*, Προστατευτικοί Θεσμοί, άρθρ. 1681, αριθμ. 3· *Κακατσάκη*, σε *Γεωργιάδη* ΣΕΑΚ, 1681, αριθμ. 2.

52. Βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 147· *Αντωνόπουλο*, ό.π., σ. 242· *Σελέκο*, ό.π., §10., αριθμ. 94· *Γιοβαννόπουλο*, ό.π., 775, αριθμ. 2.

53. Βλ. ανωτέρω, αριθμ. 9.

54. Βλ. *Σελέκο*, ό.π., §10., αριθμ. 94· *Γεωργιάδου*, ΧρΙΔ 2001,587.

55. Βλ. *Γιοβαννόπουλο*, ό.π., 775, αριθμ. 2.

56. Βλ. αντί άλλων, *Περάκη*, Γενικό μέρος, σ. 244, με περαιτέρω παραπομπές.

57. Βλ. αντί άλλων, *Περάκη*, ό.π., σ. 264-265, 291.

ασμός αυτών), στην οποία υποβάλλεται. Άλλως έχει το πράγμα στην περίπτωση του ετερόρρυθμου εταίρου. Εισ αυτήν, εφαρμόζεται απροβλημάτιστα η εκτεθείσα διάκριση: τούτος, ως γνωστόν, δεν είναι έμπορος⁵⁸. Εντεύθεν, αν είναι πλήρης [στερητική ή επικουρική], εξέρχεται της εταιρίας· αν είναι μερική [στερητική ή επικουρική] χωρεί τελολογική συστολή της διάταξης και δεν εξέρχεται, εφ' όσον η δικαστική συμπαράσταση δεν πλήττει λ.χ. την άσκηση του δικαιώματος ψήφου για την τροποποίηση του καταστατικού.

- 21 Κατά τα λοιπά, η αξία της εταιρικής συμμετοχής αποδίδεται στον εξελθόντα εταίρο (264 παρ. 2), η δε τελευταία προσαυξάνει συμμετρως τις εταιρικές συμμετοχές των λοιπών εταίρων⁵⁹.
- 22 Η διάκριση μεταξύ ομόρρυθμου και ετερόρρυθμου εταίρου αντανακλά, εν μέρει, και στο ζήτημα του επιτρεπού καταστατικών ρητρών, που, στις ανωτέρω περιπτώσεις, είτε αποκλείουν την εφαρμογή της διάταξης (= σε περίπτωση δικαστικής συμπαράστασης δεν εφαρμόζεται η 260), είτε προβλέπουν ότι ο συμπαρστατούμενος παραμένει εταίρος, αλλά εκπροσωπείται από τον δικαστικό συμπαρσάτη του. Η πρώτη ρήτρα είναι μη επιτρεπτή εις ό,τι αφορά τον ομόρρυθμο εταίρο, διότι είναι ανίκανος προς άσκηση εμπορίας⁶⁰. Όμοια ισχύουν και για τον ετερόρρυθμο, αφού είναι ανίκανος προς δικαιοπραξία⁶¹. Η δεύτερη είναι επιτρεπτή εις ό,τι αφορά τον ετερόρρυθμο⁶² εταίρο και ανεπίτρεπτη εις ό,τι αφορά τον ομόρρυθμο, λόγω του προστατευτικού χαρακτήρα της διάταξης⁶³.

III. Καταστατικός λόγος εξόδου

- 23 Η 260 παρ. 2 καταλείπει στους εταίρους ευρύ πεδίο καταστατικής διαμόρφωσης λόγων εξόδου. Ως γενικές αρχές για την ερμηνεία της εκτίθενται τα εξής: Η διάταξη αναφέρεται σε «γεγονότα»⁶⁴. Όπως οι νόμιμοι λόγοι εξόδου, έτσι και οι καταστατικοί, επιφέρουν αυτοδίκαιη έξοδο⁶⁵. Για να επέλθει ωστόσο τούτη, ο καταστατικός λόγος πρέπει να είναι αρκούντως ορισμένος, ώστε να δύναται αντικειμενικώς να διαπιστωθεί, αν συντρέχει ή όχι⁶⁶. Επομένως, κατά τελολογική συστολή της διάταξης, εφαρμόζεται αυτή μόνον εάν τα γεγονότα περιγράφονται σαφώς. Υπό αυτήν την έννοια, η 260 παρ. 2 είναι διάταξη απαγορευτική (174 ΑΚ) της

58. Βλ. αντί άλλων, Ρόκα, ό.π., σ. 20· Περάκη, ό.π., σ. 245.

59. Βλ. αντί άλλων, Αντωνόπουλο, ό.π., σ. 243.

60. Βλ. Αντωνόπουλο, ό.π., σ. 242· Αλεξανδρίδου, ό.π., 141.

61. Για το ζήτημα ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος πρέπει να έχει απλώς ικανότητα προς δικαιοπραξία και όχι και ικανότητα απόκτησης της εμπορικής ιδιότητας, βλ. αντί άλλων, Σουφλερό, Η ετερόρρυθμη εταιρία, σ. 31.

62. Πρβλ. συναφώς Σουφλερό, ό.π., σελ. 85.

63. Βλ. Σελέκο, ό.π., ό.π., §10., αριθμ. 93· Γιοβαννόπουλο, ό.π., 775, αριθμ. 6, άνευ διάκρισης μεταξύ ομορρυθμου και ετερορρυθμου. Βλ. όμως, Ψυχομάνη, Δίκαιο εμπορικών εταιριών, σ. 107, που δέχεται τη συνέχιση της εταιρίας «...με τον δικαστικό συμπαρσάτη του ανικάνου ή περιορισμένα ικανού»· ομοίως Αντωνόπουλο, ό.π., σ. 242: «το καταστατικό δεν μπορεί να προβλέψει συνέχιση της εταιρίας από μόνον τον υπό δικαστική συμπαράσταση, χωρίς τη σύμπραξη του δικαστικού συμπαρσάτη».

64. Κατ' επιτυχή απόκλιση από το πρότυπο της, ήτοι την §131 Abs. 3 S. 3 HGB, στην οποία γίνεται λόγος για περιπτώσεις (Fälle).

65. Η έξοδος αντιτάσσεται στους καλόπιστους τρίτους από την καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. του γεγονότος (δηλωτική δημοσιότητα).

66. Βλ. MüKoHGB/Schmidt, §131, Rn. 86.

αναγωγής σε λόγους αυτοδίκαιης εξόδου περιπτώσεων που δεν συνιστούν γεγονός και μάλιστα ορισμένο (απαγορευμένο περιεχόμενο). Έτσι, πάσχει, κατ' εφαρμογή της 174 ΑΚ, ακυρότητας ρήτρα που προβλέπει έξοδο, εξαρτώμενη από τη βούληση άλλου εταίρου, ή από απόφαση της γενικής συνέλευσης, αφού δεν πρόκειται περί γεγονότος. Η ακυρότητα είναι κατά κανόνα μερική (181 ΑΚ), ήτοι δεν πλήττει την καθ' όλου εταιρική σύμβαση⁶⁷. Δεν αποκλείεται εφαρμογή της 182 ΑΚ, ώστε η άκυρη ρήτρα εξόδου να μετατραπεί σε έγκυρο λόγο αποκλεισμού του εταίρου⁶⁸.

Ως καταστατικοί λόγοι εξόδου αναφέρονται ενδεικτικώς οι εξής⁶⁹: Η πραγματοποίηση, ή η 24 αδυναμία πραγματοποίησης του εταιρικού σκοπού, η συμπλήρωση λ.χ. του 75ου έτους ηλικίας⁷⁰ του εταίρου, η ανικανότητά του προς εργασία, η συνταξιοδότησή του, η δικαιοπρακτική του ανικανότητα, ή η περιορισμένη ικανότητά του προς δικαιοπραξία, η απώλεια της άδειας άσκησης του επαγγέλματός του, η ποινική καταδίκη, η άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος του, η μεταφορά της κατοικίας του εκτός του νομού ή δήμου που εδρεύει η εταιρία, ο θάνατος, η αφάνεια, η πτώχευση άλλου εταίρου κ.ά.

Όρια στην καταστατική ελευθερία των εταίρων θέτουν, πλην της 174 ΑΚ, περί της οποίας έγινε ήδη λόγος, οι 178 και 179 ΑΚ, αλλά και οι συνταγματικά κατοχυρωμένες ατομικές ελευθερίες⁷¹. Είναι, έτσι, άκυρες ρήτρες του καταστατικού που προβλέπουν έξοδο εταίρου, που ψήφισε αρνητικώς σε γενική συνέλευση με θέμα τη μετατροπή της εταιρίας⁷², ή πλήττουν τη θρησκευτική ελευθερία του (λ.χ. μεταβολή της θρησκείας ή του δόγματος του εταίρου ως λόγος εξόδου), ή την προσωπική του ελευθερία (λ.χ. τέλεση γάμου, ή έκδοση διαζυγίου ως λόγος εξόδου)⁷³. Κατά τα εκτεθέντα, η ακυρότητα των καταστατικών λόγων εξόδου είναι κατά κανόνα μερική (181 ΑΚ).

67. Πρβλ. *Κατσά*, Δικαιώματα και υποχρεώσεις του ομόρρυθμου και ετερόρρυθμου εταίρου επί μονομερούς καταγγελίας της εταιρικής συμμετοχής και της εταιρικής συμβάσεως, σ. 278, για το ζήτημα των καταστατικών ρυθμίσεων του δικαιώματος εξόδου.

68. Βλ. *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 86.

69. Για όσα ακολουθούν, βλ. *Ρόκα*, ό.π., σ. 149· *Baumbach/Hopt/Roth*, HGB, §131, Rn. 25· *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 86.

70. Όχι γενικά το γήρας, αφού δεν είναι ορισμένο γεγονός. Βλ. όμως, *Ρόκα*, ό.π., σ. 149.

71. Βλ. *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 87.

72. Βλ. OLG Karlsruhe, EWiR 2003, 181· *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 87.

73. Βλ. *MüKoHGB/Schmidt*, §131, Rn. 87.

Άρθρο 261

Εκούσια έξοδος εταίρου

1. Ο εταίρος μπορεί με δήλωσή του προς την εταιρεία και τους λοιπούς εταίρους να εξέλθει από την εταιρεία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση.
2. Στην εταιρεία αορίστου χρόνου η αξία της συμμετοχής καταβάλλεται στον εξερχόμενο εταίρο στο τέλος της εταιρικής χρήσης.
3. Στην εταιρεία ορισμένου χρόνου η καταβολή της αξίας συμμετοχής στον εξερχόμενο εταίρο εξαρτάται από τη συνδρομή σπουδαίου λόγου. Αν το δικαστήριο που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 259 κρίνει ότι δεν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ο εταίρος δεν έχει αξίωση για καταβολή της αξίας της συμμετοχής του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. Γενικά έργα: – *Αλεξανδρίδου Ελ.*, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών (Προσωπικές και κεφαλαιουχικές), Β΄ έκδ. 2016. – *Αντωνόπουλος Β.*, Δίκαιο Προσωπικών Εταιριών ε΄ έκδ. 2016. – *Βαθρακοκόιλης Β.*, ΕρΝομΑΚ, τ. Γ΄, ημιτ. γ΄, Ειδ. Ενοχ., Αθήνα 2006, άρθρο 771. – *Γεωργακόπουλος Λ.*, Το δίκαιον των εταιρειών, τ. I - Αι προσωπικαί εταιρείαι, Μάρτιος 1965. – *Γεωργιάδης Απ.*, Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό μέρος, ΙΙ, 2007. – *Καλαβρός Κ.*, Πολιτική Δικονομία. Γενικό μέρος, γ΄ έκδ., 2012. – *Καυκάς Κ/Καυκάς Δ.*, ΕνοχΔ - Ειδ.Μέρος, τόμ. Β΄, 1975. – *Μανιώτης Δ.*, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, Θεσ/νίκη 2017. – *Μπέης Κ.*, Πολιτική Δικονομία, Η Εκούσια δικαιοδοσία I και ΙΙ, τ. 17, 18 – *Νίκας Ν.*, Πολιτική Δικονομία I, 2003. – *Παναγιώτου Π.*, Το νέο δίκαιο της ομόρρυθμης εταιρίας (Νομοθετικά και ερμηνευτικά προβλήματα της αναθεώρησης με το Ν 4072/2012), 2013. – *Ρόκας Ν.*, Εμπορικές εταιρίες, 7^η έκδ. 2012. – *Σουφλερός Ηλ.*, ΔικΕΠΕ (1994), άρθρο 33. – *Ψυχομάνης Σπ.*, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών (Μετά το νόμο 4072/2012), 2013.

II. Λοιπά έργα: – *Αλμπανιδής Θ.*, Η προβληματική της διμελούς εταιρίας (Προσωπικής και Ε.Π.Ε), ΔΕΕ 2005,1168. – *Βερβεσός Ν.*, Δ 1970,162. – *Γ. Βιτάλης*, Έξοδος εταίρου εταιρίας περιωρισμένης ευθύνης, το μεν δυνάμει διατάξεως του καταστατικού, το δε κατόπιν προεδρικής αποφάσεως ένεκα σπουδαίου λόγου, ΝοΒ 1960,49 επ. – *Γεροντιδής Ι.*, Μονοπρόσωπη προσωπική εμπορική εταιρία και ελευθερία δράσης των εταίρων, ΧρΙΔ 2013, σ. 297 επ. – *Γέσιου-Φαλσή Π.*, Η ομοδικία εις την πολιτικὴν δίκην, Αθήναι – *Θεσ/νίκη 1970*. – *η ίδια*, Η πολιτική δίκη σε κίνηση, τεύχος ΙΙα, Θεσ/νίκη 1985. – *Γεωργακόπουλος Λ.*, Το δίκαιον των διαρκών ενοχών, Αθήναι 1979. – *Γεωργιάδης Ν.*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 281. – *Γιοβαννόπουλος Ρ.*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 771. – *Γουγά Α.*, Το αντάλλαγμα κατά την εξαγορά των μετοχών της μειοψηφίας (squeeze-sell out), σε Μ.-Θ.Μαρίνο, (επιμ.), Η ανώνυμη εταιρία μεταξύ εταιρικού και πτωχευτικού δικαίου και δικαίου της κεφαλαιαγοράς, Αθήνα 2011,227 επ. – *Δελγκωστόπουλος Στ.*, Η εφαρμογή του άρθρου 882 εδ. τελ. Πολ.Δικονομίας επί διαδικαστικών δηλώσεων Βουλήσεως, ΝοΒ 1965, 551 επ. – *Γ. Διαμαντόπουλος*, Οι διαπλαστικές αποφάσεις κατά τον ΚΠολΔ, ΕλλΔνη 2011,628. – *Ζέπος*, ΕρμΑΚ, άρθρο 323. – *Ζερβογιάννη Ε.*, στο, Απ.Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 241. – *Ζιώγα Α./Φλογαίτης Σπ.*, Αποκλεισμός εταίρου εμπορικής εταιρίας, ΕΕΝ 1973,279 επ. – *Θάνου-Χριστοφίλου Β.*, Δικαστική μεσολάβηση (άρθρο 214Β ΚΠολΔ), ΕλλΔνη 2013, 937 επ. – *Ηλιακόπουλος Ηλ.*, Ο νέος θεσμός της διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕφΑΔ 2012, 21 επ. – *Καραγκουνίδης Απ.*, σε Απ.Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2010, άρθρο 855. – *ο ίδιος*, Λύση ομόρρυθμης εταιρίας με καταγγελία μετά τη μεταρρύθμιση του δικαίου των προσωπικών

εμπορικών εταιριών (Ν. 4072/2012), ΧρΙΔ 2014,226 επ. – *Κατσάς Θ.*, Δικαιώματα και υποχρεώσεις του ομορρύθμου και ετερορρύθμου εταίρου επί μονομερούς καταγγελίας της εταιρικής συμμετοχής και της εταιρικής σύμβασης, στο, Το νέο εταιρικό δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης (Ν. 4072/2012), 22ο ΠΣΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη 2013, σ. 246 επ. – *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε.*, Λύση ομόρρυθμης εταιρίας και έξοδος εταίρου κατά το Ν. 4072/2012, Αρμ 2014,199. – *Λ. Κοκκίνης*, Εξωεταιρική απαίτηση εταίρου κατά συνεταιρών του και ομόρρυθμης εταιρίας, ΔΕΕ 2003, 1030, επ. – *Κουμάνης*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 323. – *Κωστόπουλος Γ.*, Η ίδρυση και οι δομικές μεταβολές της Ο.Ε. και Ε.Ε. - Η μονοπρόσωπη προσωπική εταιρία, 22ο ΠΣΕΕ, Το νέο εταιρικό δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης (Ν. 4072/2012), Νομική Βιβλιοθήκη 2013. – *Λιακόπουλος*, σε Γεωργιάδη/Σταθόπουλου ΑΚ, άρθρο 767. – *Μαστροκόστας Χ.*, Η εκκαθάριση της ομόρρυθμης εταιρίας, 2006. – *ο ίδιος*, Η συγκατάθεση των εταίρων για τη μεταβίβαση συμμετοχής σε ομόρρυθμη εταιρία ή τη σύσταση δικαιωμάτων επ' αυτής, ΕλλΔνη 2014,1104 επ. – *ο ίδιος*, Αίτηση αποκλεισμού εταίρου προσωπικής εταιρίας στην οποία δεν συμμετέχουν όλοι οι συνεταιίροι του αποκλεισμένου, ΔΕΕ 2016, 755 επ. – *Μαθίας Στ.*, Συμβιβαστική επίλυση ιδιωτικών διαφορών - Ερμηνευτική προσέγγιση ΝοΒ 2000, 1549. – *Μηνούδης Μ.*, Ο αποκλεισμός εταίρου προσωπικής εμπορικής εταιρίας, 1972. – *ο ίδιος*, Τακτική και έκτακτη καταγγελία προσωπικής εταιρίας, Αρμ 1984,362 επ. – *ο ίδιος*, σε Γεωργιάδη/ Σταθόπουλου ΑΚ, άρθρο 743, άρθρο 771. – *Μητρούλης Θ.*, Αποκλεισμός του ομορρύθμου εταίρου ΝοΒ 1957,218 επ. – *Γ. Μητσόπουλος*, Η φύσις της εις δήλωσιν βουλήσεως καταδικαζούσης αποφάσεως, ΕλλΔνη 1950,321. – *ο ίδιος*, Η ομοδικία κατά το παρ' ημίν δίκαιον, σε, Αφιέρωμα εις Γ. Οικονομόπουλον, 1981, σ. 143 επ. – *Μικρουλέα Α.*, Ζητήματα αποτίμησης της επιχείρησης, σε 10^ο ΠΣΕΕ, Αθήνα-Κομοτηνή 2001, σ. 525 επ. – *Μπαλής Γ.*, Γενικά Αρχαία του αστικού δικαίου, 8η έκδ. 1961. – *Μπερλή-Κεχαγιόγλου Γ.*, Η δικαστική λύση της ομόρρυθμης εταιρίας, 2014. – *Μπεκλιβάνης Αχ.*, Ο ομόρρυθμος εταίρος ως δανειστής στο στάδιο της παραγωγικής λειτουργίας της Ο.Ε., ΕπισκΕΔ 2000, 639 επ. – *Νίκας Ν.*, Ο δικαστικός συμβιβασμός, 1984. – *Παμπούκης Κ.*, Σημειώσεις δικαίου της ομόρρυθμης εταιρίας, Θεσ/νίκη 1988. – *ο ίδιος*, Η αμοιβαία κατανόηση ως θεμέλιο της Ο.Ε., ΕπισκΕΔ 2013, 491 επ. – *ο ίδιος*, Ο.Ε. και Ε.Ε.: Θεσμική προφύλαξη αυτών ως φορέων επιχειρηματικής δραστηριότητας, ΕπισκΕΔ 2014,624 επ. – *Πανταζόπουλος Στ.*, Η προσεπίκληση κατά τον ΚΠολΔ, Αθήνα 1995 – *Παπαδημόπουλος Ι.*, παρατ., ΔΕΕ 2016, 371. – *Σαμαρτζής Βλ.*, Προβλήματα πολυπρόσωπης ομορρύθμου εταιρείας, ΑρχΝ 1984, 176 επ. – *Περάκης Ε.*, ΔικΕΠΕ (1994), άρθρο 38. – *Ρόκας Κ.*, γγμδ. ΝοΒ 1070, σ. 1281 επ. – *Κ. Schmidt*, σε MüKoHGB, Band 2, 3. Aufl. 2011, § 131 επ. – *Schwerdtfeger A.*, Gesellschaftsrecht, Kommentar, 3 Aufl., Carl Heymanns Verlag, 2015/G.Lehleiter. – *Σελέκος Π.*, εις ΔικΠΕ, τόμος 1, 2001, § 9, αριθμ. 58-85, σ. 394 επ. – *Σινανιώτης Λ.*, Η νομιμοποίησης, των διαδίκων εν τη πολιτική δίκη, Αθήναι 1965. – *ο ίδιος*, Καταδίκη εις δήλωσιν βουλήσεως, ΕΕΝ 1962. – *Σπυρίδωνος Α.*, Δίκαιο της ΙΚΕ και ΕΠΕ (Συγκριτική παράθεση και αξιολόγηση των δύο εταιρικών τύπων). – *Σουφλερός Ηλ.*, ΔικΕΠΕ, άρθρο 33. – *ο ίδιος*, Η ετερορρυθμη εταιρία, 2003. – *ο ίδιος*, ΕΕμπΔ 1991,645 επ. – *Σταθόπουλος Μιχ.*, Γενικό ενοχικό δίκαιο, δ' έκδ. 2004. – *Τέλλης Ν.*, Ανάκληση καταστατικού διαχειριστή και καταγγελία Ο.Ε. υπό το νέο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, ΕπισκΕΔ 2012,865 επ. – *ο ίδιος*, Λύση ομόρρυθμης εταιρείας με «καταγγελία» για σπουδαίο λόγο» βάσει καταστατικής πρόβλεψης - Υποχρέωση της υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. για άμεση καταχώριση της οικείας μεταβολής, ΕπισκΕΔ 2015, 133 επ. – *ο ίδιος*, Ρήτρα μετασυσμβατικής απαγόρευσης ανταγωνισμού στο δίκαιο των εταιρειών και επιχειρήσεων, 2007. – *Τίτσιος Δ.*, Διαμεσολάβηση: ένταξη της στη λειτουργία του πολιτικού δικαστή και στους σκοπούς της πολιτικής δίκης, ΕλλΔνη 2015,664 επ. – *Τσιριντάνης Αλ.*, ΕρμΑΚ, άρθρο 288. – *Χατζημικαήλ Δ.*, Ο αποκλεισμός εταίρου Ε.Π.Ε. για σπουδαίο λόγο, 2005. – *Ψαρουδάκης Γ.*, Ζητήματα της αποδέσμευσης του εταίρου από την προσωπική εταιρία, ΕΕμπΔ 2017, 263 επ. – *Walter G.*, Der Gesellschafter als Glaubiger seiner Gesellschaft, JUS 1982, 81 επ. – *Wurdinger*, Η εξασφάλις της συνέχειας ομορρύθμου και περιωρισμένης ευθύνης εταιρίας, Αρμ 1957, 153 επ..

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

(Οι παραπομπές γίνονται στους πλαγί αριθμούς)

<p>I. Τα γενικά χαρακτηριστικά του δικαιώματος εξόδου</p> <p>A. Η αρχή της ελεύθερης άσκησης του δικαιώματος εξόδου 1-3</p> <p>B. Ο ενδοτικός χαρακτήρας της διάταξης-Καταστατικές διαμορφώσεις</p> <p> 1. Στην εταιρία αορίστου χρόνου.....4</p> <p> 2. Στην εταιρία ορισμένου χρόνου.....5</p> <p>Γ. Η φύση του δικαιώματος</p> <p> 1. Ο διαπλαστικός χαρακτήρας6</p> <p> 2. Το δικαίωμα εξόδου είναι ατομικό δικαίωμα7</p> <p>II. Η δήλωση εξόδου</p> <p>A. Ο λήπτης της δήλωσης 8</p> <p>B. Το περιεχόμενο</p> <p> 1. Γενικά9</p> <p> 2. Το αναπαιτούμενο της εξόδου..... 10</p> <p> 3. Ο τύπος 11</p> <p> 4. Ο χρόνος επέλευσης των ενόμων συνεπειών της δήλωσης 12-13</p> <p> 5. Η δημοσιότητα της δήλωσης..... 14</p> <p>III. Τα όρια άσκησης του δικαιώματος</p> <p>A. Από την ΑΚ 288..... 15</p> <p>B. Από την ΑΚ 281.....16-18</p> <p>Γ. Η αναλογική εφαρμογή της ΑΚ 767 § 2 19</p> <p>IV. Οι συνέπειες της εξόδου</p> <p>A. Η απώλεια της εταιρικής ιδιότητας 20</p>	<p>B. Η τύχη της εταιρικής συμμετοχής του εξελθόντος</p> <p> 1. Η μεταβολή των συμμετοχών των λοιπών εταιρών 21</p> <p> 2. Η έξοδος εταιρού διμελούς εταιρίας... 22</p> <p> 3. Διατήρηση του δικαιώματος ελέγχου και ενημέρωσης 23</p> <p>Γ. Η καταβολή της αξίας της εταιρικής συμμετοχής</p> <p> 1. Ο χρόνος καταβολής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής</p> <p> <i>i. Στην εταιρία αορίστου χρόνου</i>..... 24</p> <p> <i>ii. Στην εταιρία ορισμένου χρόνου</i> 25</p> <p> <i>iii. Όταν η εταιρία με την έξοδο καθίσταται μονοπρόσωπη</i> 26</p> <p> 2. Η αξίωση στην αξία της εταιρικής συμμετοχής στην εταιρία αορίστου χρόνου 27</p> <p> 3. Η αξίωση στην αξία της εταιρικής συμμετοχής στην εταιρία ορισμένου χρόνου</p> <p> <i>i. Η προϋπόθεση του «σπουδαίου λόγου»</i> 28-32</p> <p> <i>ii. Η συνέπεια της έλλειψης «σπουδαίου λόγου»</i> 33-34</p> <p> <i>iii. Δικονομικά</i> 35-37</p> <p>Δ. Η ευθύνη του εξερχόμενου εταιρού για τα εταιρικά χρέη 38-40</p> <p>E. Η υποχρέωση παράλειψης ανταγωνισμού 41</p>
---	--

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΗΤΗΡΙΟ

(Οι παραπομπές γίνονται στους πλαγί αριθμούς)

Αναγνωριστική αγωγή 35
 Αξία εταιρ. συμμετοχής μειωμένη 34
 Βάρος απόδειξης 5, 37

Δήλωση εξόδου
 – άκαιρη άσκηση 19
 – ανάκληση 13

- δήλωση 8
- καταχρηστική άσκηση (βλ. λέξη)
- λήπτης 8
- περιεχόμενο 1, 20, 21
- συνέπειες 9,
- τύπος 11
- Δημοσιότητα 14
- Διαιτησία 35
- Διαμεσολάβηση 35
- Δικαίωμα εξόδου
 - ελευθερία άσκησης 1
 - ενδοτικό δίκαιο 4, 5
 - νομική φύση 6, 7
 - σε εταιρία αορίστου λόγου 4
 - ως λόγος λύσης εταιρίας 2
- Δικαίωμα ενημέρωσης 23
- Δικονομικά 35, 36, 37
- Εκούσια δικαιοδοσία 36
- Ενδοτικός χαρακτήρας 2 - 5
- Εξερχόμενος εταίρος
 - αξίωση ελευθέρωσης 39
 - εγγύηση 40
 - εμπράγματη ασφάλεια 40
 - ευθύνη 38, 39, 40
- συμφωνία ελευθέρωσης 39
- υποχρέωση μη ανταγωνισμού 41
- Εταιρία αορίστου χρόνου 4, 24
- Εταιρία διμελής 22, 26
- Εταιρία μονοπρόσωπη 26
- Εταιρία ορισμένου χρόνου 5, 10, 25, 34
- Εταιρική συμμετοχή
 - απώλεια 20
 - αξίας καταβολή 4, 24
 - απώλεια του δικαιώματος στην αξία 34
 - χρόνος καταβολής (βλ. λέξη)
- Καλή πίστη 1, 15, 41
- Καταγγελία 5
- Καταστατικοί όροι 4, 5, 12, 26, 33, 39
- Καταχρηστική έξοδος 16, 17, 18, 31
- Σπουδαίος λόγος
 - απόδειξη 37
 - έννοια 10, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35
 - συνέπειες της έλλειψης 33, 34
 - υπαιτιότητα 31
- Χρόνος εξόδου 12
- Χρόνος καταβολής αξίας συμμετοχής
 - αναστολή 26
 - στην εταιρία αορίστου χρόνου 24
 - στην εταιρία ορισμένου χρόνου 25

I. Τα γενικά χαρακτηριστικά του δικαιώματος εξόδου

A. Η αρχή της ελεύθερης άσκησης του δικαιώματος εξόδου

Η διάταξη του άρθρου 261 ν. 4072/2012 θέτει την αρχή της ελεύθερης εξόδου του εταίρου 1 από την ομόρρυθμη και την ετερόρρυθμη εταιρία (άρθρο 271 § 2)¹. Το δικαίωμα ασκείται οποτεδήποτε, χωρίς χρονικούς περιορισμούς και ελεύθερα, δηλαδή χωρίς να απαιτείται η ύπαρξη σπουδαίου λόγου ή να εξαρτάται η άσκησή του από κάποια προϋπόθεση ή όρο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό. Ο εταίρος μπορεί να εξέλθει ελεύθερα τόσο από την εταιρία αορίστου χρόνου όσο και από την εταιρία ορισμένου χρόνου, αφού η συνδρομή σπουδαίου λόγου που προβλέπεται στο άρθρο 261 § 3 εδ. α' αποτελεί προϋπόθεση μόνον για την αξίωση καταβολής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής και δεν επηρεάζει το

1. Σε αντίθεση με την Ε.Π.Ε. που ισχύει ο κανόνας της εξόδου μόνον με διάταξη του καταστατικού ή δικαστική απόφαση, εάν υπάρχει σπουδαίος λόγος, άρθρο 33 §§ 1, 2 ν. 31909/1955.

κύρος της δήλωσης εξόδου, η οποία, και στην εταιρία ορισμένου χρόνου, παράγει τις έννομες συνέπειές της χωρίς να απαιτείται συνδρομή σπουδαίου λόγου. Ανάγεται λοιπόν η αβεβαιότητα για τη δικαστική κρίση περί της ύπαρξης σπουδαίου λόγου σε «αντικίνητρο» για την έξοδο².

- 2 Η ρύθμιση του άρθρου 261 παρέχει στον εταίρο τη δυνατότητα απεγκλωβισμού του από την εταιρία, χωρίς να προκαλεί τη λύση της εταιρίας³, αποσκοπώντας στη διατήρηση της εταιρικής επιχείρησης⁴. Παρά ταύτα, η άσκηση του δικαιώματος δεν αποκλείεται να οδηγήσει στη λύση και εκκαθάριση της εταιρίας, όταν π.χ. η εταιρία στηρίζεται στην προσωπική συμβολή του εξερχομένου, την πιστοληπτική του ικανότητα ή την εισφορά του, η αξία της οποίας, με την έξοδό του από την εταιρία, θα του αποδοθεί.
- 3 Η πλήρης ελευθερία αποχώρησης των εταίρων από την εταιρία, χωρίς συμφωνία ή καταστατική πρόβλεψη, έρχεται σε αντίθεση με τον προσωποπαγή χαρακτήρα της ομόρρυθμης εταιρίας, διότι επιτρέπει την κατάλυση του εταιρικού δεσμού του εξερχόμενου εταίρου με τους συνεταίρους του και τον κλονισμό της συνεργασίας όλων των εταίρων που αποτελεί τη συμβατική βάση της εταιρίας⁵. Γι' αυτό και διαφοροποιούνται οι συνέπειες της άσκησης του δικαιώματος στην εταιρία ορισμένου χρόνου από τις συνέπειες στην εταιρία αορίστου χρόνου (άρθρο 261 § 2, 3)⁶.

B. Ο ενδοτικός χαρακτήρας της διάταξης - Καταστατικές διαμορφώσεις

1. Στην εταιρία αορίστου χρόνου

- 4 Η διάταξη του άρθρου 261 § 1, όπως ορίζεται στην ίδια, είναι ενδοτικού δικαίου. Είναι συνεπώς δυνατόν να ρυθμισθούν στην εταιρική σύμβαση οι όροι άσκησης του δικαιώματος, ο υπολογισμός της αξίας της εταιρικής συμμετοχής κ.λ.π.⁷. Δεν μπορεί όμως να απαγορευθεί το δικαίωμα εξόδου από την εταιρία αορίστου χρόνου, διότι έτσι οι εταίροι των εταιριών αορίστου χρόνου θα παραμείνουν εγκλωβισμένοι στην εταιρία για όλη τους τη ζωή. Ο όρος αυ-

2. Για τα γενικά χαρακτηριστικά του δικαιώματος *Αλεξανδρίδου Ελ.*, ΔικΕμπΕταιρ, Β' έκδ. 2016 § 24.IV.2, αρ. 15-16, σ. 146-147· *Ρόκας Ν.*, ΕμπΕταιρ, 2012, § 20.B.2, αριθμ. 6-7, σ. 149-150· *Ψυχομάνης Σπ.*, ΔικΕμπΕταιρ, 2013, αρ. 324, σ. 106.

3. Όπως συνέβαινε υπό το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο, με αναλογική εφαρμογή των άρθρων 766 και 767 ΑΚ, *Σουφλερός Ηλ.*, ΔικΕΠΕ (1994), άρθρο 33, αρ. 41, 43.

4. ΜΠρΚαρδ 20/2013 ΔΕΕ 2013,320, σημ. *Περάκη Ε.*

5. *Βερβεσός Ν.*, ΕλλΔνη 2015,565, σημ. υπό την ΜΠρΘεσ 8343/2014: «παρέκκλιση από τον κανόνα ότι η προσωπική εταιρία συνιστά μία συνδεδεμένη με τα πρόσωπα των εταίρων προσωπική σύμβαση»· *Παμπούκης Κ.*, ΕπισκΕΔ 2013, 751, ΙΙΙ.1, σημ. υπό την ΜΠρΘεσ 25229/2013· *Ψυχομάνης Σπ.*, ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 324, σ. 106 και σημ. 158.

6. *Αντωνόπουλος Β.*, ΔικΠροσΕταιρ., 2016, § 20, αρ. 12, για τον «τιμωρητικό» χαρακτήρα της διάταξης.

7. *Κατσάς Θ.*, Δικαιώματα και υποχρεώσεις του ομορρυθμού και ετερορρυθμού εταίρου επί μονομερούς καταγγελίας της εταιρικής συμμετοχής και της εταιρικής σύμβασης, στο, Το νέο εταιρικό δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης (Ν. 4072/2012), 22ο ΠΣΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη 2013, σ. 246 επ., ΙΙ.Β.6.2, σ. 273. Για τον ενδοτικό χαρακτήρα του άρθρου 261, *Παναγιώτου Π.*, Το νέο δίκαιο της Ο.Ε. και της Ε.Ε., 2013, σ. 162, υπό ΙΙ.3.

τός είναι αντίθετος στη διάταξη του άρθρου 178 ΑΚ⁸. Αντίθετες στην ΑΚ 178, και συνεπώς άκυρες, για την εταιρία αορίστου χρόνου, είναι και οι ρήτρες που δυσχεραίνουν την έξοδο σε βαθμό που ουσιαστικά την αποκλείουν, όπως π.χ. αυτές που προβλέπουν την καταβολή ενός ελάχιστου ποσού σε σχέση με την πλήρη αξία της εταιρικής συμμετοχής (διότι π.χ. προβλέπουν ποινική ρήτρα για την έξοδο) ή απαγορεύουν εντελώς την καταβολή κάποιου ποσού, ή ορίζουν εξαιρετικά μεγάλο χρόνο αποπληρωμής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής, ώστε ουσιαστικά η έξοδος να μη συνοδεύεται από την καταβολή της αξίας της εταιρικής συμμετοχής ή θέτουν ως προϋπόθεση της εξόδου τη συναίνεση των λοιπών εταίρων⁹.

Κατά ισχυρά υποστηριζόμενη στη θεωρία άποψη, αν το καταστατικό εταιρίας αορίστου χρόνου αποκλείει το δικαίωμα εξόδου, παρέχεται «κατ' εξαίρεση» σ' όλους τους εταίρους δικαίωμα τακτικής καταγγελίας της εταιρίας και όταν δεν υπάρχει καταστατική πρόβλεψη¹⁰.

Μπορεί όμως να τεθούν στην εταιρική σύμβαση της εταιρίας αορίστου χρόνου, αλλά και της εταιρίας ορισμένου χρόνου, όροι που ρυθμίζουν ή περιορίζουν την άσκηση του δικαιώματος για κάποιο χρονικό διάστημα, π.χ. απαγορεύοντας την άσκηση για κάποια χρόνια μετά την ίδρυση της εταιρίας ή για το διάστημα της συμβατικής διάρκειας ή θέτοντας περιορισμούς, όπως η προθεσμία ειδοποίησης, ιδίως όταν είναι μεγάλη η αξία της εταιρικής συμμετοχής του εξερχόμενου εταίρου ή όταν είναι απαραίτητα στην εταιρία τα αντικείμενα που ο εξερχόμενος έχει εισφέρει κατά χρήση (άρθρο 264 § 1).

Σε κάθε περίπτωση, η κατάργηση, με την εταιρική σύμβαση, του δικαιώματος εξόδου ή η σημαντική δυσχέραση της άσκησης του, οδηγεί σε διεύρυνση του περιεχομένου της έννοιας του σπουδαίου λόγου λύσης της εταιρίας, αφού για να αξιολογηθεί αν είναι δυσβάστακτη η συνέχιση της εταιρίας για τον αιτούντα τη λύση της, αξιολογείται και το στοιχείο ότι αυτός δεν έχει δυνατότητα αποδέσμευσης, οπότε η λύση της εταιρίας είναι το έσχατο μέσο για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

2. Στην εταιρία ορισμένου χρόνου

Στην εταιρία ορισμένου χρόνου όμως είναι δυνατόν, με όρο της εταιρικής σύμβασης, να απο- 5 κλεισθεί εντελώς η άσκηση του δικαιώματος εξόδου ή να επιτραπεί αυτή μόνον για συγκεκριμένους λόγους ή υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όπως π.χ., όταν η αξία της εταιρικής συμμετοχής του εξερχόμενου δεν υπερβαίνει συγκεκριμένο ύψος (υπολογιζόμενη σε ποσοστό επί κάποιου οικονομικού μεγέθους της εταιρίας, π.χ. 10% των ιδίων κεφαλαίων) ή ότι για την έξοδο απαιτείται απόφαση των λοιπών εταίρων ή να αποκλείεται η έξοδος, όταν συ-

8. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙΙ.Β.6.5.1, σ. 276· *Μπαμπέτας Γ.*, π.π., άρθρο 259, αρ. 24,25 και γενικά *Γεωργακόπουλος Λ.*, Το δίκαιον των διαρκών ενοχών, Αθήνα 1979, § 30.ΙΙ.6, σ. 159 : ο περιορισμός του δικαιώματος ελεύθερης καταγγελίας δεν μπορεί να είναι χρονικά απεριόριστος. Πρβλ. τον *Ψαρουδάκη Γ.*, Ζητήματα της αποδέσμευσης του εταίρου από την προσωπική εταιρία, ΕΕμμΔ 2017, 263 επ., σ. 277, ότι η κατάργηση του δικαιώματος εξόδου δεν αντίκειται στην ΑΚ 178, με βάση όμως τη θέση του συγγραφέα ότι η κατάργηση του δικαιώματος εξόδου έχει ως συνέπεια τη διεύρυνση του σπουδαίου λόγου που δικαιολογεί τη λύση της εταιρίας (άρθρο 259 § 1 εδ. δ'), ώστε «να περιλάβει και υποκειμενικές περιστάσεις».

9. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙΙ.Β.6.5.1, σ. 276-277· *Σουφλερός Ηλ.*, ΔικΕΠΕ, 1994, άρθρ. 33, αρ. 180, 216· *MünchHdbGesR/Piebler/Schulte* § 74 Rdnr. 24.

10. *Καραγκουνίδης Απ.*, Λύση ομόρρυθμης εταιρίας με καταγγελία μετά τη μεταρρύθμιση του δικαίου των προσωπικών εταιριών (Ν 4072/2012), ΧρΙΔ 2014, 226 επ., αρ. 17, 18, σ. 228 - 229· *Κατσάς Θ.*, ό.π., σ. 294· *Μπαμπέτας Γ.*, ό.π., αρ. 27· *Μπεχρή/Κεχαγιόγλου Γ.*, Η δικαστική λύση της Ο.Ε, 2014, σ. 67.

ντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι. Στις περιπτώσεις αυτές, στη δήλωση εξόδου γίνεται επίκληση του καταστατικού λόγου εξόδου. Το βάρος της απόδειξης για την ύπαρξη λόγου που αποκλείει την έξοδο φέρει η εταιρία¹¹. Η αγωγή δε που θα εγερθεί σε περίπτωση αμφισβήτησης συνδρομής του επιτρεπόμενου με το καταστατικό λόγου εξόδου, είναι αναγνωριστική αγωγή για το αν επήλθε ή εξοδος ή όχι.

Η διάταξη του άρθρου 259 § 1 περ. δ' είναι ενδοτικού δικαίου, με την έννοια ότι είναι δυνατόν να ορισθεί στο καταστατικό ότι η λύση της εταιρίας επέρχεται μόνον με καταγγελία¹². Καταστατικοί περιορισμοί που καθιστούν πρακτικά ανέφικτη την άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας είναι άκυροι, όταν το καταστατικό αποκλείει το δικαίωμα εκούσιας εξόδου του εταίρου, διότι προσκρούουν στην ΑΚ 178. Στην περίπτωση αυτήν είναι δυνατή η δικαστική λύση της εταιρίας κατά το άρθρο 259 § 1 περ. δ', παρά την καταστατική απαγόρευση της δικαστικής λύσης¹³.

Γ. Η φύση του δικαιώματος

1. Ο διαπλαστικός χαρακτήρας

- 6 Το δικαίωμα της εξόδου από την εταιρία είναι διαπλαστικό περιουσιακό δικαίωμα, που ο εταίρος ασκεί ατομικά¹⁴, με μονομερή δήλωσή του που απευθύνει προς την εταιρία και τους λοιπούς εταίρους.

2. Το δικαίωμα εξόδου είναι ατομικό δικαίωμα

- 7 Το δικαίωμα εξόδου χορηγείται στον εταίρο για την ικανοποίηση του ατομικού του συμφέροντος¹⁵. Με την καθιέρωση της αρχής της ελεύθερης εξόδου από την εταιρία, η άσκηση του δικαιώματος εξόδου δεν περιορίζεται από το εταιρικό συμφέρον και τις ανάγκες επιδίωξης του εταιρικού σκοπού¹⁶. Οι συνεταίροι του εξερχομένου δεν έχουν δικαίωμα να αξιώσουν την παραμονή του στην εταιρία, παρά μόνον αν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό¹⁷. Γι' αυτό, ο εταίρος που ασκεί το δικαίωμά του να εξέλθει από την εταιρία δεν υποχρε-

11. *Βιτάλης Γ.*, Έξοδος εταίρου εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, το μεν δυνάμει διατάξεως του καταστατικού, το δε κατόπιν προεδρικής αποφάσεως ένεκα σπουδαίου λόγου, ΝοΒ 1960, 49 επ., Β.ΙV.3, σ. 53· *Σπυρίδωνος Α.*, Δίκαιο της ΙΚΕ και ΕΠΕ, 2012, σ. 569 υπό δ', σ. 571 υπό θ'.

12. ΜονΕφΑθ 6003/2014 ΔΕΕ 2015, 239· *Κατσάς Θ.*, ό.π., σ. 294· *Παναγιώτου Π.*, ό.π., σ. 173. Βλ. *Ρόκα Ν.*, Εμπεταιρ, § 21.Α, αρ. 6, σ. 156, ότι είναι ισχυρή η καταστατική πρόβλεψη ότι η εταιρία λύεται μόνον με καταγγελία.

13. *Κατσάς Θ.*, ό.π., σ. 294· *Μπερχή/Κεχαγιόγλου Γ.*, Η δικαστική λύση της Ο.Ε, ό.π., σ. 67.

14. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙΙ.Β.2-3, σ. 257, 258, μ.π.π.: *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε.*, Λύση ομόρρυθμης εταιρίας και έξοδος εταίρου κατά το Ν 4072/2012, Αρμ 2014, 199, 3.Β.Ι, σ. 201· *Μητρούλης Θ.*, Αποκλεισμός του ομορρύθμου εταίρου, ΝοΒ 1957, 218 επ., σ. 219.

15. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙΙ.Β.2, σ. 257, μ.π.π. και Ι.Β.4, σ. 260-261· *MüKoHGB/K.Schmidt* § 132, Rdnr. 20.

16. Διαφορετικά στην Ε.Π.Ε., όπου, όταν η ζημία του συμφέροντος της εταιρίας είναι δυσανάλογη προς το όφελος του ιδιωτικού συμφέροντος του εξερχομένου, δεν συντρέχει «σπουδαίος λόγος» που δικαιολογεί την έξοδο (άρθρο 33 § 2, 3 ν. 3190/1955), *Αλμπανίδης Θ.*, Η προβληματική της διμελούς εταιρίας (Προσωπικής και Ε.Π.Ε), ΔΕΕ 2005, 1168 επ., Β, σ. 1172· *Βιτάλης*, ό.π., Β.ΙΙΙ.1, σ. 52 βλ. και π.κ. αρ. 16.

17. Αντίθετα στην Ε.Π.Ε., όπου η έξοδος επιτρέπεται μόνον όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος, βλ. *Σπυρίδωνος Α.*, ό.π., σ. 552 υπό 3.ιv.

ούται να αναζητήσει άλλους τρόπους διευθέτησης των ενδοεταιρικών προβλημάτων που τυχόν τον οδήγησαν στην έξοδο¹⁸ ούτε απαιτείται για την άσκηση του δικαιώματος η συναίνεση της εταιρίας ή των εταίρων, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση. Όταν πρόκειται για έξοδο από εταιρία αορίστου χρόνου, οι παραπάνω καταστατικοί όροι δεν πρέπει να προσκρούουν στην ΑΚ 178 (βλ. π.π., αρ. 4).

II. Η δήλωση εξόδου

A. Ο λήπτης της δήλωσης

Το διαπλαστικό δικαίωμα της εξόδου ασκεί ο επιθυμών την έξοδό του εταίρος με μονομερή 8 δήλωσή του που απευθύνει προς την εταιρία, διά του οργάνου εκπροσώπησής της (άρθρο 257 § 1, 2), αλλά και προς τους συνεταίρους του (άρθρο 261 § 1). Γίνεται δεκτό ότι αρκεί η απεύθυνση της δήλωσης εξόδου στον διαχειριστή, με υποχρέωση του τελευταίου να κοινοποιήσει τη δήλωση αυτήν στους λοιπούς εταίρους, ώστε να πληρωθεί το πραγματικό της διάταξης¹⁹. Λόγω της σαφήνειας της διάταξης του άρθρου 261 § 1, που επιβάλλει την απεύθυνση της δήλωσης εξόδου και στους συνεταίρους του, η διορθωτική αυτή ερμηνεία είναι αμφίβολη. Είναι όμως δυνατή καταστατική πρόβλεψη με αυτό το περιεχόμενο.

B. Το περιεχόμενο

1. Γενικά

Η δήλωση εξόδου δεν μπορεί να τελεί υπό αίρεση, διότι θα δημιουργούνταν αβεβαιότητα 9 στους εταίρους ως προς την επέλευση της διάπλασης²⁰. Η διαπλαστική ενέργεια της δήλωσης εξόδου όμως μπορεί να τελεί υπό όρους ή αναβλητική αίρεση, όπως π.χ. ότι η έξοδος τελεί υπό την αναβλητική αίρεση ότι η απώλεια της εταιρικής ιδιότητας του εξερχομένου επέρχεται μόνον εφόσον ικανοποιηθούν οι αξιώσεις του έναντι της εταιρίας, ή ότι οι συνεταίροι του ασκούντος το δικαίωμα εξόδου από εταιρία ορισμένου χρόνου θα συναινέσουν ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία στην έξοδο (βλ. π.π. αρ. 5), διότι στις περιπτώσεις αυτές δεν γεννιέται αβεβαιότητα στους λοιπούς εταίρους για το χρόνο της διάπλασης²¹.

Από τη δήλωση πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια η βούληση του δηλούντος εταίρου ότι ασκεί το δικαίωμα εξόδου²². Η χρήση του όρου «παραιτούμαι από την εταιρία» δηλώνει σαφώς τη βούληση εξόδου²³.

18. Διαφορετικά ο Κατσάς Θ., ό.π., II.B.4, σ. 260.

19. Κατσάς Θ., ό.π., σ. 258· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε., 3.B.I, σ. 201, σημ. 15.

20. Κατσάς Θ., ό.π., σ. 259· MüKoHGB/K.Schmidt § 132 Rdnr. 17 και γενικά Γεωργιάδης Α., Ενοχικό Δίκαιο, Γεν. Μέρος, 1999, § 5.III, αρ. 13, σ. 529.

21. Κατσάς Θ., ό.π., II.B.3, σ. 259-260· MüKoHGB/K.Schmidt, § 132 Rdnr. 17. Για τη συμφωνία των εταίρων ως καταστατική προϋπόθεση της άσκησης του δικαιώματος εξόδου, Αντωνόπουλος Β., ΔικΠρόσΕταιρ, § 20.IV.B, αρ. 10, σ. 119.

22. Κατσάς Θ., ό.π., σ. 259· MüKoHGB/ K.Schmidt § 132 Rdnr. 17.

23. Ψυχομάνης Σπ., ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 324, σ. 105. Αντίθετα Κατσάς, ό.π., σ. 259.

2. Το ανατιολόγητο της εξόδου

- 10 Λόγω της αρχής της ελεύθερης άσκησης του δικαιώματος, στην εταιρία αορίστου χρόνου δεν απαιτείται η αιτιολόγηση της αποχώρησης του εταίρου από την εταιρία, με επίκληση κάποιου λόγου και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχει πεδίο δικαστικής διάγνωσης για την ύπαρξη ή όχι σπουδαίου λόγου που να δικαιολογεί την έξοδο²⁴. Στην έξοδο από εταιρία ορισμένου χρόνου πρέπει να γίνεται επίκληση σπουδαίου λόγου που αιτιολογεί την έξοδο, αλλά μόνον για την έννομη συνέπεια της απόδοσης στον εξερχόμενο εταίρο της αξίας της εταιρικής συμμετοχής (άρθρο 261 § 3), διότι η ανυπαρξία σπουδαίου λόγου δεν επηρεάζει το κύρος της δήλωσης εξόδου ούτε και την έννομη συνέπεια της απώλειας της εταιρικής ιδιότητας, η οποία επέρχεται πάντα, ανεξάρτητα αν η εταιρία είναι ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

Τον σπουδαίο λόγο επικαλείται και αποδεικνύει ο εξερχόμενος²⁵. Επειδή η έξοδος και η καταβολή της αποζημίωσης είναι δύο διακριτά ζητήματα, η επίκληση του σπουδαίου λόγου δεν περιέχεται υποχρεωτικά στη δήλωση εξόδου.

3. Ο τύπος

- 11 Ο νόμος δεν ορίζει συγκεκριμένο τύπο για τη δήλωση εξόδου. Η δήλωση λοιπόν μπορεί να είναι και προφορική ή σιωπηρή, συναγόμενη από τη συμπεριφορά του εξερχόμενου εταίρου²⁶ και των συνεταίρων του, με βασικές ενδείξεις την παύση της συμμετοχής στην εταιρική ζωή, την είσπραξη της αξίας της εταιρικής συμμετοχής κατά τα άρθρα 261 §§ 2, 3 και 264 § 2 κ.λ.π.

Είναι δυνατόν να ορίζεται στο καταστατικό ότι για τη δήλωση εξόδου θα τηρηθεί συγκεκριμένος τύπος, συνήθως αυτός του ιδιωτικού εγγράφου, όπως η συστημένη επιστολή ή ότι η δήλωση της εξόδου θα επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή. Πρέπει να ορίζεται ρητά στο καταστατικό αν ο επιβαλλόμενος τύπος είναι συστατικός ή αποδεικτικός. Εν αμφιβολία, θεωρείται συστατικός και η μη τήρησή του θα έχει ως συνέπεια την ακυρότητα της δήλωσης (ΑΚ 159 § 2 εδ. α'). Εάν βέβαια η εταιρία, εν γνώσει της μη τήρησης του τύπου, εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τον εξερχόμενο και τον αντιμετωπίζει ως εξελθόντα από την εταιρία, η εταιρία θεωρείται ότι παραιτήθηκε από την επίκληση της ακυρότητας και θεραπεύεται η έλλειψη (ΑΚ 159 § 2 εδ. β')²⁷.

4. Ο χρόνος επέλευσης των εννόμων συνεπειών της δήλωσης

- 12 Η δήλωση εξόδου παράγει τα αποτελέσματά της, δηλαδή την έξοδο του εταίρου από την εταιρία και τη συνέχισή της με τους λοιπούς εταίρους, άμεσα, από την περιέλευσή της στον νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρίας και σε όλους τους συνεταίρους του εξερχόμενου εταίρου

24. ΜΠρΘεσ 25229/2013 ΕπισκΕΔ 2013,750, σημ. Παμπούκη Κ. = ΕλλΔνη 2014,247· ΜΠρΘεσ 8343/2014 ΕλλΔνη 2015,563, σημ. Βερβεσού Ν.:Καραγκουνίδης Α., Λύση ομόρρυθμης εταιρίας, ό.π., ΙΙ.Β, σ. 227 και αρ. 16, σ. 228· Κατσάς Θ., ό.π., ΙΙ.Β.2-3, σ. 257, 258, μ.π.π.

25. Πρβλ. ΕφΑθ 1715/2005 ΕλλΔνη 2005,1726· ΕφΑθ 9135/2005 ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 260/2004 ΕλλΔνη 2004,875, για τον καταγγείλαντα την εταιρία.

26. Κατσάς Θ., ό.π.: Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε., ό.π., 3.Β.Ι, σ. 201· Κ.Schmidt, ό.π. Πρβλ. ΑΠ 1776/2006 ΝοΒ 2007, 707, για σιωπηρή καταγγελία εταιρίας.

27. Σπυριδωνος Α., ό.π., σ. 569 υπό β και γενικά Νικολόπουλος Π., σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 159, ΣΤ, αρ. 8, σ. 292.

(ΑΚ 167) είτε η εταιρία είναι αορίστου χρόνου είτε ορισμένου²⁸. Στην περίπτωση που τίθεται στην εταιρική σύμβαση άλλο χρονικό σημείο για την έναρξη της ισχύος της δήλωσης, όπως π.χ. σε προθεσμία από την περιέλευση της δήλωσης στην εταιρία και τους εταίρους ή ορίζεται στο καταστατικό ότι η διαπλαστική ενέργεια της δήλωσης τελεί υπό αναβλητική αίρεση, όρο ή προθεσμία (βλ. π.π., αρ. 9), οι έννομες συνέπειες της δήλωσης εξόδου επέρχονται μετά την πλήρωση του όρου, της αίρεσης ή την πάροδο της προθεσμίας²⁹.

Λόγω του διαπλαστικού χαρακτήρα του δικαιώματος εξόδου, δεν είναι δυνατή η ανάκληση της δήλωσης εξόδου, παρά μόνον υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 168 ΑΚ³⁰. 13

5. Η δημοσιότητα της δήλωσης

Η δήλωση του αποχωρούντος εταίρου καταχωρίζεται στο Γ.Ε.ΜΗ και δημοσιεύεται στον δι- 14
αδικτυακό τόπο του Γ.Ε.ΜΗ, με βάση το άρθρο 251 § 1 εδ. β´-γ´ ν. 4072/2012, που ορίζει ότι μεταξύ των στοιχείων της ομόρρυθμης εταιρίας που καταχωρίζονται στο Γ.Ε.ΜΗ περιλαμβάνεται το όνομα και η κατοικία των εταίρων, καθώς και κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών. Στη δημοσίευση της δήλωσης εξόδου στο Γ.Ε.ΜΗ προβαίνει η εταιρία, δια του διαχειριστή της³¹. Έννομο συμφέρον να προβεί στις διατυπώσεις δημοσιότητας έχει και ο εξερχόμενος εταίρος, διότι η ημερομηνία της καταχώρισης αποτελεί την αφετηρία της πενταετούς παραγραφής της ευθύνης του έναντι των εταιρικών πιστωτών, σύμφωνα με το άρθρο 269 § 1, 3.

Η διάταξη του άρθρου 251 § 1 προβλέπει τη δημοσιότητα της μεταβολής των στοιχείων που καταχωρίζονται, χωρίς να συνδέει την καταχώριση της μεταβολής με απόφαση των εταίρων να τροποποιήσουν το καταστατικό³². Πρόκειται συνεπώς για «τυπική» τροποποίηση του καταστατικού, δηλαδή για καταχώριση της μεταβολής, χωρίς να απαιτείται απόφαση των λοιπών εταίρων για τροποποίηση του καταστατικού³³. Η «τυπική» τροποποίηση του καταστατικού δεν έχει τον συστατικό χαρακτήρα, όπως επιβάλλει το άρθρο 15 § 1 στοιχ. γ´ ν. 3419/2005 γενικά για τις τροποποιήσεις του καταστατικού. Η διάταξη αυτή αφορά την

28. ΜΠρΘεσ 25229/2013 ΕπισκεΔ 2013,750· ΜΠρΘεσ 8343/2014 ΕλλΔνη 2015,563· *Αλεξανδρίδου Ελ.*, ΔικΕμπΕταιρ, § 24.IV.2, αρ. 15, σ. 146· *Βερβεσός Ν.*, ΕλλΔνη 2015, 565, σημ. υπό την ΜΠρΘεσ 8343/2014.

29. *Κατσάς Θ.*, ό.π., σ. 258· *Βιτάλης*, ό.π., ΙΙΙ.1, σ. 52.

30. *Κατσάς Θ.*, ό.π., σ. 259· *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε.*, ό.π. Πρβλ. ΜΠρΘεσ 1147/1991 ΕΕμπΔ 1992,578· *Σπυριδωνος Α.*, ό.π., σ. 569 υπό Β´· *Ρόκας Ν.*, ΕμπΕταιρ, § 14.B.V, αρ. 11, σ. 102, για την ανάκληση καταγγελίας της εταιρίας.

31. *Αντωνόπουλος Β.*, Ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία (ΙΚΕ), 2012, άρθρο 92, αρ. 2, σελ. 171, για την έξοδο του εταίρου στην ΙΚΕ. Πρβλ. την ΠΟΛ 1094/2013 για την υποχρέωση του νομικού προσώπου να δηλώσει την έξοδο στη Δ.Ο.Υ. εντός 30 ημερών, με δυνατότητα, μετά την παρέλευση της προθεσμίας να προβεί στη δήλωση ο εξελθών εταίρος.

32. Βλ. σχετικά με το άρθρο 25 στοιχ. 1 ν. 3190/1955 για την ΕΠΕ, που έχει το αυτό περιεχόμενο, ΕφΑθ 1085/2006 ΔΕΕ 2006,633 : οι μεταβολές αυτές «συνοδεύονται από εναρμόνιση του καταστατικού και κωδικοποίηση, χωρίς να απαιτείται λήψη απόφασης της συνέλευσης των εταίρων». Έτσι και οι *Περάκης Ε.*, ΔικΕΠΕ, 1994, άρθρ. 38, αρ. 15· *Σουφλερός Ηλ.*, ΔικΕΠΕ, άρθρ. 33, αρ. 103.

33. *Καραγκουνίδης Απ.*, στο, ΔικΠΕ, τόμος 1, 2001, § 4, αρ. 69 και αρ. 78· *Μαστροκώστας Χρ.*, Η συγκατάθεση των εταίρων για τη μεταβίβαση συμμετοχής σε ομόρρυθμη εταιρία ή τη σύσταση δικαιωμάτων επί αυτής, ΕλλΔνη 2014,1104 επ., Γ.3.Β, σ. 1114· *Παμπούκης Κ.*, Σημειώσεις δικαίου της ομόρρυθμης εταιρίας, Θεσ/νίκη 1988, σ. 112-113· *Περάκης Ε.*, σε, ΔικΕΠΕ (1994), άρθρο 38, αρ. 15, 16· ο ίδιος, Το γενικό εμπορικό μπρώο (Ν. 3419/2005), ΔΕΕ 564 επ., σ. 570 υπό 3.α. για την είσοδο νέου εταίρου στην εταιρία.

ουσιαστική τροποποίηση του καταστατικού, αυτή δηλαδή που επέρχεται με δικαιοπραξία των εταιρών. Συνεπώς, η δημοσιότητα της δήλωσης εξόδου στο Γ.Ε.ΜΗ είναι δηλωτική και έχει ως συνέπεια το αντιτάξιμό της έναντι των καλόπιστων τρίτων (άρθρο 16 § 3 στοιχ. α' ν. 3419/2005)³⁴. Άρα, αν δεν δημοσιευθεί η έξοδος στο Γ.Ε.ΜΗ, ο αποχωρήσας εταίρος μπορεί, εμφανιζόμενος ως ομόρρυθμος εταίρος (άρθρο 257 § 1), να δεσμεύει την εταιρία έναντι των καλόπιστων τρίτων.

Η καταχώριση της δήλωσης εξόδου στο Γ.Ε.ΜΗ έχει συστατικό χαρακτήρα μόνον για την έναρξη της πενταεταούς παραγραφής των αξιώσεων των εταιρικών δανειστών κατά του εξερχόμενου εταίρου (άρθρο 269 § 1, 3)³⁵.

III. Τα όρια άσκησης του δικαιώματος

A. Από την ΑΚ 288

- 15 Το δικαίωμα εξόδου ασκείται, όπως επιβάλλει η καλή πίστη, λαμβανομένων υπόψιν των συναλλακτικών ηθών στον χώρο των προσωπικών εταιριών (ΑΚ 288). Είναι λοιπόν πιθανό να γεννιέται σε βάρος του εξερχόμενου υποχρέωση ενημέρωσης για τις εταιρικές υποθέσεις που διεξήγαγε ή τήρησης προθεσμίας για την άσκηση του δικαιώματος, όταν η απρόοπτη αποβολή από αυτόν της εταιρικής ιδιότητας προκαλεί στη διαχείριση της εταιρίας κενό, που η άμεση κάλυψή του νομικά ή πραγματικά είναι δυσχερής, αν π.χ. είναι ο μοναδικός καταστατικός εταίρος - διαχειριστής ή το συλλογικό σχήμα διαχείρισης δεν μπορεί να λειτουργήσει με λιγότερα μέλη, ή ο εξερχόμενος έχει ειδικές γνώσεις για τις εταιρικές υποθέσεις, και δεν είναι δυνατή η άμεση αντικατάστασή του³⁶ (βλ. και π.κ., αρ. 17).

B. Από την ΑΚ 281

- 16 Λόγω της ελευθερίας άσκησης του δικαιώματος εξόδου, αμφισβήτηση του κύρους της δήλωσης εξόδου, μπορεί να γίνει μόνον στο πλαίσιο της αναγνώρισης της καταχρηστικότητας της άσκησής του³⁷. Δεν μπορεί να θεμελιωθεί καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος από τον εξερχόμενο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συμμετοχής του στην εταιρία, όπως το μέγεθος ή το ύψος της αξίας της εταιρικής του συμμετοχής, η σημαντική προσωπική συμβολή του

34. ΕφΔωδ 168/2004 ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΘεσ 8343/2014 ό.π.: ΜΠρΘεσ 25229/2013 ό.π.: *Αλεξανδρίδου Ελ.*, ΔικΕμπΕταιρ, § 24.IV.2, αρ. 16, σ. 130 και αρ. 20, σ. 133· *Σελέκος Π.*, σε, ΔικΠΕ, 2001, § 9, αρ. 57, σ. 394.

35. *Αλεξανδρίδου Ελ.*, ΔικΕμπΕταιρ, § 24.IV.2, αρ. 16, σ. 131· *Παναγιώτου Π.*, Το νέο δίκαιο της Ο.Ε. και Ε.Π.Ε., ό.π., σ. 166 υπό VI και σ. 180 υπό XI· *Σελέκος Π.*, σε, ΔικΠΕ, 2001, § 9, αρ. 57α.

36. Βλ. για τις περιπτώσεις αυτές *Τέλλη Ν.*, Ανάκληση καταστατικού διαχειριστή και καταγγελία Ο.Ε. υπό το νέο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, ΕπισκΕΔ 2012, 865 επ., σ. 869-871. Γενικά *Γεωργιάδης Απ.*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 288, Ε.Π, αρ. 16, σ. 554· *Γεωργακόπουλος Λ.*, Το δίκαιον των διαρκών ενοχών, Αθήναι 1979, § 30.III.2, σ. 162. Ρητά το άρθρο 2285 § 1 του ιταλ. ΑΚ, τάσσει τρίμηνη προθεσμία ειδοποίησης των λοιπών εταίρων για την έξοδο από εταιρία σορίστου χρόνου.

37. *Κατσός Θ.*, ό.π., II.B.4, σ. 261· *Ψυχομάνης Σπ.*, ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 324, σ. 106. Για την άσκηση του δικαιώματος εντός των ορίων της ΑΚ 281, *Αντωνόπουλος Β.*, ΔικΠροσΕταιρ, § 20.IV.B, αρ. 10, σελ. 119· *Ψυχομάνης Σπ.*, ό.π. Πρβλ. *Γεωργακόπουλο Λ.*, Το δίκαιον των διαρκών ενοχών, Αθήναι 1979, § 30.6, σ. 157, υποσημ. 13, για την αδυναμία καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης καταγγελίας.

στην πορεία της εταιρίας, η πιστοληπτική του ικανότητα ή το ύψος της περιουσίας του, αν δεν συντρέχουν άλλα, εξαιρετικά, πραγματικά περιστατικά³⁸. Η έξοδος του εταίρου, όταν υπάρχουν οι παραπάνω συνθήκες, μπορεί να αποτελέσει σπουδαίο λόγο λύσης της εταιρίας (άρθρο 259 § 1 περ. δ'). Δεν μπορεί επίσης, αν δεν συντρέχουν και άλλες ιδιαίτερες περιστάσεις, να θεμελιωθεί καταχρηστικότητα της άσκησης του δικαιώματος εξόδου στις δυσμενείς συνέπειες που υφίσταται η εταιρία λόγω της υποχρέωσης καταβολής στον εξερχόμενο της αξίας της εταιρικής του συμμετοχής, διότι, λόγω της ελεύθερης άσκησης του δικαιώματος εξόδου, δεν απαιτείται ειδικό έννομο συμφέρον του εξερχομένου για την άσκηση του, ενώ το συμφέρον της εταιρίας από την αποεπένδυση που συνεπάγεται η αποχώρηση του εταίρου προστατεύεται με τις ειδικές ρυθμίσεις των άρθρων 264 § 3 (υποχρέωση του εξερχομένου να καλύψει τις ζημίες που του αναλογούν) και 269 § 1, 3 (διατήρηση επί πενταετία της προσωπικής ευθύνης του εξερχομένου). Είναι δυνατόν με βάση την καλή πίστη (ΑΚ 288) να επιβάλλεται η μετατόπιση του χρόνου της καταβολής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής (βλ. π.κ., άρθρο 264, αρ. 17), όπως είναι δυνατόν η αξίωση αυτή να ασκείται άκαιρα (π.κ., αρ. 19).

Καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος εξόδου μπορεί να υπάρξει, όταν ο εταίρος ασκεί το δικαίωμα εξόδου με πρόθεση να προκαλέσει βλάβη στην εταιρία και εμμέσως τους λοιπούς εταίρους κατά τρόπο που αντιβαίνει στα χρηστά ήθη (κακοβουλία)³⁹ ή όταν ασκεί το δικαίωμα εξόδου για να τους πιέσει⁴⁰, με σκοπό να επιτύχει ευνοϊκότερη διαμόρφωση της θέσης του στην εταιρία ή την ικανοποίηση συμφερόντων του εκτός της εταιρίας. Η πρόθεση πρόκλησης βλάβης είναι εξαιρετικά δυσσπόδεικτη. Δεν είναι όμως δυνατόν να γίνει δεκτή, στην περίπτωση της άσκησης του δικαιώματος εξόδου, η άποψη ότι είναι δυνατόν να συναχθεί αντικειμενικά η πρόθεση πρόκλησης βλάβης από την έλλειψη σοβαρού συμφέροντος ή ωφέλειας από την άσκηση του δικαιώματος⁴¹, διότι έτσι εισάγεται έμμεσα ως προϋπόθεση της άσκησης του δικαιώματος η ύπαρξη σπουδαίου λόγου. Η άσκηση του δικαιώματος εξόδου μπορεί να θεωρηθεί ότι υπερβαίνει τα όρια της ΑΚ 281, όταν είναι απρόοπτη και προκαλεί κενό διοίκησης που έχει ως συνέπεια την παράλυση της λειτουργίας της εταιρίας ή την πρόκληση σημαντικών ζημιών που κλονίζουν την επιχειρηματική της πορεία⁴². Όταν όμως η απρόοπτη άσκηση του δικαιώματος εξόδου οφείλεται σε σπουδαίο λόγο, αίρεται η καταχρηστικότητα⁴³.

38. ΠΠρθεσ 12934/2014,45, παρατ. Γεωργόπουλου Γ., για την παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης προγράμματος Η.Υ. υπό τη διαλυτική αίρεση της εξόδου του από την εταιρία. Διαφορετικά στην Ε.Π.Ε., όπου η εκτίμηση της συνδρομής «σπουδαίου λόγου» (άρθρο 33 § 2, 3 ν. 3190/1955), περιέχει στάθμιση των επιπτώσεων της εξόδου στο συμφέρον της εταιρίας (βλ. π.π., αρ. 7). *Σπυρίδωνος Α.*, ό.π., σ. 552 υπό ιν και σ. 572 υπό ν : η έξοδος εταίρου Ε.Π.Ε. που έχει την πλειοψηφική συμμετοχή μπορεί να είναι καταχρηστική.

39. *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε.*, ό.π., 3.Β.ΙΙ, σ. 202. Πρβλ. ΕφΑθ 1017/2001 ΕΕμπΔ 2003,67 ή ΔΕΕ 2001,774, σημ. *Παπαντώνη Μ.*: Εφθεσ 1723/ 2004 Αρμ 2004,1428, σκ. *Μπεκλιβάνη Α.*, για καταχρηστική καταγγελία εταιρίας και *Γεωργιάδη Ν.*, στο Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρ. 281, Δ.Ι, αριθμ. 41, σ. 523.

40. *Κατσάς Θ.*, ό.π., σ. 260-261.

41. βλ. γενικά για τη θέση αυτήν *Γεωργιάδη Ν.*, ό.π., ΕφΛαρ 36/1987 ΝοΒ 1987,785.

42. *Γεωργιάδης Απ.*, Ενοχικό Δίκαιο, Γεν.Μέρος, 1999, § 14.ΙΙ.5.β, αρ. 20, σ. 181, για την επικάλυψη των ΑΚ 288 και 281, διότι η απαγόρευση καταχρηστικής άσκησης προκύπτει από την ΑΚ 288· *Λαδάς Π.*, Γενικές αρχές του αστικού δικαίου, Ι, 2007, σ. 304, αρ. 18. βλ. και π.π., αρ. 15.

43. *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε.*, ό.π., 3.Β.ΙΙ, σ. 202.

- 18 Όταν η υπέρβαση των ορίων της ΑΚ 281 συνιστά και αδικοπραξία (ΑΚ 281, 919), την αγωγή αποζημίωσης ασκεί το νομικό πρόσωπο της εταιρίας⁴⁴.

Γ. Η αναλογική εφαρμογή της ΑΚ 767 § 2

- 19 Στην περίπτωση της άκαιρης άσκησης του δικαιώματος εξόδου εφαρμόζεται αναλογικά η ΑΚ 767 § 2⁴⁵. Η άκαιρη καταγγελία, όπως και η άκαιρη άσκηση του δικαιώματος εξόδου, κατά κανόνα αντίκειται στην καλή πίστη και τα χρηστά ήθη⁴⁶. Άκαιρη μπορεί επίσης να είναι η άσκηση της αξίωσης για την καταβολή της εταιρικής συμμετοχής. Σε κάθε περίπτωση, η άκαιρη άσκηση του δικαιώματος εξόδου δεν θίγει το κύρος της δήλωσης εξόδου, ούτε επηρεάζει την επέλευση των αποτελεσμάτων της. Έχει ως συνέπεια την αποζημίωση της εταιρίας για την αδικαιολόγητη ζημία που της προκάλεσε η άσκηση του δικαιώματος εξόδου σε χρονικό σημείο που συνέτρεχαν ειδικές περιστάσεις, οι οποίες είχαν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα της εταιρίας. Η γένεση υποχρέωσης αποζημίωσης προϋποθέτει υπαιτιότητα του ακαίρως εξερχομένου, η οποία θα κριθεί σύμφωνα με τον κανόνα της ΑΚ 746⁴⁷.

IV. Οι συνέπειες της εξόδου

A. Η απώλεια της εταιρικής ιδιότητας

- 20 Με την περιέλευση της δήλωσης εξόδου στην εταιρία και τους εταίρους, ο εξερχόμενος εταίρος αποβάλλει την εταιρική ιδιότητα και όταν το δικαίωμα ασκείται χωρίς σπουδαίο λόγο ή και άκαιρα, ανεξάρτητα από το αν η εταιρία είναι ορισμένου ή αορίστου χρόνου (βλ. π.π., αρ. 1, 12).

B. Η τύχη της εταιρικής συμμετοχής του εξελθόντος

1. Η μεταβολή των συμμετοχών των λοιπών εταίρων

- 21 Η αξία της εταιρικής συμμετοχής καταβάλλεται από την εταιρική περιουσία, με συνέπεια η εταιρική συμμετοχή του εξελθόντος να προσαυξάνει αυτοδικαίως, χωρίς δηλαδή να συνδέεται με πράξεις μεταβίβασης, τις συμμετοχές των εταίρων που παραμένουν στην εταιρία, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του κάθε ενός στην εταιρία, εκτός αν υπάρχει διαφορετική συμφωνία των εταίρων⁴⁸, σχετικά με το μέγεθος της προσάυξης της εταιρικής συμμετοχής

44. Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε., ό.π., 3.Β.ΙΙ, σ. 201· Γεωργιάδης Γ., σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, άρθρο 919, ΙΙ, αρ. 2-3, 28.

45. Αντωνόπουλος Β., ΔικΠροσΕταιρ, § 20.IV.B, αρ. 11· Κατσάς Θ., ό.π., ΙΙ.Β.4, σ. 260.

46. Πρβλ. Μηνούδη Μ., Τακτική και έκτακτη καταγγελία προσωπικής εταιρίας, Αρμ 1984,362 επ., ΙΙΙ.γ, σ. 364.

47. Γεωργιάδης Απ., Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό μέρος, ΙΙ, § 33, αρ. 22, σ. 759-760· Λιακόπουλος Αθ., σε Γεωργιάδη/Σταθόπουλου ΑΚ, άρθρο 767, αρ. 3.

48. Πχ. με μείωση κεφαλαίου, περίπτωση εντελώς ασυνήθιστη. Πρβλ. τον Λ. Γεωργακόπουλο, Ι, § 124.δ, σ. 326, § 129.ιβ', σ. 340, που, πριν τις ρυθμίσεις του ν. 4072/2012, θεωρούσε ότι υπάρχει αποχώρηση εταίρου, όταν η αξίωση απόδοσης της αξίας της εταιρικής συμμετοχής «ασκείται δια της εκ της εταιρίας αγωγής», και ικανοποιείται από την εταιρία, με συνέπεια τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, αφού καταργείται η εταιρική συμμετοχή του εξερχομένου.

κάθε εταίρου⁴⁹. Το μέγεθος της συμμετοχής του κάθε εταίρου καθορίζεται στην εταιρική σύμβαση (άρθρα 252 εδ. α' και 255 εδ. γ') και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει συμφωνία των εταίρων, αυτοί συμμετέχουν στην εταιρία κατ' ίσα μέρη⁵⁰.

Είναι όμως δυνατόν, με συμφωνία των συνεταίρων του εξελθόντος, να καταβάλλουν την αξία της εταιρικής συμμετοχής μερικοί από τους εταίρους, δια της εταιρίας, η απ' ευθείας στον εξελθόντα, οπότε η εταιρική του συμμετοχή προσαυξάνει μόνον τις δικές τους συμμετοχές⁵¹.

2. Η έξοδος εταίρου διμελούς εταιρίας

Στην περίπτωση εξόδου εταίρου από διμελή ομόρρυθμη εταιρία, καθώς και στην περίπτωση που το δικαίωμα εξόδου ασκεί ο ομόρρυθμος εταίρος διμελούς ετερόρρυθμης εταιρίας, η εταιρία, που καθίσταται μονοπρόσωπη, λύεται μόνον αν μέσα σε τέσσερις μήνες, από την πριέλευση της δήλωσης στον εναπομείναντα εταίρο και, δι' αυτού, στην εταιρία⁵², αφού, μετά την έξοδο του άλλου εταίρου, υποχρεωτικά είναι και διαχειριστής⁵³, δεν δημοσιευθεί στο Γ.Ε.ΜΗ η είσοδος νέου εταίρου (άρθρα 267 και 281 § 1 εδ. α')⁵⁴.

3. Διατήρηση του δικαιώματος ελέγχου και ενημέρωσης

Ο αποχωρήσας έχει, και μετά την έξοδό του από την εταιρία, με βάση την καλή πίστη (ΑΚ 23 288), αξίωση ενημέρωσης επί των εταιρικών υποθέσεων και ελέγχου των λογαριασμών και λοιπών στοιχείων της εταιρίας που υπάρχουν μέχρι τη στιγμή της εξόδου του, αλλά και για στοιχεία που ανέκυψαν μεταγενέστερα. Η αξίωση αυτή μπορεί να ασκηθεί υπό την προϋπόθεση ότι ο απερχόμενος έχει προς τούτο έννομο συμφέρον, όπως η άσκηση των δικαιωμάτων του κατά της εταιρίας (π.χ. προσδιορισμός της αξίας της εταιρικής συμμετοχής) ή η εκπλήρωση των υποχρεώσεών του προς αυτήν (π.χ. προσδιορισμός του ύψους των χρεών που οφείλει να καλύψει και της αναλογίας συμμετοχής του σ' αυτά)⁵⁵.

49. *Ελ. Αλεξανδρίδου*, ΔικΕμπΕταιρ, § 24.IV.5, αρ. 25, σ. 134· *Αντωνόπουλος Β.*, ΔικΠροσΕταιρ, § 20.VI.B, αρ. 14· *Μηνούδης Μ.*, Ο αποκλεισμός εταίρου εμπορικής προσωπικής εταιρίας, Αθήναι 1972, σ. 100-101· ο ίδιος, σε, Γεωργιάδης/Σταθόπουλο ΑΚ, άρθρο 771, IV.2, αρ. 22· *Παπαγιάννης Ι.*, Οι έννομες σχέσεις εταίρων και εταιρίας, στην Ο.Ε., Αρμ. 2000, 14 επ., Γ', σ. 20· *Τσολακίδης Ζ.*, Ευθύνη των εταίρων για τις υποχρεώσεις αστικής εταιρίας, ΧρΙΔ 2007, 961 επ., ΙΙΙ.2, σ. 969. Η καταβολή όμως του φόρου για την υπεραξία βαρύνει τον αποκτώντα εταίρο, ΠΠρΑθ 1183/2011 ΝΟΜΟΣ.

50. *Αντωνόπουλος Β.*, ΔικΠροσΕταιρ, § 20.II, αρ. 3· *Ψυχομάνης Σπ.*, ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 194, σ. 64-65, με βάση την αρχή της ισότητας που θεμελιώνεται στις διατάξεις των άρθρων 742 § 2, 763 § 1 ΑΚ.

51. *Σουφλερός Ηλ.*, ΔικΕΠΕ (1994), άρθρο 33, αρ. 167.γ.

52. Και όχι από τη δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ, *Σταυρακίδης Τρ.*, ΕλλΔνη 2014, σ. 1717 επ, αρ. 5, σ. 1719, παρατ. υπό την ΕφΑθ 752/2012.

53. ΑΠολ 13/1997 ΕΕμΔ 1997,518, παρατ. *Τζουγανάτου = ΔΕΕ 1957,581· Ρόκας Ν.*, ΕμπΕταιρ, § 10.II.1, αρ. 9, σ. 71.

54. *Αντωνόπουλος Β.*, ΔικΠροσΕταιρ, § 20.IV.Θ, αρ. 24· *Ρόκας Ν.*, ΕμπΕταιρ, § 20. Β. 7, αρ. 13, σ. 153.

55. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙΙ.Β.5.1, σ. 263, επισημαίνοντας ότι τα δικαιώματα αυτά δεν απορρέουν από την εταιρική ιδιότητα, αφού ο εξελθών δεν είναι πλέον εταίρος, αλλά θεμελιώνονται στην ΑΚ 288· *Μητρούλης Θ.*, Αποκλεισμός του ομορρύθμου εταίρου ΝοΒ 1957, 218, επ., V, σ. 222. Γενικά *Σταθόπουλος Μ.*, Γενικό ενοχικό δίκαιο, δ'. έκδ. 2004, § 5.II.4, αρ. 88. Πρβλ. τον *Γεωργακόπουλο Λ.*, Το Δίκαιον των εταιρειών, I, § 124.Β, σ. 325: τα δικαιώματα ενημέρωσης και ελέγχου που γεννήθηκαν, όταν ήταν εταίρος, δεν αναι-

Γ. Η καταβολή της αξίας της εταιρικής συμμετοχής

1. Ο χρόνος καταβολής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής

i. Στην εταιρία αορίστου χρόνου

- 24 Στην εταιρία αορίστου χρόνου, «η αξία της εταιρικής συμμετοχής καταβάλλεται στον εξερχόμενο εταίρο στο τέλος της εταιρικής χρήσης» (άρθρο 261 § 2). Ορίζεται συνεπώς δήλη ημέρα καταβολής η τελευταία ημέρα της χρήσης κατά την οποία ο εταίρος εξήλθε από την εταιρία, εκτός αν υπάρχει διαφορετική καταστατική ρύθμιση⁵⁶, όπως π.χ. αν προβλέπεται προθεσμία για την καταβολή του ποσού ή αν προβλέπεται η καταβολή με δόσεις κ.λ.π. (βλ. και άρθρο 264, αρ. 16, 17). Εφόσον λοιπόν δεν υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη στην εταιρική σύμβαση, η απαίτηση του εξερχόμενου στην αξία της συμμετοχής του στην εταιρία καθίσταται ληξιπρόθεσμη με μόνη την πάροδο της τελευταίας ημέρας της χρήσης, χωρίς άλλη προϋπόθεση. Ο σκοπός αυτής της ρύθμισης είναι η πρόληψη της αδυναμίας της εταιρίας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους λοιπούς εταιρικούς δανειστές, λόγω της απρόοπτης εξόδου.

ii. Στην εταιρία ορισμένου χρόνου

- 25 Δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση για τον χρόνο καταβολής της αξίας συμμετοχής, όταν το δικαίωμα εξόδου ασκείται σε εταιρία ορισμένου χρόνου. Γίνεται δεκτό, εξ αντιδιαστολής προς την παράγραφο 2 της διάταξης του άρθρου 261, ότι η εταιρία ορισμένου χρόνου υποχρεούται να καταβάλλει την αξία της εταιρικής συμμετοχής του εξελθόντος αμέσως, με την περίληψη της δήλωσης εξόδου στην εταιρία και τους εταίρους (πλειοψ.) ή, εάν η αξία της εταιρικής συμμετοχής δεν είναι ορισμένη, όταν αυτή θα καταστεί ορισμένη⁵⁷. Η παράλειψη νομοθετικού καθορισμού δήλης ημέρας καταβολής της αξίας συμμετοχής του εξερχόμενου από εταιρία ορισμένου χρόνου, οφείλεται στο γεγονός ότι συνήθως η αξίωση στην καταβολή αναστέλλεται έως ότου κριθεί δικαστικά η ύπαρξη της αξίωσης του εξερχόμενου κατά της εταιρίας, η οποία προϋποθέτει την ύπαρξη σπουδαίου λόγου (παρ. 3 του άρθρου 261). Αν όμως δεν υπάρχει προσφυγή σε δικαστική διάγνωση, διότι η εταιρία έχει αναγνωρίσει την ύπαρξη σπουδαίου λόγου και την υποχρέωσή της έναντι του εξερχόμενου⁵⁸, δεν υπάρχει λόγος διαφορετικού χρόνου καταβολής από αυτόν που ορίζεται στην παράγραφο 2 για την εταιρία αορίστου χρόνου, διότι ο κίνδυνος από την απρόοπτη υποχρέωση καταβολής της αξίας της εταιρικής συμμετοχής δημιουργείται στον ίδιο βαθμό, ανεξάρτητα από τον χρόνο λήξης. Μπορεί βεβαίως πάντα να καθορισθεί στην εταιρική σύμβαση ότι η αξίωση αυτή του εταίρου ικανοποιείται στο τέλος της εταιρικής χρήσης ή και σε άλλο μεταγενέστερο χρονικό σημείο⁵⁹.

ρούνται από την έξοδο. Βλ. την ΜΠρΤριπ 98/2008 ΔΕΕ 2008,814, σχ. Μάρκου, που εφήρμοσε την ΑΚ 902 και όχι την ΑΚ 755, η οποία προϋποθέτει την ιδιότητα του εταίρου.

56. Κατσάς Θ., ό.π., ΙΙ.Β.5.4.2, σ. 269.

57. Κατσάς Θ., ό.π., ΙΙ.Β.5.4.1, σ. 268 και 4.2, σ. 269, με επίκληση της ΑΚ 323: ΜύκοΗΓΒ/ Κ. Schmidt § 131 Rdnr 129. Για τους λόγους μετατόπισης του χρόνου καταβολής, βλ. π.κ. άρθρο 264, αρ. 16, 17.

58. Με σύμβαση αφηρημένως ή αιτιώδους αναγνώρισης χρέους, Κιουπσιδου-Στρατουδάκη Ε., ό.π., 3.Β.ΙΙ, σ. 202.

59. Βλ. άρθρο 2289 § 4 Ιταλικού ΑΚ: καταβολή σε έξι μήνες από την έξοδο, χωρίς διάκριση.

iii. Όταν η εταιρία με την έξοδο καθίσταται μονοπρόσωπη

Υποστηρίζεται ότι, σε περίπτωση που το δικαίωμα εξόδου ασκείται από εταίρο διμελούς εταιρίας, η αξιώσή του για καταβολή της αξίας της εταιρικής του συμμετοχής θα ανασταλεί κατά τη διάρκεια της τετράμηνης προθεσμίας του άρθρου 267, έως ότου δημοσιευθεί στο Γ.Ε.ΜΗ η είσοδος νέου εταίρου ή έως ότου η εταιρία λυθεί και τεθεί υπό εκκαθάριση, οπότε ο εξερχόμενος εταίρος θα ικανοποιηθεί από το προϊόν της εκκαθάρισης⁶⁰. Όμως, ο εξελθών δεν είναι πλέον εταίρος, η δε υποβολή αίτησης αποκλεισμού από τον εναπομένοντα μοναδικό εταίρο αποδεικνύει την πρόθεσή του να συνεχίσει την εταιρία, αν γίνει δεκτή η αίτησή του και αποκλεισθεί ο συνεταίρος του. Γι' αυτό, ο εξερχόμενος, κατά την έξοδό του από την εταιρία, καλύπτει τα εταιρικά χρέη που του αναλογούν (άρθρο 264 § 3) ή λαμβάνει την πλήρη αξία της εταιρικής του συμμετοχής και όχι προϊόν της εκκαθάρισης, ανεξάρτητα από τη διατήρηση ή μη της εταιρίας. Σε κάθε περίπτωση είναι ισχυρός ο καταστατικός όρος που προβλέπει την αναστολή της καταβολής υπό τις παραπάνω ή άλλες προϋποθέσεις.

2. Η αξίωση στην αξία της εταιρικής συμμετοχής στην εταιρία αορίστου χρόνου

Στην εταιρία αορίστου χρόνου, η άσκηση του δικαιώματος είσπραξης της αξίας της εταιρικής συμμετοχής δεν υπόκειται σε περιορισμούς, παρά μόνον αν υπάρχει σχετικός όρος στην εταιρική σύμβαση.

3. Η αξίωση στην αξία της εταιρικής συμμετοχής στην εταιρία ορισμένου χρόνου

i. Η προϋπόθεση του «σπουδαίου λόγου»

Ο εταίρος που εξέρχεται από την εταιρία ορισμένου χρόνου, χωρίς να συντρέχει σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί την έξοδό του, δεν δικαιούται να λάβει την αξία της συμμετοχής του στην εταιρία. «Σπουδαίος λόγος» κατά τη διάταξη του άρθρου 261 § 3 υπάρχει, όταν η διαμορφωθείσα κατάσταση κατέστησε δυσβάστακτη για τον εξερχόμενο εταίρο την παραμονή του στην εταιρία μέχρι τη λήξη της διάρκειας της. Η σπουδαιότητα του λόγου που δικαιολογεί την έξοδο του εταίρου αξιολογείται κατά περίπτωση, με κριτήρια αντικειμενικά, με βάση την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη (ΑΚ 288, 388), λαμβάνοντας υπ' όψιν την οργάνωση και τον τρόπο διοίκησης της εταιρίας (π.χ αν οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία ή ομόφωνα), το αντικείμενο της δραστηριότητάς της και τον βαθμό του προσωπικού χαρακτήρα που έχει διαμορφωθεί με την εταιρική σύμβαση (π.χ. καταστατική πρόβλεψη ελεύθερης εισόδου και εξόδου των εταίρων)⁶¹. Ταυτίζεται δηλαδή η έννοια του σπουδαίου λόγου του άρθρου 261 § 3 εδ. α' με τον σπουδαίο λόγο που δικαιολογεί τη λύση με καταγγελία οποιασδήποτε διαρκούς σύμβασης⁶².

Οι λόγοι που δικαιολογούν την έξοδο μπορεί να είναι λόγοι αντικειμενικοί, δηλαδή λόγοι που δεν συνδέονται με το πρόσωπο του εξερχομένου, αλλά α) με την κατάσταση της εταιρίας, όπως π.χ. η συνεχής μη κερδοφορία της εταιρίας, η δυσμενής μεταβολή των συνθηκών της

60. Ρόκας Ν., ΕμπΕταιρ, § 20.Β.7, αρ. 13, σ. 153.

61. ΕιρΑθ 309/2014 ΧρΙΔ 2014,689· ΕιρΒέροιας 83/2014 ΧρΙΔ 2014,689, παρατ. Ι.Γεροντιδής· Κατσάς Θ., ό.π., σ. 278· Ρόκας Ν., ΕμπΕταιρ, § 2.Γ, αρ. 3, σ. 14.

62. Ψυχομάνης Σπ., ΔικΕμπΕταιρ αρ. 325, σ. 106. Γενικά Γεωργιάδης Απ., Ενοχικό δίκαιο, Ειδικό Μέρος, ΙΙ, 2007, § 33, αρ. 13-14, σ. 754-755· Σταθόπουλος Μ., Γενικό ενοχικό δίκαιο, 2004, § 5.ΙΙ.3, αρ. 85, σ. 247.

αγοράς ως προς τον επιχειρηματικό κλάδο που δραστηριοποιείται η εταιρία, η μεταβολή των συνθηκών κάτω από τις οποίες ιδρύθηκε η εταιρία, η αδυναμία προσαρμογής της εταιρίας σε νέους τρόπους παραγωγής ή διανομής των προϊόντων, η εμφάνιση ισχυρών ανταγωνιστών, β) που αφορούν τη συμπεριφορά των άλλων εταιρών στο πλαίσιο των εταιρικών σχέσεων, όπως η αδυναμία λήψης αποφάσεων από τα εταιρικά όργανα λόγω διαρκών διαφωνιών των εταιρών, αδιαφορίας ή απουσίας κάποιων από τους εταίρους, η κακή διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και γενικά η αδυναμία συνεργασίας των εταιρών⁶³ ή ο ανταγωνισμός της εταιρίας από εταίρους της, παρότι αυτό απαγορεύεται από το καταστατικό, γ) που αφορούν τη συμπεριφορά των άλλων εταιρών έναντι του εξερχομένου, όπως η καταχρηστική συμπεριφορά της πλειοψηφίας (αν οι αποφάσεις στην εταιρία λαμβάνονται πλειοψηφικά, άρθρο 253 § 2), η οποία αποφασίζει τη δημιουργία υψηλών αποθεματικών, ή τη χορήγηση στους διαχειριστές εξαιρετικά υψηλών αμοιβών, με αποτέλεσμα ο εξερχόμενος εταίρος να λαμβάνει εισόδημα δυσανάλογα μικρό προς το μέγεθος της εισφοράς του ή εισόδημα που δεν του επιτρέπει να ζήσει, ενώ η ενασχόληση με την εταιρία είναι το μοναδικό ή κύριο επάγγελμά του.

- 30 Η έξοδος μπορεί να δικαιολογείται όμως και από λόγους υποκειμενικούς, δηλαδή λόγους που αφορούν το πρόσωπο του εξερχομένου, όπως η σοβαρή διαταραχή των σχέσεων του με τους συνεταίρους του (π.χ. όταν αρνούνται να του χορηγήσουν άδεια άσκησης ομοειδούς δραστηριότητας, παρότι αυτή πρόκειται να ασκηθεί υπό προϋποθέσεις που το καταστατικό επιτρέπει και χωρίς να επηρεάζεται από αυτήν η κερδοφορία της εταιρίας)⁶⁴ ή όταν αυτός αδυνατεί να εκπληρώσει τις εταιρικές του υποχρεώσεις, όπως π.χ. λόγω μακράς ασθένειας, απουσίας, προσωπικών υποχρεώσεων κ.λ.π. Η μόνιμη άρνηση των εταιρών να συναινέσουν στη μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής σε τρίτον δεν συνιστά κατ' αρχήν σπουδαίο λόγο εξόδου, διότι στις προσωπικές εταιρίες η εταιρική συμμετοχή δεν είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμη (άρθρο 256)⁶⁵. Μπορεί να στοιχειοθετείται σπουδαίος λόγος εξόδου από την εταιρία από την άρνηση των εταιρών να συναινέσουν στη μεταβίβαση, μόνον υπό ειδικές περιστάσεις, όταν π.χ. η μεταβίβαση πληρεί όλες τις ειδικές προϋποθέσεις που θέτει η εταιρική σύμβαση⁶⁶. Σπουδαίος λόγος υφίσταται και όταν ο εταίρος επιδιώκει να εισπράξει την αξία της συμμετοχής του, για λόγο όμως που εύλογα δικαιολογεί την ενέργειά του αυτήν⁶⁷.
- 31 Δεν απαιτείται υπαιτιότητα των λοιπών εταιρών ούτε αναίτιο του εξερχομένου. Η υπαιτιότητα του τελευταίου στη δημιουργία σπουδαίου λόγου μπορεί, κατά τις περιστάσεις, να θεμελιώσει ένσταση του άρθρου 281 ΑΚ κατά της άσκησης του δικαιώματος εξόδου⁶⁸.

63. ΕφΑρ 283/2010 ΕπισκΕΔ 2010,1127 : συνιστούν σπουδαίο λόγο οι διαφωνίες μεταξύ των εταιρών διμελούς Ε.Π.Ε., ώστε να μην μπορεί να πραγματοποιηθεί ο εταιρικός σκοπός.

64. ΜΠρΡόδου 4247/2007 ΝΟΜΟΣ: Κατσάς Θ., ό.π., σ. 281.

65. *Μαστροκώστας Χρ.*, Η συγκατάθεση των εταιρών, ό.π., Δ.1-2, σ. 1115-1117.

66. Πρβλ. *Βιτάλη Γ.*, ό.π., ΝοΒ 1960, σ. 51 και σημ. 5 για τη μεταβίβαση μεριδίων Ε.Π.Ε., που είναι όμως ελεύθερα μεταβιβάσιμα (28 § 1 ν. 3190/1955).

67. *Ψαρουδάκης Γ.*, Ζητήματα της αποδέσμευσης, ό.π., σ. 272.

68. Βλ. ΑΠ 1127/1988 ΕΕμμΔ 1999,253 ή ΕλλΔνη 1990,328· ΕφΑθ 6338/2006 ΔΕΕ 2007,58· ΕφΑθ 804/2003 ΕπισκΕΔ 2003,511· ΜΠρΑθ 5121/2013 ΕπισκΕΔ 2013,220 ή ΝοΒ 2014,319· ΜΠρΘεσ 37759/2007 Αρμ 2008,916, για έξοδο από Ε.Π.Ε.: *Αντωνόπουλο Β.*, Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (ΙΚΕ) - Κατ' άρθρο ερμηνεία του Ν. 4072/2012, 2012, άρθρο 92, αριθμ. 3, σ. 171, σχετικά με την υπαιτιότητα δημιουργίας του σπουδαίου λόγου στην έξοδο του εταίρου από την ΙΚΕ.

Η έννοια του σπουδαίου λόγου της παραγράφου 3 του άρθρου 261 δεν ταυτίζεται υποχρεωτικά με την έννοια του σπουδαίου λόγου του άρθρου 259 § 1 εδ. δ' ν. 4072/2012. Ο σπουδαίος λόγος του άρθρου 259 § 1 εδ. δ', που δικαιολογεί τη δικαστική λύση της εταιρίας και τον αποκλεισμό του εταίρου από την εταιρία (άρθρο 263) (βλ. και π.κ., άρθρο 263, αρ. 5-6) πρέπει «να έχει ιδιαίτερη βαρύτητα και σημαντικές επιπτώσεις στην ομαλή λειτουργία της εταιρίας, ώστε στο άμεσο μέλλον να είναι δυσβάστακτη για τους εταίρους η συνέχισή της⁶⁹, ενώ ο σπουδαίος λόγος του άρθρου 261 § 3, στοιχειοθετείται, όταν καθίσταται δυσβάστακτη, για τον εταίρο, η συνέχιση της συμμετοχής του στην εταιρία. Δικαιολογεί δηλαδή ο σπουδαίος λόγος εξόδου την ενέργεια του εταίρου να διακόψει ο ίδιος την εταιρική του σχέση, λαμβανομένων υπ' όψιν των προσωπικών του αναγκών και περιστάσεων, οι οποίες όμως αξιολογούνται αντικειμενικά, χωρίς να σταθμίζεται το συμφέρον της εταιρίας και οι τυχόν επιπτώσεις της αποχώρησης του εταίρου στη λειτουργία της⁷⁰. Για παράδειγμα, η διαφωνία εταίρου για τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, η οποία δεν επηρεάζει την κερδοφορία της εταιρίας, μπορεί να αποτελέσει σπουδαίο λόγο που δικαιολογεί την έξοδό του από την εταιρία⁷¹.

ii. Η συνέπεια της έλλειψης «σπουδαίου λόγου»

Αν δεν υπάρχει σπουδαίος λόγος, ο εξελθών εταίρος χάνει το δικαίωμά του στην απόδοση της αξίας της εταιρικής του συμμετοχής (άρθρο 261 § 3 εδ. β'), με αποτέλεσμα να χάνει την περιουσία που επένδυσε στην εταιρία, η οποία επωφελείται και καρπούται την εισφορά του, και όταν η έξοδος δεν της προκάλεσε ζημία. Η ρυθμιστική ορθότητα της διάταξης αμφισβητείται, διότι ο εταίρος, ασκών το δικαίωμα εξόδου, δεν παραβιάζει την εταιρική σύμβαση, αφού η ύπαρξη σπουδαίου λόγου δεν είναι προϋπόθεση της εξόδου από την εταιρία. Αποδίδεται στην απώλεια του δικαιώματος στην αξία της εταιρικής συμμετοχής ο χαρακτήρας ιδιωτικής ποινής που επιβάλλεται υπέρ της εταιρίας⁷², ακόμη και όταν ο εταίρος που εξήλθε πίστευε καλόπιστα ότι υπήρχε σπουδαίος λόγος που δικαιολογούσε την έξοδο, και χωρίς από την έξοδο να έχει προκληθεί ζημία στην εταιρία. Κατ' άλλη άποψη, η απώλεια της αξίωσης συμμετοχής, παρουσιάζει αναλογία προς την ποινική ρήτρα⁷³, επειδή ο εξερχόμενος χάνει πλήρως την αξίωσή του αυτή. Κατά παραλλαγή της θέσης αυτής, η κατάπτωση του ποσού της συνολικής αξίας της συμμετοχής του εξερχομένου υπέρ της εταιρίας συνιστά υπέρμετρη ποινή, εφόσον η αξία της εταιρικής συμμετοχής είναι ιδιαίτερα μεγάλη, οπότε στην περίπτωση αυτή μπορεί να μειωθεί, με αναλογική εφαρμογή του άρθρου 409 ΑΚ⁷⁴.

69. ΜΠρΘεσ 4842/2013 ΧρΙΔ 2013,614, παρατ. Γεροντίδη Ι. (σ. 616)· ΜΠρΚαρδ 22/2014 ΔΕΕ 2014,682· ΕιρΑθ 309/2014 ΧρΙΔ 2014,689· ΕιρΒέροιας 83/2014 ΧρΙΔ 2014,689, παρατ. Γεροντίδη Ι.· Κατσάς Θ., ό.π., IV.B.3, σ. 293· Μούζουλας Σ., ΔικΕΠΕ (1994), άρθρο 44, αρ. 38-39.

70. Γεροντίδης Ι., ΧρΙΔ 2013, σ. 616, ό.π.· Ψυχομάνης Σπ., ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 325, 106.

71. Παμπούκης Κ., ΕπισκΕΔ 2013,492, III.1, σημ. υπό την ΜΠρΘεσ 4842/2013.

72. Καλαμπούκα Κ., Η κινητικότητα των μελών μίας οικογενειακής επιχείρησης, σε, Σύγχρονα ζητήματα της οικογενειακής επιχείρησης, ΣΕΕ, 2016, σ. 261, 270· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε., ό.π., 3.Β.ΙΙ, σ. 203. Βλ. την Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4072/2012, Μέρος 7ο, Κεφ. Α', Ο.Ε., άρθρο 261, « η απώλεια της εταιρικής μερίδας αποτελεί αντικίνητρο για την άσκηση αβασίμων ή καταχρηστικών δηλώσεων εξόδου». Έτσι και η Αλεξανδρίδου Ελ., ΔικΕμπΕταιρ, Μέρος Β', § 24.IV.2, αρ. 15, σ. 130, θεωρώντας ότι έτσι προστατεύεται το συμφέρον της εταιρίας.

73. Κατσάς Θ., ό.π., II.B.6.2, σ. 272.

74. Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε., ό.π.

Όμως, η απώλεια της αξίωσης στην αξία της εταιρικής συμμετοχής έχει και αποζημιωτικό χαρακτήρα, διότι αν τυχόν η έξοδος πριν το πέρας της συμβατικής διάρκειας έχει προκαλέσει ζημία στην εταιρία, αυτή δεν μπορεί να ζητήσει αποζημίωση παρά μόνον για τη ζημία που υπερβαίνει το ύψος της αξίας της εταιρικής συμμετοχής. Η ζημία μέχρι το ύψος αυτό θεωρείται ότι αποκαταστάθηκε από την αξία της εταιρικής συμμετοχής, η οποία δεν αποδόθηκε στον εξελθόντα εταίρο που προκάλεσε τη ζημία⁷⁵.

Έχει προταθεί επίσης ότι η απώλεια της αξίωσης στην αξία της εταιρικής συμμετοχής είναι «ex lege τυποποιημένη παραλλαγή του επιτιμίου μεταμείας (άρθρο 398 ΑΚ)», με επισήμανση της συγγένειας μεταξύ των δύο μηχανισμών, διότι η στέρση από τον εξερχόμενο εταίρο του δικαιώματός του στην αξία της συμμετοχής του στην εταιρία δεν μπορεί να ταυτισθεί με το επιτίμιο μεταμείας του άρθρου 398 ΑΚ, αφού αυτό αφορά συμφωνία υπαναχώρησης, η οποία δρά αναδρομικά, έναντι καταβολής ποινής, ενώ ο εταίρος εξέρχεται από την εταιρία, ασκώντας νόμιμο δικαίωμά του, η δε έξοδος του παράγει συνέπειες για το μέλλον⁷⁶.

Η ρύθμιση του άρθρου 261 § 3 εδ. β' έχει πολύ επαχθείς συνέπειες για τον εξερχόμενο, διότι αυτός στερείται την αξία της εταιρικής του συμμετοχής, ανεξάρτητα από το ύψος της, η οποία παραμένει στην εταιρία. Όπως επισημάνθηκε, θα ήταν ορθότερο να ευθυνόταν με βάση την ΑΚ 914 ο εταίρος που εξήλθε από την εταιρία πριν τη συμβατική της λύση χωρίς σπουδαίο λόγο, επειδή παρέβη την υποχρέωση πίστης που είχε προς την εταιρία⁷⁷. Γι' αυτό η διάταξη του εδ. β' της παρ. 3 του άρθρου 261 θεωρήθηκε «αμφίβολης νομιμότητας» και αντισυνταγματική⁷⁸.

- 34 Είναι δυνατόν όμως, και όταν δεν συντρέχει σπουδαίος λόγος που να δικαιολογεί την έξοδο από την εταιρία ορισμένου χρόνου, να προβλεφθεί στην εταιρική σύμβαση, αντί της απώλειας του δικαιώματος στην αξία της εταιρικής συμμετοχής, που προβλέπει το εδ. β' της παρ. 3 του άρθρου 261, η υποχρέωση του αδικαιολόγητα εξερχομένου να λάβει μειωμένη την αξία συμμετοχής, ως ένα είδος παραλλαγής της ποινής μεταμείας (ΑΚ 398) (βλ. αμέσως π.π.)⁷⁹. Γίνεται όμως δεκτό ότι, όταν υπάρχει μεν σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί την έξοδο του εταίρου, συνέβαλε όμως στη δημιουργία του λόγου αυτού έστω έμμεσα ή εν μέρει ο ίδιος ο εξερχόμενος, εφαρμόζεται αναλογικά η ΑΚ 409 για καταβολή μειωμένης της αξίας της εταιρικής συμμετοχής⁸⁰.

75. Αντωνόπουλος Β., ΔικΠροσΕταιρ, § 20, αρ. 12· Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε., ό.π., 3.Β.ΙΙ, σ. 203.

76. Ψαρουδάκης Γ., Ζητήματα, ό.π., σ. 272.

77. Παμπούκης Κ., Ο.Ε. και Ε.Ε.: Θεσμική προφύλαξη αυτών ως φορέων επιχειρηματικής δραστηριότητας, ΕπισκΕΔ 2014, 624, ΙΙΙ.2, σ. 626.

78. Αντωνόπουλος Β., ΔικΠροσΕταιρ, § 20.ΙV.Β, αρ. 12: «η ρύθμιση έχει τιμωρητικό χαρακτήρα»· Κωστόπουλος Γ., Η ίδρυση και οι δομικές μεταβολές της Ο.Ε. και Ε.Ε.-Η μονοπρόσωπη προσωπική εταιρία, 22ο ΠΣΕΕ, Το νέο εταιρικό δίκαιο της μικρομεσαίας επιχείρησης (Ν. 4072/2012), Νομική Βιβλιοθήκη 2013, αρ. 14, σ. 204· Παμπούκης Κ., ό.π., σ. 626· Ψυχομάνης Σπ., ΔικΕμπΕταιρ, σ. 107, 108, σημ. 159.

79. Κατσάς Θ., ό.π., ΙΙ.Β.6.2, σ. 272. Για τις καταστατικές διαμορφώσεις του δικαιώματος εξόδου από Ε.Π.Ε. ΑΠ 1759/2014 ΝΟΜΟΣ.

80. Ψαρουδάκης Γ., Ζητήματα, ό.π., σ. 272, που αναφέρεται στην περίπτωση σπουδαίου λόγου εξόδου «που δεν είναι απαλλαγμένος από αμφιβολίες», όπως π.χ. όταν η οικονομική δυσπραγία που δικαιολογεί την έξοδο για την είσπραξη της αξίας της εταιρικής συμμετοχής προέρχεται από δραστηριότητα ξένη προς την εταιρική δραστηριότητα «και μάλιστα τον εμποδίζει να συμβάλει στην εταιρεία όσο θα μπορούσε».

iii. Δικονομικά

Το δικαστήριο του άρθρου 259 § 2 κρίνει την ύπαρξη του σπουδαίου λόγου στο πλαίσιο αναγνωριστικής ή καταψηφιστικής αγωγής για την αξίωση του εξερχομένου να του καταβληθεί η αξία της εταιρικής του συμμετοχής (άρθρο 261 § 3 εδ. Β'). Η έγερση αγωγής με αίτημα μόνον την αναγνώριση ή μη της συνδρομής σπουδαίου λόγου που να δικαιολογεί την έξοδο από την εταιρία είναι απορριπτέα ως νόμω αβάσιμη, διότι η αναγνωριστική αγωγή έχει ως αντικείμενο την αναγνώριση της ύπαρξης ή ανυπαρξίας έννομης σχέσης (ΚΠολΔ 70) και όχι τη βεβαίωση και νομική αξιολόγηση πραγματικών γεγονότων ή καταστάσεων⁸¹. Είναι όμως δυνατή η άσκηση αγωγής αναγνώρισης της ύπαρξης του δικαιώματος εξόδου, όταν αμφισβητείται η συνδρομή των προϋποθέσεων που ορίζει η εταιρική σύμβαση για την άσκησή του⁸².

Είναι δυνατόν το καταστατικό να περιέχει ρήτρα διαιτησίας για τις διαφορές από την άσκηση του δικαιώματος εξόδου, διότι πρόκειται για ιδιωτική διαφορά για την οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ΚΠολΔ 867. Είναι επίσης δυνατόν για τις διαφορές αυτές να γίνει προσφυγή στη δικαστική μεσολάβηση (ΚΠολΔ 214Β, 214Γ) ή την εκούσια διαμεσολάβηση του ν. 3898/2010.

Στη διάταξη του άρθρου 261 § 3 εδ. Β' δεν υπάρχει αναφορά στη διαδικασία εκδίκασης. Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με το άρθρο 264 § 2 εδ. Β', που ορίζει ότι σε περίπτωση διαφωνίας των εταίρων για το ύψος της αξίας συμμετοχής, αυτή ορίζεται από το δικαστήριο «με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας». Επειδή η συνδρομή του σπουδαίου λόγου και το ύψος της αξίας της εταιρικής συμμετοχής μπορεί να αποτελούν αντικείμενο μίας δίκης⁸³, αυτή διεξάγεται με την εκούσια δικαιοδοσία.

Το βάρος της επίκλησης και απόδειξης του σπουδαίου λόγου φέρει ο εξερχόμενος, διότι γ' αυτόν ο σπουδαίος λόγος είναι θετικό γεγονός έξω από τη σφαιρα γνώσης της εταιρίας και των άλλων εταίρων, οι οποίοι δεν μπορούν να αποδείξουν την ανυπαρξία του (αρνητικό γεγονός), παρά μόνον με ανταπόδειξη⁸⁴.

Δ. Η ευθύνη του εξερχομένου εταίρου για τα εταιρικά χρέη

Ο εξερχόμενος εταίρος ευθύνεται έναντι των εταιρικών δανειστών επί μία πενταετία μετά τη δημοσίευση της εξόδου του στο Γ.Ε.ΜΗ για τα εταιρικά χρέη που γεννήθηκαν μέχρι τη δημοσίευση της αποχώρησής του, είτε είναι ληξιπρόθεσμα είτε όχι (άρθρο 269 § 1, 3 ν.

81. ΑΠ 681/2010 ΕΕμπΔ 2011,382 = ΕπισκΕΔ 2010,814· ΜΠρΑθ 5121/2013 ό.π.: ΜΠρΚαρδ 22/2014 ΔΕΕ 2014,682· ΜΠρΘεσ 25229/2013 ΕπισκΕΔ 2013,750.

82. *Αλμπανίδης Θ.*, Η προβληματική της διμελούς εταιρίας (Προσωπικές και Ε.Π.Ε), ΔΕΕ 2005, σ. 1173.

83. *Αντωνόπουλος Β.*, ΔικΠροσΕταιρ, § 20.IV.B, αρ. 12.

84. *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ε.*, ό.π., 3.Β.II, σ. 203. Έτσι οι ΑΠ 536/2002 ΔΕΕ 2003,170, σημ. *Μιχαλόπουλου Γ.* (σ. 172)· ΕφΑθ 1715/2005 ΕλλΔνη 2005,1726· ΕφΑθ 9131/2005 ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 260/2014 ΕλλΔνη 2014,875, για τον σπουδαίο λόγο καταγγελίας της εταιρίας κατά την ΑΚ 766 και γενικά *Μανιάτης Δ.*, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, 2017, αρ. 253. Αντίθετα ο *Ψαρουδάκης Γ.*, Ζητήματα της αποδέσμευσης, ό.π., σ. 273, με επιχείρημα ότι το Β' έδαφιο του άρθρου 261 είναι πιο εξειδικευμένος κανόνας από το εδ. α' και δηλώνει την αντίληψη του νομοθέτη για το ζήτημα.

4072/2012)⁸⁵, ευθυνόμενος και για αξιώσεις κατά της εταιρίας που έγιναν απαιτητές μετά την έξοδό του ή για ενόχες υπό αναβλητική αίρεση, η οποία πληρώθηκε μετά την έξοδο, εφόσον απορρέουν από συμβάσεις που καταρτίστηκαν πριν την έξοδό του από την εταιρία⁸⁶.

- 39 Είναι ισχυρή συμφωνία των εταίρων ότι οι λοιποί εταίροι θα καλύπτουν τη συμμετοχή του εξερχομένου στις εταιρικές υποχρεώσεις⁸⁷. Επίσης, όταν η αξία της εταιρικής συμμετοχής είναι θετική, εφόσον τα εταιρικά χρέη συνυπολογίσθηκαν για τον προσδιορισμό της αξίας της εταιρικής συμμετοχής, ο αποχωρών εταίρος έχει αξίωση έναντι των λοιπών εταίρων να τον απαλλάξουν από τη διατηρούμενη επί πενταετία μετά την έξοδό του από την εταιρία (άρθρο 269 § 1, 3) ευθύνη του για τα χρέη αυτά (αξίωση ελευθερώσεως)⁸⁸. Την ίδια αξίωση έχει και όταν η αξία της συμμετοχής του στην εταιρία είναι αρνητική, έχει καταβάλλει όμως την αναλογία της συμμετοχής του στις ζημίες της εταιρίας. Η αξίωση ελευθέρωσης του εξερχομένου από την ευθύνη του για τις εταιρικές οφειλές, υλοποιείται με την ικανοποίηση των εταιρικών δανειστών από τους λοιπούς εταίρους ή με την παροχή εγγυήσεων από αυτούς υπέρ του εξερχομένου⁸⁹. Η συμφωνία ελευθέρωσης του εξερχόμενου εταίρου από την ευθύνη του για τις εταιρικές οφειλές και η σχετική αξίωσή του αναπτύσσονται στο εσωτερικό της εταιρίας, έναντι των λοιπών εταίρων και δεν ισχύουν έναντι των τρίτων (άρθρο 258 § 1 ν. 4072/2012)⁹⁰. Η απαλλαγή σημαίνει ότι, αν κάποιος από τους λοιπούς εταίρους πληρώσει κάποια εταιρική οφειλή, δεν έχει δικαίωμα αναγωγής εναντίον του εξελθόντος. Αν δε ο εξελθών καταβάλλει εταιρικό χρέος, έχει αξίωση αναγωγής κατά της εταιρίας και των πρώην συνεταιριών του για όλο το ποσό που κατέβαλε, χωρίς ατομική του συμμετοχή⁹¹.
- 40 Αν ο εξερχόμενος εταίρος έχει δώσει προς εξασφάλιση εταιρικού δανειστή εμπράγματα ασφάλειες ή προσωπική εγγύηση, έχει το δικαίωμα, μετά την έξοδό του, να απαιτήσει από την εταιρία την άρση της υποθήκης και την απόσβεση του ενεχύρου ή της εγγύησης⁹².

85. *Ψυχομάνης Σπ*, ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 398, σ. 128.

86. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙΙ.Β.5.4, σ. 266.

87. Η νομολογία δέχεται γενικά ως έγκυρη τη συμφωνία μη αναγωγής, ΑΠ 1330/2000 ΧρΙΔ 2001,840· ΑΠ 1205/2001 ΕΕμπΔ 2002,364· *Ρόκας Ν.*, ΕμπΕταιρ, § 19.ΙΙ.5, αρ. 10, σ. 144.

88. *Αντωνόπουλος Β.*, ό.π., § 20.ΙV.Δ, αρ. 18· *Ρόκας Ν.*, ό.π., § 13.Γ.ΙΙ.3.3, αρ. 12, σ. 95· *Τσολακίδης Ζ.*, ό.π., ΙΙΙ.2, σ. 969· *Μηνούδης Μ.*, Ο αποκλεισμός, σ. 146· *Αχ. Μπεχλιβάνης*, Ο ομόρρυθμος εταίρος, ό.π., V .3, σ. 654-655· *Σελέκος Π.*, εις ΔικΠΕ, τόμος 1, § 9, αριθμ. 85, σ. 404. Για τη συμφωνία αυτή, *Αλεξανδρίδου Ελ.*, ό.π., § 24.ΙV.5, αρ. 24, σ. 134. Βλ. και τον *Παπαγιάννη Ι.*, Έννομες σχέσεις, ό.π., σ. 20, για την αξίωση του απελθόντος εταίρου «να απαιτήσει από τους λοιπούς ομόρρυθμους εταίρους να χορηγήσουν βεβαίωση περί απαλλαγής του από τα εταιρικά χρέη». Πρβλ. ΕφΘεσ 1096/2005 ΔΕΕ 2005,966.

89. *Σελέκος Π.*, εις ΔικΠΕ, τόμος 1, § 9, αριθμ. 85, σ. 404.

90. ΕφΘεσ 1096/2005 ΔΕΕ 2005,967· *Γεωργακόπουλος Λ.*, Ι, § 124.β, σ. 325· *Ρόκας Ν.*, ΕμπΕταιρ, § 19.ΙΙ.6, αρ. 10, σ. 145 και σημ. 20.

91. *Αχ.Μπεχλιβάνης*, ό.π., V.3, σ. 655. Πρβλ. ΕφΘεσ 1096/2005 ΔΕΕ 2005,966.

92. *Κατσάς Θ.*, ό.π., ΙV.Β.5.3, σ. 266, μ.π.π. σε γερμανική βιβλιογραφία· *Μηνούδης*, Ο αποκλεισμός, σ. 148.

Ε. Η υποχρέωση παράλειψης ανταγωνισμού

Είναι δυνατόν ο εξερχόμενος από την εταιρία εταίρος να βαρύνεται με υποχρέωση παρά- 41
λειψης ανταγωνισμού, είτε επειδή αυτή η δέσμευση έχει προβλεφθεί στο καταστατικό εί-
τε επειδή επιβάλλεται από την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη (ΑΚ 288)⁹³. Είναι όμως
δυνατόν ο όρος του καταστατικού που απαγορεύει στον εξερχόμενο εταίρο να έχει αντα-
γωνιστική δραστηριότητα προς αυτήν της εταιρίας να είναι αντίθετος προς την καλή πίστη
και τα χρηστά ήθη (ΑΚ 178, 179, 288, 281), όταν δεσμεύει τον υπόχρεο της υποχρέωσης
παράλειψης για μεγάλο χρονικό διάστημα ή όταν αυτός δεν έχει τη δυνατότητα να ασκή-
σει άλλο επάγγελμα⁹⁴.

93. Σουφλερός Ηλ., ό.π., άρθρο 33, αρ. 166, με νομική θεμελίωση στη μετενέργεια της υποχρέωσης πίστης.

94. Τέλλης Ν., Ρήτρα μετασυμβατικής απαγόρευσης ανταγωνισμού στο δίκαιο των εταιριών και επιχειρήσεων, 2007, σ. 226 επ.· Ψυχομάνης Σπ., ΔικΕμπΕταιρ, αρ. 351, σ. 113.

ISBN 978-060-622-329-9

16700